Minna no Nihongo

1

みんなの日本語

初級I 翻訳・文法解説ウクライナ語版

Переклад і граматичний коментар

Ukraine-Japan Center Project

Ukraine-Japan Center Project

Minna no Nihongo I

みんなの日本語

初級Ⅰ翻訳・文法解説ウクライナ語版

Переклад і граматичний коментар

Львів
Видавництво Національного університету "Львівська політехніка"
2009

УДК 811.521(075.8)
М 62
ББК 81(5Я) Я73

Відповідальні редактори: Х. Еґава, О. Покровська, М. Федоришин, С. Шітанда
Автори українського перекладу: А. Букрієнко, М. Івахненко, М. Наугольна, М. Столяренко
Відповідальні за видання: Н. Моріто, Н. Петровська
Асистенти: К. Тарасова, Л. Якубенко

“Minna no Nihongo (Японська для всіх), початковий рівень I. Переклад і граматичний коментар українською мовою.”

みんなの日本語　初級 I 翻訳・文法解説ウクライナ語版

This book was published with the financial assistance of the Japan Foundation Japanese-Language Institute, Urawa.

First edition printing　February 23, 2009　500 copies
Publication　Lviv Polytechnic National University
(Lviv Polytechnic National University Press)

General coordination by
Ukraine-Japan Center

ISBN 978-966-553-741-0

Передмова

Вважається, що початок викладанню японської мови в Україні поклав курс японської мови в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (надалі – Київський національний університет) в 40-х роках XX століття. З 1991 року викладання та вивчення цієї мови переходить на фундаментальну основу і набирає чітких форм, чого не спостерігалося раніше. А після того, як 1996 року до України починають приїздити експерти з Японії, рівень підготовки викладачів-українців підвищується, і, разом з тим, значно зростає рівень японської мови у студентів, які вивчають її як іноземну. У 2006 році розпочав діяльність Проект Японського агентства міжнародної співпраці (JICA) "Українсько-японський центр" (далі – Проект), який став ще одним місцем, де українці – не лише студенти, а й дорослі та школярі – мають змогу вивчати японську мову.

На курсах японської мови Українсько-японського центру з самого початку їхньої діяльності в групах початкового рівня як основний використовується підручник "Minna no Nihongo", виданий компанією 3A Corporation. Він набуває все більшої популярності як основний підручник для початківців і в Києві, і в інших регіонах України, але оскільки це книга, видана в Японії, то іноді її дуже важко дістати, особливо в регіонах, тому часто студентам доводиться задовольнятися лише копіями необхідних сторінок. Через вищесказане дуже важко стверджувати, що створені всі відповідні умови для навчання. Зважаючи на такі обставини, Проект з готовністю сприйняв бажання викладачів зі Львова створити "Переклад та граматичний коментар українською мовою" до підручника "Minna no Ninongo", отримав дозвіл на створення у компанії 3A Corporation з Японії і почав роботу над першою та другою частинами підручника. Ми щиро сподіваємося, що видання цього підручника покращить умови для вивчення японської мови в різних куточках України.

Під час перекладу підручника свої зусилля об'єднали викладачі Київського національного університету, Київського національного лінгвістичного університету, Львівського національного університету імені Івана Франка та Національного університету "Львівська політехніка", викладачу якого, Мирону Федоришину, окремо хочемо подякувати за сприяння у створенні підручника. Свої поради з різноманітних питань також люб'язно надавали працівники Посольства Японії в Україні. Дозвольте висловити щиру вдячність за безцінну допомогу всім, хто був залучений до створення посібника. Також не можна не згадати Японську фундацію, якій ми також вдячні за всебічну підтримку та грошовий грант на видання підручника.

У перекладі та створенні підручника було задіяно багато викладачів японської мови з різних куточків України, і під час роботи іноді було нелегко дійти спільної думки з приводу деяких моментів, наприклад, української транскрипції японських слів, особливостей граматики української мови (при відмінюванні японських іменників тощо), та було докладено немало зусиль, щоб знайти правильне для кожного випадку рішення. Не до кінця вирішені спірні питання залишилися, але можна стверджувати, що загалом кожний з тих, хто займався укладанням підручника, виконав значну й плідну роботу. Ми і надалі намагатимемося удосконалювати цей підручник, тому сподіваємось на Ваші коментарі та поради.

Наприкінці хотілося б висловити сподівання на те, що цей підручник буде активно використовуватися українцями, які вивчають японську мову, і сприятиме розвитку та підвищенню рівня вивчення японської мови .

1 серпня 2008 року

Директор Проекту "Українсько-японський центр" Томое ТАМІЯ

はじめに

ウクライナにおける日本語教育のはじまりは1940年代のタラス・シェフチェンコ記念キエフ国立大学（以下、キエフ国立大学）での日本語講座に遡ることができます。その基盤は脆弱でしたが1991年前後には安定運営に入り、1996年、日本からの専門家派遣が開始されたことにより現地教師のレベルが向上し、それに伴い外国語としての日本語そのものの質も現在、確実に高まりつつあります。さらに、2006年に国際協力機構（JICA）プロジェクト（以下、プロジェクト）、ウクライナ・日本センターの活動が開始され、日本語教育の裾野も、高等教育機関で学ぶ学生のみならず、社会人や初中等機関で学ぶ学生までへと広がりつつあります。

ウクライナ・日本センター日本語コースの初級クラスでは、開講以来、スリーエーネットワーク刊「みんなの日本語」を主教材とし、授業を行っています。「みんなの日本語」は現在、首都キエフの諸大学を始め、ウクライナ各地でも主教材として利用され始めていますが、特に地方では日本からの教材が手に入りにくいため、その都度必要箇所をコピーで済ますこともあり、その点学習環境は整っているとは言い難いかと思われます。こうした中、プロジェクトではリヴィウの日本語教育関係者からの「みんなの日本語翻訳・文法解説ウクライナ語版」制作への熱意を受け、また出版元である株式会社スリーエーネットワークからの承認もいただき、「みんなの日本語初級Ｉ／Ⅱ翻訳・文法解説ウクライナ語版」を制作するに至りました。そして、発案元でもあるリヴィウ国立工科大学出版部より、出版する運びとなりました。本教材の出版により、多くの現場、日本語教育環境が改善されることを願って止みません。

本書翻訳に際し、キエフ国立大学、キエフ国立言語大学、リヴィウ国立工科大学、そしてイワン・フランコ記念リヴィウ国立大学の現地日本語教師の方々の力を結集することができました。特に、リヴィウ国立工科大学のフェドリシン・ミロン教授には多大なるご協力をいただきました。また、在ウクライナ日本国大使館の方々にも多岐に亘るご意見をいただきました。この場をお借りして、ご協力くださった皆様に心よりお礼を申し上げます。また本書の出版に当たり、国際交流基金から、日本語教材制作助成を受けました。関係者皆様のご支援に、深く感謝いたします。

本教材の制作に際し、ウクライナ東西から集った数多くの日本語教師が協力しています。協働作業の中で、日本語のウクライナ語文字による表記法、ウクライナ語文法認識（名詞の活用、等）の差など担当者全員の意見の一致が難しい幾つかの問題に直面し、その克服のため多くの努力を積み重ねました。未だ残る問題点もありますが、しかし本教材制作を通し、その担当者それぞれがたくさんのことを学び、意義ある協働作業ができたかと思います。今後も、多方面からの様々なご意見、ご教示をいただき、弛まず本書内容の改善に努めていく所存です。

最後に、本書がウクライナの多くの日本語学習者に利用され、ウクライナの日本語教育の発展のために活用されることを願います。

2008年8月1日
ウクライナ・日本センタープロジェクト
所長　田宮友恵

ОСОБЛИВОСТІ ПІДРУЧНИКА

I. Структура підручника

В комплект підручника "Minna no Nihongo (I)" входить власне Підручник, Переклад і Граматичний коментар (українською мовою) та Аудіододаток (набір аудіокасет чи CD). "Переклад і граматичний коментар" спершу вийшли англійською мовою, а вже потім іншими мовами.

Основна увага в підручнику приділяється розвитку навичок аудіювання японського мовлення та навичок говоріння. Вказівки з читання зведено до мінімуму, а навчання письму (хіраґана, катакана, ієрогліфи) не передбачене.

II. Зміст та методичні рекомендації

1. Підручник

1) Фонетика японської мови

Наведено приклади основних звуків, наголосу (тонізації) та інтонації японської мови, на які необхідно звернути особливу увагу.

2) Часто вживані на заняттях та у повсякденному житті слова та вирази, вітання тощо

Наведено найуживаніші в аудиторії вирази, а також вирази привітання, вдячності, вибачення та інші корисні в повсякденному мовленні звороти.

3) Основний розділ

"Підручник" складається з 25 уроків, побудованих так:

① Граматичні конструкції

Основні граматичні конструкції подано у реченнях у порядку їх появи в кожному уроці.

② Приклади

Короткі мовленнєві ситуації, що складаються з питань та відповідей, демонструють використання граматичних конструкцій на практиці. Одночасно вводяться нові лексичні одиниці, прислівники, сполучники і граматичний матеріал, що не ввійшли до підрозділу ①.

③ Діалоги

У діалогах зображено різноманітні повсякденні ситуації, в яких опиняються іноземці, які живуть в Японії. Навчальний матеріал кожного уроку включає привітання та інші усталені вирази розмовної мови. Діалоги досить прості, тому їх варто завчати напам'ять. З метою закріплення навичок спілкування, рекомендується створювати власні діалоги, використовуючи довідкову інформацію, яку ви знайдете в кожному уроці в "Перекладі та граматичному коментарі.

④ Вправи

Вправи поділено на три рівні: A, B і C.

Вправи рівня A складено у вигляді наочних таблиць та схем, які полегшують розуміння граматичних структур. Виконання вправ з підстановки, вправляння у відмінюванні дієслів тощо за таблицями допоможе систематично засвоїти основні граматичні конструкції.

У вправах рівня B запропоновано різноманітні завдання, спрямовані на закріплення граматичного матеріалу уроку. Дотримуйтеся вказівок до кожної вправи. У вправах, позначених знаком ⇒, використовуються малюнки.

Вправи рівня C являють собою короткі діалоги, в яких граматичні конструкції, засвоєні на попередніх рівнях, використовуються в реальних мовленнєвих ситуаціях. Мета вправ рівня C – розвиток навичок розмовного мовлення.

Виконуючи вправи, варто не лише читати й повторювати, але й вигадувати власні варіанти для підстановки, розширювати та доповнювати зміст речень у вправах, розвивати продовження діалогів тощо.

⑤ Завдання

Запропоновано завдання таких видів: аудіювання (позначені знаком), граматичні завдання та завдання на розуміння прочитаного тексту.

У завданнях з аудіювання пропонується прослухати аудіозапис та відповісти на питання, які стосуються думки слухача, або ж на питання за змістом прослуханих діалогів. Такі завдання спрямовані на розвиток навичок сприйняття мови, тоді як граматичні завдання контролюють засвоєння лексичного та граматичного матеріалу.

У завданнях з читання запропоновано прочитати невеликий текст, складений на основі вивченого лексико-граматичного матеріалу, і відповісти "так" чи "ні" на питання до змісту цього тексту.

⑥ Повторення

Через кожні кілька уроків у посібнику пропонуються комплексні вправи для закріпленя пройденого матеріалу.

⑦ Узагальнення

В кінці "Підручника" розміщено приклади речень (з посиланням на відповідний урок), в яких узагальнено пройдений граматичний матеріал (напр., вживання форм дієслів, прислівників, сполучників, часток тощо).

⑧ Лексичний покажчик

Покажчик містить весь лексичний матеріал "Підручника" та усталені вирази з посиланнями на відповідний урок.

2. Переклад і граматичний коментар

1) **Вступ. Коротка характеристика граматичної структури, писемності та фонетичної системи японської мови**

2) **Вступний урок**
   I. Вимова
   II. Часто вживані на заняттях слова і вирази
   III. Вітання та інші повсякденні вирази
   IV. Числівники
   Терміни, що використовуються в процесі навчання
   Прийняті скорочення

3) **Основний розділ**
   Основний розділ "Перекладу та граматичного коментаря", як і "Підручник", складається з 25 уроків, що складаються з таких підрозділів:
   ① Нові слова та їх значення
   ② Переклад граматичних конструкцій, прикладів та діалогів уроку
   ③ Корисні слова та вирази з теми уроку і довідкова інформація про Японію та японські звичаї
   ④ Пояснення граматичного матеріалу, представленого в уроці

4) **Узагальнення**
   Тут наведено переклад наданих в кінці "Підручника" прикладів речень (з посиланням на відповідний урок), в яких узагальнено вивчений граматичний матеріал (вживання форм дієслів, прислівників, сполучників, часток тощо).

5) **Додатки**
   Тут наведено таблиці числівників, виразів часу та лічильних суфіксів, таблиці відмінювання дієслів.

3. Аудіододаток

На аудіокасетах чи CD записано "Нові слова та вирази", "Граматичні конструкції", "Приклади", діалоги та вправи рівня C до кожного уроку, а також завдання для домашнього аудіювання.
Прослуховуючи нові слова, "Граматичні конструкції" та "Приклади", слід звертати особливу увагу на їх вимову та інтонацію. Слухаючи діалоги та вправи рівня C, намагайтеся звикнути до природного темпу японської мови.

4. Вживання ієрогліфів

1) Ієрогліфи в підручнику використовуються у відповідності до 常用漢字表 ДЗЬОЙОКАНДЗІХЬО ("Перелік найбільш уживаних ієрогліфів").

①熟字訓 ДЗЮКУДЗІКУН (слова, для запису яких використовують два і більше ієрогліфи, і які читаються за особливими правилами), що внесено в Додаток до 常用漢字表 ДЗЬОЙОКАНДЗІХЬО, написано ієрогліфами.

напр.: 友達 друг　果物 фрукт　眼鏡 окуляри

② Власні назви, а також назви об'єктів, пов'язаних із національною культурою, написано прийнятими для цього ієрогліфами, хоча читання їх іноді нестандартні.

напр.: 大阪 Осака　奈良 Нара　歌舞伎 Кабукі

2) Для спрощення читання деякі слова подано хіраґаною, незважаючи на те, що вони входять до 常用漢字表 ДЗЬОЙОКАНДЗІХЬО.

напр.: ある (有る бути (в наявності), 在る бути (існувати))

たぶん（多分）мабуть　きのう（昨日）вчора

3) У більшості випадків для запису чисел використано арабські цифри.

напр.: 9時 9 година　4月1日 1 квітня　1つ 1 шт.

Однак у випадках, подібних до наведених нижче, використовуються ієрогліфи.

напр.: 一人で сам, самостійно　一度 один раз

一万円札 купюра в десять тисяч єн

5. Інше

1) Слова, що можна випустити, подано в квадратних дужках [ ].

напр.：父は 54 [歳]です。Моєму батькові 54 [роки].

2) Синоніми подано в круглих дужках ( ).

напр.: だれ（どなた）хто

3) В "Перекладі та граматичному коментарі" місця можливих підстановок позначено тильдою.

напр.: ～はいかがですか。　Не хотіли б ви ~?

Однак, якщо можливий варіант підстановки – числівник, то використовується прочерк – .

напр.: –歳 –років　–円 –єн　–時間 –годин

СЛОВО ДО КОРИСТУВАЧА
ЯК УЧИТИСЯ НАЙЕФЕКТИВНІШЕ

1. Добре запам'ятовувати нові слова.
У "Перекладі та граматичному коментарі" до кожного уроку подано нові слова. Передовсім прослухайте їх у запису, намагаючись запам'ятати правильну вимову та наголос (тонізацію). Потім спробуйте утворити з новими словами короткі речення. Важливо запам'ятати не лише окреме слово, а і те, як воно вживається у реченні.

2. Виконувати вправи з граматичними конструкціями.
Після того як ви зрозуміли значення граматичної конструкції, кілька разів повторіть вправи розділів А і В, щоб запам'ятати використання цієї моделі у мовленні. Важливо виконувати вправи вголос, особливо вправи розділу В.

3. Виконувати вправи із діалогами.
Після вправ на рівні окремого речення (А і В) подаються вправи із діалогами. Діалоги відображають різноманітні повсякденні ситуації, в яких можуть опинитися іноземці, що мешкають у Японії. Щоб звикнути до таких ситуацій, почніть із виконання вправ розділу С. Потім спробуйте розширити діалоги самостійно. Працюючи із діалогами, намагайтеся запам'ятати прийнятні у тій чи іншій ситуації реакції та репліки.

4. Прослухати аудіозаписи кілька разів.
Працюючи з діалогами та вправами розділу С, треба слухати аудіозаписи та обов'язково повторювати вголос, щоб добре опанувати вимову та інтонацію. Багаторазове прослуховування записів – це найкащий спосіб звикнути до звучання та темпу японської мови, а також розвинути навичку розуміння мовлення на слух.

5. Повторювати вивчене та готуватися до занять.
Щоб не забути матеріал, пройдений аудиторно, обов'язково повторіть його ще раз того самого дня. Закінчивши повторення, виконайте завдання в кінці кожного уроку для самоконтролю. Окрім того, знайдіть час, щоб ознайомитися із новими словами та граматикою наступного уроку. Попередня підготовка підвищить ефективність ваших подальших занять.

6. Використовувати вивчене на практиці.
Не обмежуйте вивчення японської мови стінами аудиторії. Пробуйте говорити з японцями, використовуючи свої знання. Намагайтеся використовувати те, що ви вивчили, якомога частіше та більше. У цьому – секрет вашого успіху.
Якщо ви опануєте матеріал підручника, дотримуючись наших порад, то оволодієте словниковим запасом та розмовними навичками, необхідними для повсякденного життя в Японії.

Успіхів вам!

ДІЙОВІ ОСОБИ

Майк Міллер
американець, працівник IMC

Сато Кейко
японка, працівниця IMC

Хосе Сантос
бразилець, працівник бразильських авіаліній

Марія Сантос
бразилійка, домогосподарка

Карина
індонезійка, студентка університету Фудзі

Ван Сюе
китаєць, лікар у лікарні Кобе

Ямада Ітіро
японець, працівник IMC

Ямада Томоко
японка, службовець банку

Мацумото Тадасі
японець, начальник
відділу в ІМС

Мацумото Йосіко
японка, домогосподарка
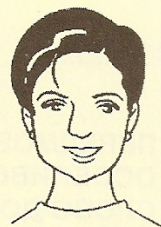
Кімура Ідзумі
японка, диктор

ІНШІ ДІЙОВІ ОСОБИ

Ватт
англієць,
професор університету Сакура

Шмідт
німець,
інженер компанії Павер-Денкі

І
кореянка,
дослідник в АКС

Тереза
бразилійка, школярка (дев'ять років),
дочка Хосе та Марії Сантос

Таро
японець, школяр (вісім років),
син Ітіро та Томоко Ямада

Ґупта
індієць, працівник ІМС

Тавапон
таїландець, навчається
у школі японської мови

※ ІМС (компанія-виробник комп'ютерного забезпечення)

※ АКС (アジア研究(けんきゅう)センター Дослідницький центр Азії)

ЗМІСТ

ВСТУП

I. Загальні риси японської мови

1. Частини мови

В японській мові виділяють дієслова, прикметники, іменники, прислівники, сполучники та частки.

2. Порядок слів

Присудок завжди стоїть в кінці речення, а означення передує означуваному слову.

3. Присудок

В японській мові присудок буває трьох видів – іменниковий, дієслівний та прикметниковий. Присудок змінюється залежно від того, виражає він: 1) ствердження чи заперечення; 2) минулий час чи майбутньо-теперішній.

Прикметники поділяються за типом відмінювання на い-прикметники (предикативні) та な-прикметники (напівпредикативні).

В японській мові слова не змінюються за особами, родами чи числами.

4. Частки

Частки вказують на граматичні зв’язки між словами, виражають ставлення до співрозмовника чи до третьої особи, а також виконують роль сполучників між реченнями.

5. Пропуск слів

Слова та фрази (навіть підмет чи додаток) можуть випускатися, якщо вони зрозумілі з контексту.

II. Японська писемність

В японській мові існують три види письмових знаків: хіраґана, катакана та ієрогліфи.

Хіраґана і катакана є різновидами складової абетки, кожен знак (чи літера) якої відповідає одній морі (мора – одиниця звучання в японській мові. Див. вступ III). Ієрогліфи мають і смисловий, і звуковий зміст.

В японській писемності використовуються всі три види знаків. Катакана застосовується для написання іншомовних власних назв та запозичених слів. 1945 ієрогліфів затверджено як “Перелік найуживаніших ієрогліфів”. Хіраґаною записують частки і змінні частини дієслів, прикметників тощо. Крім того, в написах, адресованих іноземцям, використовують ромадзі (латинські літери). Їх можна побачити на вивісках з назвами станцій, дороговказах тощо. Нижче наведено приклади усіх чотирьох видів писемності.

Пан Танака з паном Міллером ідуть до універмагу.

大阪 Osaka
○ ☆

(○ – ієрогліфи (кандзі) □ – хіраґана △ – катакана ☆ – ромадзі)

III. Вимова звуків японської мови

1. Кана та Мора

	ст.あ	ст.い	ст.う	ст.え	ст.お
ряд あ	あ ア a	い イ i	う ウ u	え エ e	お オ o
ряд か k	か カ ka	き キ ki	く ク ku	け ケ ke	こ コ ko
ряд さ s	さ サ sa	し シ shi	す ス su	せ セ se	そ ソ so
ряд た t	た タ ta	ち チ chi	つ ツ tsu	て テ te	と ト to
ряд な n	な ナ na	に ニ ni	ぬ ヌ nu	ね ネ ne	の ノ no
ряд は h	は ハ ha	ひ ヒ hi	ふ フ fu	へ ヘ he	ほ ホ ho
ряд ま m	ま マ ma	み ミ mi	む ム mu	め メ me	も モ mo
ряд や y	や ヤ ya	(い イ) (i)	ゆ ユ yu	(え エ) (e)	よ ヨ yo
ряд ら r	ら ラ ra	り リ ri	る ル ru	れ レ re	ろ ロ ro
ряд わ w	わ ワ wa	(い イ) (i)	(う ウ) (u)	(え エ) (e)	を ヲ o
	ん ン n				

あ ア a	хірагана катакана ромадзі

きゃ キャ kya	きゅ キュ kyu	きょ キョ kyo
しゃ シャ sha	しゅ シュ shu	しょ ショ sho
ちゃ チャ cha	ちゅ チュ chu	ちょ チョ cho
にゃ ニャ nya	にゅ ニュ nyu	にょ ニョ nyo
ひゃ ヒャ hya	ひゅ ヒュ hyu	ひょ ヒョ hyo
みゃ ミャ mya	みゅ ミュ myu	みょ ミョ myo
りゃ リャ rya	りゅ リュ ryu	りょ リョ ryo

*ст. = стовпчик

ряд が g	が ガ ga	ぎ ギ gi	ぐ グ gu	げ ゲ ge	ご ゴ go
ряд ざ z	ざ ザ za	じ ジ ji	ず ズ zu	ぜ ゼ ze	ぞ ゾ zo
ряд だ d	だ ダ da	ぢ ヂ ji	づ ヅ zu	で デ de	ど ド do
ряд ば b	ば バ ba	び ビ bi	ぶ ブ bu	べ べ be	ぼ ボ bo
ряд ぱ p	ぱ パ pa	ぴ ピ pi	ぷ プ pu	ぺ ぺ pe	ぽ ポ po

ぎゃ ギャ gya	ぎゅ キュ gyu	ぎょ ギョ kyo
じゃ ジャ ja	じゅ ジュ ju	じょ じょ jo
びゃ ビゃ bya	びゅ ビュ byu	びょ ビョ byo
ぴゃ ピャ pya	ぴゅ ピュ pyu	ぴょ ピョ pyo

Звуки, наведені в таблиці праворуч, відсутні у попередніх таблицях і записуються катаканою. Вони використовуються для написання іншомовних слів, в яких є звуки, непритаманні японській мові.

	ウィ wi		ウェ we	ウォ wo
			シェ she	
			チェ che	
ツァ tsa			ツェ tse	ツォ tso
	ティ ti	トゥ tu		
ファ fa	フィ fi		フェ fe	フォ fo
			ジェ je	
	ディ di	ドゥ du		
		デュ dyu		

Фонетична система японської мови ґрунтується на п'яти голосних звуках: あ(а), い(і), う(у), え(е), お(о) (див. таблиця 1. Кана та мора). Усі склади утворюються на їхній основі. Ці голосні вживаються самостійно або у поєднанні з приголосними (напр., k+a = か ка) чи з приголосними і напівголосним, що передається латинською літерою "y" і близький до українського "й" (k+y+a = きゃ кя), утворюючи склади з йотованим голосним. Винятком є мороутворювальний звук ん(n), що вважається окремим складом без голосного.

Усі склади японської мови мають однакову тривалість.

Примітка 1. Мора (японською "хаку") – мінімальна одиниця тривалості звучання в японській мові.

Примітка 2. В японській мові для фонетичного запису слів використовується кана (див. вище "Кана і мора"). Один знак кани чи сполучення знака з малим знаком (напр., きゃ) завжди відповідає одній морі.

2. Довгі голосні

Довгі голосні звучать удвічі довше, ніж звичайні голосні あ, い, う, え, お. Якщо прийняти тривалість голосного あ за одиницю, то тривалість довгого голосного ああ буде дорівнювати двом одиницям, тобто あ – одна мора, а ああ – дві мори.

В японській мові довгота звуків має смислове значення. Від довготи звука може залежати значення слова.

напр. おばさん (тітка) : おばあさん (бабуся)
おじさん (дядько) : おじいさん (дідусь)
ゆき (сніг) : ゆうき (хоробрість)
え (картина) : ええ (так)
とる (брати) : とおる (проходити)
ここ (тут) : こうこう (старша школа)
へや (кімната) : へいや (рівнина)
カード (картка) タクシー (таксі) スーパー (супермаркет)
テープ (плівка) ノート (зошит)

Примітка.

1) **Запис довгих голосних хіраґаною**

(1) Подовження у стовпчику あ.
До знаку хіраґани зі стовпчика あ додається знак あ.

(2) Подовження у стовпчику い.
До знаку хіраґани зі стовпчика い додається знак い.

(3) Подовження у стовпчику う.
До знаку хіраґани зі стовпчика う додається знак う.

(4) Подовження у стовпчику え.
До знаку хіраґани зі стовпчика え додається знак い.
(винятки: ええ так, ねえ чи не правда, おねえさん старша сестра)

(5) Подовження у стовпчику お.
До знаку хіраґани зі стовпчика お додається знак う.
(винятки: おおきい великий, おおい багато, とおい далекий тощо)

2) Запис довгих голосних катаканою

До знаку катакани будь-якого ряду додається знак "ー".

3. Читання літери "ん"

В японській мові немає слів, що починаються знаком ん. Цей звук становить одну мору. Вимова ん може змінюватися залежно від звуку, що йде за ним:

1) вимовляється як /n/ перед звуками рядів た-, だ-, ら-, な-:
   напр.: はんたい (протилежний) うんどう (рух)
   せんろ (рейка) みんな (всі)
2) вимовлятєсья як /m/ перед звуками рядів ば-, ぱ-, ま-:
   напр.: しんぶん (газета) えんぴつ (олівець) うんめい (доля)
3) вимовляється як /ŋ / перед звуками рядів か-, が-:
   напр.: てんき (погода) けんがく (екскурсія)

4. Читання слів з маленьким っ

Знак використовується перед складами рядів か-, さ-, た-, ぱ-. У словах іншомовного походження він також трапляється перед складами рядів ザ-, ダ- тощо. Наступний за цим знаком приголосний звук стає подвоєним, тобто утворюється ще одна мора.

напр.: ぶか (підлеглий) : ぶっか (ціни)
かさい (пожежа) : かっさい (оплески)
おと (звук) : おっと (чоловік)
にっき (щоденник) ざっし(журнал) きって(марка)
いっぱい (повний, багато) コップ(склянка) ベッド(ліжко)

5. Читання буквосполучень із маленькими ゃ, ゅ, ょ

Знаки き, ぎ, し, じ, ち, に, ひ, び, ぴ, み, り можуть сполучатися з маленькими ゃ, ゅ, ょ. Таке сполучення становить одну мору.

напр.: ひやく (стрибок) : ひゃく (сто)
じゆう (свобода) : じゅう (десять)
びよういん (жіноча перукарня) : びょういん (лікарня)
シャツ (сорочка) おちゃ(чай) ぎゅうにゅう(молоко)
きょう (сьогодні) りょこう (подорож)
ぶちょう (начальник відділу, департаменту)

6. Вимова приголосних у літерах ряду が.

Якщо мора ряду が стоїть на початку слова, то приголосний звук вимовляється як [g]. В інших випадках він, як правило, вимовляється як [ŋ]. Щоправда, останнім часом помітна тенденція не робити різниці у вимові [g] та [ŋ], а вимовляти лише [g].

7. Редукція голосних [i] та [u]

Голосні звуки [i] та [u] в позиції між глухими приголосними редукуються й не вимовляються. У формах ～です або ～ます у кінці речення голосний [u] в останній морі す[su] також редукується.
напр.: すき (подобатися, любити) したいです (хотіти зробити) ききます (слухати).

8. Наголос (тонізація)

Наголос в японській мові музичний (тонічний), тобто існує система тонів. Це означає, що в слові (словосполученні) одні мори вимовляються вищим тоном, інші – нижчим. Є два види тонічного наголосу – висхідний, коли відбувається підвищення тону, та спадний із зниженням тону. Усі слова діляться на два типи залежно від наявності чи відсутності спадного наголосу. Слова зі спадним наголосом, своєю чергою, поділяються ще на три типи за місцем спадного наголосу. Стандартний японський наголос (система тонів) характеризується тим, що перша та друга мори в слові завжди різні за висотою, і якщо зниження тону відбулося, то він уже не підвищується.

Типи тонізації

1) Зниження тону відсутнє:
напр.: にわ (сад) はな (ніс) なまえ (ім'я) にほんご (японська мова).
2) Зниження тону після першої мори:
напр.: ほん (книга) てんき (погода) らいげつ (наступний місяць).
3) Зниження тону посередині слова:
напр.: たまご (яйце) ひこうき (літак) せんせい (вчитель).
4) Зниження тону після останньої мори:
напр.: くつ (взуття) はな (квітка) やすみ (відпочинок).
おとうと (молодший брат)

"はな (ніс)" у прикладі 1 і "はな (квітка)" у прикладі 4 виглядають однаково, але у них різні типи тонізації: з часткою が 1 вимовляється はなが, а 4 вимовляється はなが, тобто тип наголошення різний.
Можна навести й інші приклади.
напр.: はし (міст) : はし (палички для їжі)
напр.: いち (один) : いち (позиція)

У тонічному наглосі існують діалектні відмінності. Наприклад, наголос у діалекті Осака помітно відрізняється від токійського, що є стандартним. Нижче наведено приклади таких відмінностей.

напр.: токійський наголос (стандартний) ↔ осакський наголос

はな : はな (квітка)
りんご : りんご (яблуко)
おんがく : おんがく (музика)

9. Інтонація

Існує три типи інтонації: 1) рівна інтонація, 2) висхідна інтонація і 3) спадна інтонація. Питальні речення вимовляються з висхідною інтонацією. Інші речення зазвичай вимовляються з рівною, іноді спадною інтонацією. Зниження інтонації може означати згоду, розчарування.

напр. 佐藤(さとう) : あした友達(ともだち)と お花見(はなみ)を します。【→ рівна】
ミラーさんも いっしょに 行(い)きませんか。
【↗ висхідна】
ミラー : ああ、いいですねえ。【↘ спадна】
Сато : Завтра ми з друзями підемо милуватися сакурою.
Пане Міллер, ви не підете з нами?
Міллер: Так, із задоволенням.

ВСТУПНИЙ УРОК

I. Вимова

1. Кана та мора
2. Довгі голосні

おばさん (тітка) : おばあさん (бабуся)

おじさん (дядько) : おじいさん (дідусь)

ゆき (сніг) : ゆうき (сміливість)

え (картина) : ええ (так)

とる (брати) : とおる (проходити)

ここ (тут) : こうこう (старша школа)

へや (кімната) : へいや (рівнина)

カード (картка) タクシー (таксі) スーパー (супермаркет)

テープ (плівка) ノート (зошит)

3. Вимова ん

えんぴつ (олівець) みんな (всі) てんき (погода)

きんえん (курити заборонено)

4. Читання слів із “маленьким っ”

ぶか (підлеглий) : ぶっか (ціни)

かさい (пожежа) : かっさい (оплески)

おと (звук) : おっと (чоловік)

にっき (щоденник) ざっし (журнал) きって (марка)

いっぱい (повний, багато) コップ (склянка) ベッド (ліжко)

5. Читання буквосполучень із маленькими “ゃ”, “ゅ”, “ょ”

ひやく (стрибок) : ひゃく (сто)

じゆう (свобода) : じゅう (десять)

びよういん (жіноча перукарня, салон краси) ↔ びょういん (лікарня)

シャツ (сорочка) おちゃ (чай) ぎゅうにゅう (молоко)

きょう (сьогодні) ぶちょう (начальник відділу, департаменту)

りょこう (подорож)

6. Наголос (тонізація)

にわ (сад) なまえ (ім’я) にほんご (японська мова)

ほん (книга) てんき (погода) らいげつ (наступний місяць)

たまご (яйце) ひこうき (літак) せんせい (вчитель)

くつ (взуття) やすみ (відпочинок) おとうと (молодший брат)

はし (міст) : はし (палички) いち (один) : いち (позиція)

токійський наголос	:	осакський наголос	
はな	:	はな	(квітка)
りんご	:	りんご	(яблуко)
おんがく	:	おんがく	(музика)

7. Інтонація

напр. 佐藤（さとう） : あした 友達（ともだち）と お花見（はなみ）を します。【⟼ рівна】

ミラーさんも いっしょに 行（い）きませんか。

【⤴ висхідна】

ミラー : ああ、いいですねえ。【⤵ спадна】

Сато : Завтра ми з друзями підемо милуватися сакурою.

Пане Міллер, ви не підете з нами?

Міллер : Так, із задоволенням.

II. Часто вживані на заняттях слова та вирази

1. Почнемо заняття.
2. Закінчимо заняття.
3. Зробимо перерву.
4. Зрозуміло? (Так, зрозуміло. / Ні, не зрозуміло.)
5. Ще раз (, будь ласка).
6. Добре.
7. Неправильно.
8. Ім’я.
9. Іспит, домашнє завдання.
10. Питання, відповідь, приклад.

III. Вітання та інші повсякденні вирази

1. Доброго ранку.
2. Доброго дня.
3. Доброго вечора.
4. На добраніч.
5. До побачення.
6. Дякую.
7. Вибачте.
8. Будь ласка.

IV. Числівники

0	нуль
1	один
2	два
3	три
4	чотири
5	п’ять
6	шість
7	сім
8	вісім
9	дев’ять
10	десять

Терміни, що використовуються у поясненнях

第~課 (だい か)	урок № ~
文型 (ぶんけい)	граматична конструкція
例文 (れいぶん)	приклад
会話 (かいわ)	діалог
練習 (れんしゅう)	вправа
問題 (もんだい)	завдання
答え (こた)	відповідь
読み物 (よ もの)	матеріал для читання
復習 (ふくしゅう)	повторення
目次 (もくじ)	зміст
索引 (さくいん)	покажчик
文法 (ぶんぽう)	граматика
文 (ぶん)	речення
単語（語）(たんご ご)	слово
句 (く)	словосполучення
節 (せつ)	частина складного речення
発音 (はつおん)	вимова
母音 (ぼいん)	голосний звук
子音 (しいん)	приголосний звук
拍 (はく)	мора
アクセント	наголос
イントネーション	інтонація
［か］行 (ぎょう)	ряд [か]
［い］列 (れつ)	стовпчик [い]
丁寧体 (ていねいたい)	ввічливий стиль мовлення
普通体 (ふつうたい)	простий стиль мовлення
活用 (かつよう)	відмінювання
フォーム	форма
～形 (けい)	-форма
修飾 (しゅうしょく)	означення
例外 (れいがい)	виняток

名詞 (めいし)	іменник
動詞 (どうし)	дієслово
形容詞 (けいようし)	прикметник
い形容詞 (けいようし)	い-прикметник (предикативний)
な形容詞 (けいようし)	な-прикметник (напівпредикативний)
助詞 (じょし)	частка
副詞 (ふくし)	прислівник
接続詞 (せつぞくし)	сполучник
数詞 (すうし)	числівник
助数詞 (じょすうし)	лічильний суфікс
疑問詞 (ぎもんし)	питальне слово
名詞文 (めいしぶん)	речення з іменниковим присудком
動詞文 (どうしぶん)	речення з дієслівним присудком
形容詞文 (けいようしぶん)	речення з прикметниковим присудком
主語 (しゅご)	підмет
述語 (じゅつご)	присудок
目的語 (もくてきご)	додаток
主題 (しゅだい)	тема
肯定 (こうてい)	ствердження
否定 (ひてい)	заперечення
完了 (かんりょう)	доконаний вид
未完了 (みかんりょう)	недоконаний вид
過去 (かこ)	минулий час
非過去 (ひかこ)	теперішньо-майбутній (неминулий) час

Скорочення

ІМ — іменник（名詞）

напр.: がくせい — студент; つくえ — стіл

い-ПРИКМ — い-прикметник (предикативний)（い形容詞）

напр.: おいしい — смачний; たかい — високий

な-ПРИКМ — な-прикметник (напівпредикативний)（な形容詞）

напр.: きれい［な］ — красивий; しずか［な］ — тихий, спокійний

ДІЄСЛ — дієслово（動詞）

напр.: かきます — писати; たべます — їсти

РЕЧ — речення（文）

напр.: これは 本です。
Це – книга.
わたしは あした 東京へ 行きます。
Завтра я поїду до Токіо.

Урок 1

I. Нові слова та вирази

わたし		я
わたしたち		ми
あなた		ви (ти)
あのひと （あの　かた）	あの人 （あの　方）	він, вона (あの かた－ ввічливий еквівалент あの ひと)
みなさん	皆さん	пані та панове; усі присутні
～さん		пан, пані (ввічливий суфікс, приєднується до прізвища або імені)
～ちゃん		(зменшувально-пестлива форма суфікса ～さん, зазвичай приєднується до імен дітей)
～くん	～君	(суфікс, який часто використовується з іменами хлопчиків)
～じん	～人	(суфікс, що означає національність чи належність до певної країни, напр., アメリカじん – "американець")
せんせい	先生	учитель (не використовують у мовленні про себе)
きょうし	教師	викладач (вживають, говорячи про себе)
がくせい	学生	студент
かいしゃいん	会社員	працівник компанії
しゃいん	社員	працівник компанії (використовується з назвою компанії, напр., IMC のしゃいん)
ぎんこういん	銀行員	працівник банку
いしゃ	医者	лікар
けんきゅうしゃ	研究者	вчений, дослідник
エンジニア		інженер
だいがく	大学	університет
びょういん	病院	лікарня
でんき	電気	електрика, світло
だれ（どなた）		хто (どなた － ввічливий еквівалент だれ)

ーさい	ー歳	- років (про вік людини)
なんさい	何歳	скільки років (おいくつ - ввічливий еквівалент なんさい)
はい		так
いいえ		ні
しつれいですが	失礼ですが	Перепрошую, але...
おなまえは？	お名前は？	Як вас звуть?
はじめまして。	初めまして。	Дозвольте відрекомендуватися (фраза, яка зазвичай використовується під час знайомства, буквально означає “ми зустрілися вперше”)
どうぞ よろしく［おねがいします］。 どうぞ よろしく［お願いします］。		Приємно познайомитися (буквально означає “прошу вас добре до мене ставитися”)
こちらは～さんです。		Це пан / пані ~.
～から きました。 ～から 来ました。		Я приїхав з ~.

アメリカ	США, Америка
イギリス	Англія, Великобританія
インド	Індія
インドネシア	Індонезія
韓国（かんこく）	Південна Корея
タイ	Таїланд
中国（ちゅうごく）	Китай
ドイツ	Німеччина
日本（にほん）	Японія
フランス	Франція
ブラジル	Бразилія
さくら大学（だいがく）／富士大学（ふじだいがく）	вигадані університети
IMC／パワー電気（でんき）／ブラジルエアー	вигадані компанії
AKC	вигаданий інститут
神戸病院（こうべびょういん）	вигадана лікарня

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Я Майк Міллер.
2. Пан Сантос не студент.
3. Пан Міллер працівник компанії?
4. Пан Сантос також працівник компанії.

1

Приклади

1. Ви Майк Міллер?
   – Так, я Майк Міллер.
2. Пане Міллер, ви студент?
   – Ні, я не студент. Я працівник компанії.
3. Пан Ван інженер?
   – Ні, пан Ван не інженер. Він лікар.
4. Хто та людина?
   – Пан Ватт. Він викладач університету Сакура.
5. Скільки років Терезі?
   – 9 років.

Діалог

Дозвольте відрекомендуватися

Сато: Доброго ранку.

Ямада: Доброго ранку.
Пані Сато, це пан Майк Міллер.

Міллер: Дозвольте відрекомендуватися.
Я Майк Міллер.
Я приїхав з Америки.
Приємно познайомитися.

Сато: Я Сато Кейко.
Приємно познайомитися.

III. Довідкова інформація

国・人・ことば КРАЇНИ, НАЦІОНАЛЬНОСТІ ТА МОВИ

国 Країна	人 Національність	ことば Мова
アメリカ (США)	アメリカ人	英語 (англійська)
イギリス (Великобританія)	イギリス人	英語 (англійська)
イタリア (Італія)	イタリア人	イタリア語 (італійська)
イラン (Іран)	イラン人	ペルシア語 (перська)
インド (Індія)	インド人	ヒンディー語 (гінді)
インドネシア (Індонезія)	インドネシア人	インドネシア語 (індонезійська)
ウクライナ(Україна)	ウクライナ人	ウクライナ語 (українська)
エジプト (Єгипет)	エジプト人	アラビア語 (арабська)
オーストラリア (Австралія)	オーストラリア人	英語 (англійська)
カナダ (Канада)	カナダ人	英語 (англійська) フランス語 (французька)
韓国 (Південна Корея)	韓国人	韓国語 (корейська)
サウジアラビア (Саудівська Аравія)	サウジアラビア人	アラビア語 (арабська)
シンガポール (Сінґапур)	シンガポール人	英語 (англійська)
スペイン (Іспанія)	スペイン人	スペイン語 (іспанська)
タイ (Таїланд)	タイ人	タイ語 (тайська)
中国 (Китай)	中国人	中国語 (китайська)
ドイツ (Німеччина)	ドイツ人	ドイツ語 (німецька)
日本 (Японія)	日本人	日本語 (японська)
フランス (Франція)	フランス人	フランス語 (французька)
フィリピン (Філіппіни)	フィリピン人	フィリピノ語 (філіппінська)
ブラジル (Бразилія)	ブラジル人	ポルトガル語 (португальська)
ベトナム (В'єтнам)	ベトナム人	ベトナム語 (в'єтнамська)
マレーシア (Малайзія)	マレーシア人	マレー語 (малайська)
メキシコ (Мексика)	メキシコ人	スペイン語 (іспанська)
ロシア (Росія)	ロシア人	ロシア語 (російська)

IV. Граматика

1. IM_1 は IM_2 です

1) Частка は

Частка は вказує на те, що слово, яке стоїть перед нею, є темою речення. Для побудови речення спочатку ставиться іменник, про який йдеться у реченні, до нього додається частка は, а потім – твердження щодо цього іменника.

① わたしは マイク・ミラーです。 Я Майк Міллер.

Примітка. Частка は читається як わ.

2) です

Іменник, який використовується з です, є присудком.
Дієслово です виражає судження чи твердження.
Дієслово です також відображає ввічливе ставлення мовця до співрозмовника.
Дієслово です змінюється у заперечному реченні (див. розділ 2 нижче) та у минулому часі (див. урок 12).

② わたしは エンジニアです。 Я інженер.

2. IM_1 は IM_2 じゃ ありません

じゃ ありません – це заперечна форма です. Це розмовна форма, яка вживається в усному повсякденному мовленні. У формальних ситуаціях чи на письмі застосовується форма では ありません.

③ サントスさんは 学生（がくせい）じゃ ありません。 Пан Сантос не студент.
(では)

Примітка. Буква は у сполученні では читається як わ.

3. РЕЧ か

1) Частка か

Частка か вживається для вираження сумніву, запитання, невпевненості мовця тощо. Запитання утворюється простим додаванням か у кінці речення. Інтонація у кінці речення підвищується.

2) Питання, яке визначає правильність твердження (загальне питання)

Як зазначалося вище, речення стає запитальним після приєднання до нього か в кінці. Порядок слів не змінюється. Утворене у такий спосіб запитання має на меті визначити правильність твердження. Залежно від того, правильне твердження чи ні, відповідь на таке запитання починається зі слів はい або いいえ.

④ ミラーさんは アメリカ人（じん）ですか。 Пан Міллер американець?
…はい、アメリカ人です。 – Так, він американець.

⑤ ミラーさんは 先生（せんせい）ですか。 Пан Міллер викладач?
…いいえ、先生（せんせい）じゃ ありません。 – Ні, він не викладач.

3) Питання з питальним словом (спеціальне питання)

Питальне слово заміняє частину речення, про яку питається.
Порядок слів не змінюється, а в кінці речення додається か.

⑥ あの方（かた）は どなたですか。 Хто та людина?
…［あの方（かた）は］ ミラーさんです。 – Це пан Міллер.

4. IM も

Частка も ставиться після теми речення замість は, якщо стосовно теми цього речення стверджується те саме, що й стосовно теми попереднього речення.

⑦ ミラーさんは 会社員です。 Пан Міллер – працівник компанії.
グプタさんも 会社員です。 Пан Ґупта теж працівник компанії.

5. IM_1 の IM_2

Частка の використовується для поєднання двох іменників. IM_1 є означенням для IM_2. В Уроці 1 IM_1 позначає організацію або якусь певну групу, до якої належить IM_2.

⑧ ミラーさんは IMC の 社員です。 Пан Міллер – працівник компанії IMC.

6. ～さん

Суфікс さん використовується після прізвища (імені) співрозмовника чи третьої особи, щоб висловити повагу. Його не можна вживати зі своїм прізвищем та іменем.

⑨ あの方は ミラーさんです。 Це пан Міллер.

Якщо ви знаєте ім'я свого співрозмовника, то, звертаючись безпосередньо до нього, слово あなた (ви), як правило, не вживаєте. Найчастіше використовується ім'я співрозмовника з суфіксом さん.

⑩ 鈴木：ミラーさんは 学生ですか。 Судзукі: Ви студент?
ミラー：いいえ、会社員です。 Міллер: Ні, я працівник компанії.

Урок 2

I. Нові слова та вирази

これ		це (про предмети біля себе)
それ		це, те (про предмети біля співрозмовника)
あれ		те (про предмети, однаково віддалені як від мовця, так і від співрозмовника)
この～		(ось) цей ~ (, що біля мовця)
その～		цей ~、 той ~ (, що біля співбесідника)
あの～		(он) той ~ (, що однаково віддалений як від мовця, так і від співрозмовника)
ほん	本	книжка
じしょ	辞書	словник
ざっし	雑誌	журнал, часопис
しんぶん	新聞	газета
ノート		зошит
てちょう	手帳	записник, блокнот
めいし	名刺	візитна картка
カード		картка, листівка
テレホンカード		телефонна картка
えんぴつ	鉛筆	олівець
ボールペン		(кулькова) ручка
シャープペンシル		автоматичний олівець
かぎ		ключ
とけい	時計	годинник
かさ	傘	парасолька
かばん		сумка, портфель
[カセット] テープ		(аудіо) касета, плівка
テープレコーダー		магнітофон
テレビ		телевізор
ラジオ		радіо
カメラ		фотоапарат
コンピューター		комп’ютер
じどうしゃ	自動車	автомобіль

つくえ	机	стіл
いす		стілець
チョコレート		шоколад
コーヒー		кава
えいご	英語	англійська мова
にほんご	日本語	японська мова
～ご	～語	~ мова
なん	何	що
そう		так
ちがいます。	違います。	Ні, це не так. / Неправильно.
そうですか。		Он як? / Невже? / Зрозуміло.
あのう		Ну... / Як вам сказати (виражає розгубленість або збентеження).
ほんの　きもちです。 ほんの　気持ちです。		Це лише символ (дрібничка). / Не варто подяки.
どうぞ。		Будь ласка. / Прошу (використовується, коли мовець щось пропонує співрозмовнику).
どうも。		Дякую.
［どうも］　ありがとう［ございます］。		[Дуже] дякую.

◊ 会話 ◊　Діалог

これから お世話(せわ)に なります。	Сподіваюся на вашу підтримку (використовується під час знайомства).
こちらこそ よろしく。	Взаємно. Мені теж [дуже приємно] (у відповідь на どうぞ よろしく).

2

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Це словник.
2. Це книга про комп'ютери.
3. Це (у вас) моя парасолька.
4. Ця парасолька моя.

Приклади

1. Це телефонна картка?
   – Так.
2. Це зошит?
   – Ні. Це записник.
3. Що це?
   – [Це] Візитна картка.
4. Це "9" чи "7"?
   – Це 9.
5. Про що цей (ваш) журнал?
   – Це журнал про автомобілі.
6. То чий портфель?
   – Портфель пані Сато.
7. Ця парасолька ваша?
   – Ні, не моя.
8. Чиї це ключі?
   – Мої.

Діалог

Це вам

Ямада Ітіро: Так. Хто там?
Сантос: Це Сантос з 408-ї.

Сантос: Добрий день. Мене звати Сантос.
Сподіваюся на вашу підтримку.
Приємно познайомитися.
Ямада: Мені також дуже приємно.
Сантос: А це вам дрібничка з нагоди знайомства.
Ямада: О, дякую... А що це?
Сантос: Це кава. Прошу.
Ямада: Дуже дякую.

III. Довідкова інформація

名前(なまえ)　　ПРІЗВИЩА

Поширені японські прізвища

1	佐藤(さとう)	2	鈴木(すずき)	3	高橋(たかはし)	4	田中(たなか)
5	渡辺(わたなべ)	6	伊藤(いとう)	7	中村(なかむら)	8	山本(やまもと)
9	小林(こばやし)	10	斎藤(さいとう)	11	加藤(かとう)	12	吉田(よしだ)
13	山田(やまだ)	14	佐々木(ささき)	15	松本(まつもと)	16	山口(やまぐち)
17	木村(きむら)	18	井上(いのうえ)	19	阿部(あべ)	20	林(はやし)
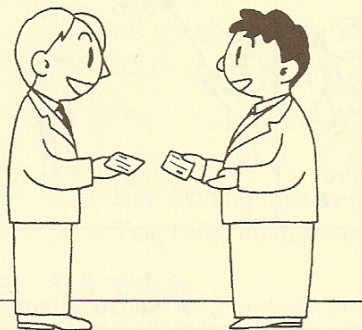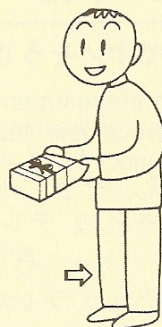
IV. Граматика

1. これ／それ／あれ

これ (це), それ (це, те що у вас) та あれ (те) – вказівні займенники. Вони функціонують як іменники. これ вказує на предмети, які розташовані біля мовця. それ вказує на предмети, які біля співрозмовника. あれ вказує на предмети, які віддалені як від мовця, так і від співрозмовника.

① それは 辞書(じしょ)ですか。 То у вас словник?

② これを ください。 Дайте мені це (у магазині – Я це візьму) (ур. 3).

2. この IM／その IM／あの IM

この, その та あの є означеннями для іменників. この IM відповідає предмету чи особі, яка перебуває біля мовця. その IM відповідає предмету чи особі, яка біля співрозмовника. あの IM відповідає предмету чи особі, яка віддалена як від мовця, так і від співрозмовника.

③ この本(ほん)は わたしのです。 Ця книжка – моя.

④ あの 方(かた)は どなたですか。 Хто то (та людина)?
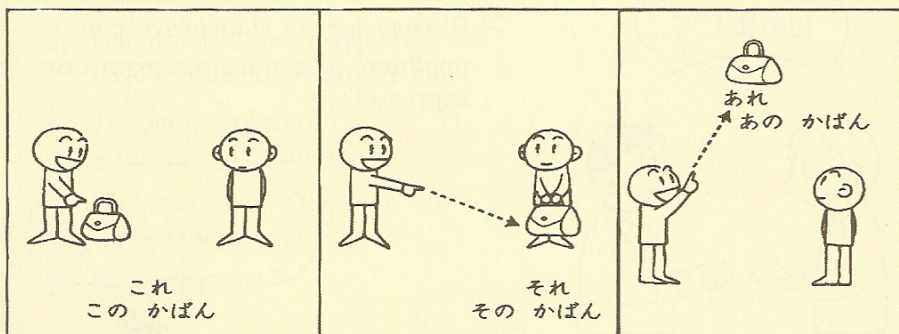
3. そうです／そうじゃ ありません

Якщо відповіддю на запитання є іменник, слово そう часто використовується для відповіді, як у стверджувальних, так і у заперечних реченнях. はい、そうです вживають для стверджувальної відповіді, いいえ、そうじゃ ありません – для заперечної.

⑤ それは テレホンカードですか。 Це телефонна картка?
…はい、そうです。 – Так (, це так).

⑥ それは テレホンカードですか。 Це телефонна картка?
…いいえ、そうじゃ ありません。 – Ні (, це не так).

Іноді замість そうじゃ ありません використовується дієслово ちがいます (досл. відрізнятися, бути іншим).

⑦ それは テレホンカードですか。 То у вас телефонна картка?
…いいえ、違(ちが)います。 – Ні (, це не так).

4. РЕЧ$_1$か、РЕЧ$_2$か

Це запитання, відповідаючи на яке, співрозмовнику пропонують вибрати один з двох (чи більше) можливих варіантів. Як відповідь на таке запитання використовується вибраний варіант. はい чи いいえ для відповіді не потрібні.

⑧ これは９ですか、７ですか。 Це “9” чи “7”?
…９です。 – Це “9”.

5. IM$_1$の IM$_2$

У попередньому уроці ви дізналися, що の використовується для поєднання двох іменників, причому IM$_1$ є означенням для IM$_2$. У цьому уроці ми познайомимося ще з двома випадками вживання の.

1) IM$_1$ показує, про що IM$_2$.

⑨ これは コンピューターの 本(ほん)です。 Ця книжка про комп’ютери.

2) IM$_1$ показує, кому належить IM$_2$.

⑩ これは わたしの 本(ほん)です。 Це моя книжка.

Іноді IM$_2$ можна випустити, якщо з контексту зрозуміло, про що йдеться. Проте якщо IM$_2$ позначає людину, то таке скорочення не допускається.

⑪ あれは だれの かばんですか。 Чия то сумка?
…佐藤(さとう)さんの です。 – Пана Сато.

⑫ この かばんは あなたのですか。 Це ваша сумка?
…いいえ、わたしのじゃ ありません。 – Ні, не моя.

⑬ ミラーさんは IMCの 社員(しゃいん)ですか。
…はい、IMCの 社員(しゃいん)です。
– Пан Міллер працівник компанії IMC?
– Так, (він) працівник IMC.

6. そうですか

Цей вираз використовується, коли мовець, отримавши від співрозмовника нову інформацію, показує, що він розуміє її.

⑭ この傘(かさ)は あなたのですか。
…いいえ、違(ちが)います。シュミットさんのです。
そうですか。
Це ваша парасолька?
– Ні, не моя. Пана Шмідта.
А, он як. / Зрозуміло.

Урок 3

I. Нові слова та вирази

ここ		тут (про місце ближче до мовця)
そこ		там, біля вас (про місце, ближче до співрозмовника)
あそこ		там (про місце, однаково віддалене і від мовця, і від співрозмовника)
どこ		де
こちら		сюди; тут (ввічливий еквівалент ここ)
そちら		туди, там, біля вас (ввічливий еквівалент そこ)
あちら		туди; там (ввічливий еквівалент あそこ)
どちら		куди; де (ввічливий еквівалент どこ)
きょうしつ	教室	класна кімната, аудиторія
しょくどう	食堂	їдальня
じむしょ	事務所	офіс, кабінет
かいぎしつ	会議室	зал засідань
うけつけ	受付	приймальня, реєстратура, стійка адміністратора
ロビー		вестибюль
へや	部屋	кімната
トイレ（おてあらい）	（お手洗い）	туалет
かいだん	階段	сходи
エレベーター		ліфт
エスカレーター		ескалатор
[お]くに	[お]国	[ваша] країна
かいしゃ	会社	фірма, компанія
うち		дім
でんわ	電話	телефон
くつ	靴	взуття
ネクタイ		краватка
ワイン		вино
たばこ		тютюн, цигарки
うりば	売り場	відділ, прилавок (у магазині)

ちか	地下	підвал, підземний поверх
ーかい（ーがい）	ー階	-й поверх
なんがい	何階	який поверх
ーえん	ー円	- єн(а)
いくら		скільки коштує
ひゃく	百	сто
せん	千	тисяча
まん	万	десять тисяч

◊ 会話 ◊　　Діалог

すみません。	Вибачте.
～で　ございます。	(ввічливий еквівалент です)
［～を］見（み）せてください。	Покажіть, будь ласка [~].
じゃ	ну що ж, тоді; ну добре (перед прийняттям рішення)
［～を］ください。	Будь ласка, дайте [~].

新大阪（しんおおさか）	назва станції в м.Осака
イタリア	Італія
スイス	Швейцарія
MT／ヨーネン／アキックス	вигадані компанії

3

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Тут розміщена їдальня.
2. Телефон розташований там.

Приклади

1. Це Сін-Осака?
   – Так.
2. Де розташований туалет?
   – Там.
3. Де пан Ямада?
   – В офісі.
4. Де розміщений ліфт?
   –Там.
5. З якої Ви країни?
   – З Америки.
6. Де зроблене це взуття?
   – Це італійське взуття.
7. Скільки коштує цей годинник?
   – 18 600 єн.

Діалог

Дайте це, будь ласка

Марія: Вибачте, де розташований винний відділ?
Продавець А: На першому підземному поверсі.
Марія: Дякую.

Марія: Вибачте. Покажіть, будь ласка, це вино.
Продавець В: Так, прошу.
Марія: Це французьке вино?
Продавець В: Ні, італійське.
Марія: Скільки воно коштує?
Продавець В: 2 500 єн.
Марія: Добре, дайте (це), будь ласка. / Тоді я його візьму.

III. Довідкова інформація

デパート УНІВЕРМАГ

Поверх		
屋上(おくじょう)	遊園地(ゆうえんち)	атракціони
8階(かい)	食堂(しょくどう)・催(もよお)し物会場(ものかいじょう)	ресторани, виставкові зали
7階(かい)	時計(とけい)・眼鏡(めがね)・カメラ	годинники, окуляри, фотоапарати
6階(かい)	スポーツ用品(ようひん)・旅行用品(りょこうようひん)	спортивні товари, товари для подорожей
5階(かい)	子(こ)ども服(ふく)・おもちゃ・本(ほん)・文房具(ぶんぼうぐ)	дитячий одяг, іграшки, книжки, канцелярські товари
4階(かい)	家具(かぐ)・食器(しょっき)・電気製品(でんきせいひん)	меблі, посуд, електротовари
3階(がい)	紳士服(しんしふく)	чоловічий одяг
2階(かい)	婦人服(ふじんふく)	жіночий одяг
1階(かい)	靴(くつ)・かばん・アクセサリー・化粧品(けしょうひん)	взуття, сумки, прикраси та біжутерія, косметика
B1階(かい)	食料品(しょくりょうひん)	продукти харчування
B2階(かい)	駐車場(ちゅうしゃじょう)	автостоянка

IV. Граматика

1. ここ／そこ／あそこ／こちら／そちら／あちら

В уроці 2 було розглянуто вказівні займенники これ, それ та あれ, що вказують на предмети. Займенники ж ここ, そこ та あそこ вказують на місце. ここ вказує на місце, в якому перебуває мовець, そこ – місце, в якому перебуває співрозмовник, あそこ – місце, однаково віддалене як від мовця, так і від співрозмовника.

Слова こちら, そちら та あちら – вказівні займенники, які позначають напрямок. Також ці займенники використовуються для позначення місця. У такому разі вони є ввічливою формою займенників ここ, そこ та あそこ відповідно.

Примітка. Коли мовець і співрозмовник перебувають в одному місці, для позначення цього місця використовується займенник ここ. У такому разі そこ позначає місце, трохи віддалене від співрозмовника та мовця, а あそこ позначає ще віддаленіше місце.
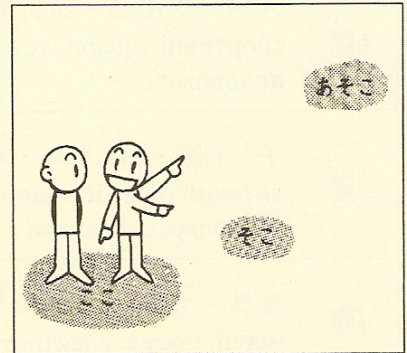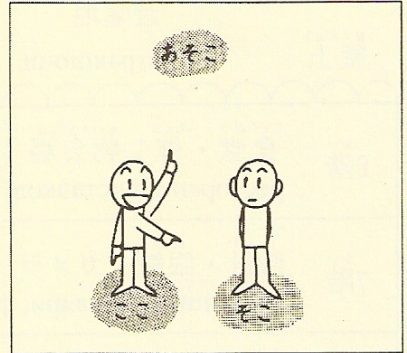
2. IM₁ は IM₂(місце)です

Використовуючи цю конструкцію, можна пояснити, де знайти певне місце, річ чи людину.

① お手洗(てあら)いは あそこです。 — Туалет – там.

② 電話(でんわ)は 2階(かい)です。 — Телефон – на другому поверсі.

③ 山田(やまだ)さんは 事務所(じむしょ)です。 — Пан Ямада – в офісі.

3. どこ／どちら

Слово どこ означає "де", а どちら – "в якому напрямку". Слово どちら також може вживатися як ввічливий еквівалент どこ.

④ お手洗(てあら)いは どこですか。 — Де туалет?
…あそこです。 — – Там.

⑤ エレベーターは どちらですか。 — Де ліфт?
…あちらです。 — – У тому напрямку (ось там).

Слова どこ чи どちら також використовуються у питальних реченнях для позначення країни, компанії, школи або іншого місця чи організації, до якої належить людина. Для цього не можна вживати запитальне слово なん (що). Займенник どちら ввічливіший, ніж どこ.

⑥ 学校は どこですか。　　В якій школі (де) ви навчаєтеся?

⑦ 会社は どちらですか。　　В якій компанії (де) ви працюєте?

4. IM_1 の IM_2

Коли IM_1 – назва країни, а IM_2 – назва продукції, це означає, що IM_2 виробляється у цій країні. Коли IM_1 – назва компанії, а IM_2 – назва продукції, це означає, що IM_2 виробляється цією компанією. В обох випадках どこ використовується для позначення того, де чи ким було вироблено IM_2.

⑧ これは どこの コンピューターですか。

…日本の コンピューターです。

…IMC の コンピューターです。

Де було зроблено цей комп'ютер? / Чийого виробництва цей комп'ютер?

– Це японський комп'ютер.

– Це комп'ютер компанії IMC.

5. Система вказівних займенників こ/そ/あ/ど

	група こ	група そ	група あ	група ど
предмет	これ	それ	あれ	どれ (Урок 8)
предмет особа	この IM	その IM	あの IM	どの IM (Урок 16)
місце	ここ	そこ	あそこ	どこ
напрямок місце (ввічливо)	こちら	そちら	あちら	どちら

6. お国

Префікс お додається до слова, яке стосується співрозмовника чи третьої особи, з метою вираження поваги мовця до цієї людини.

⑨ [お]国は どちらですか。　　Звідки ви? / З якої ви країни?

Урок 4

I. Нові слова та вирази

おきます	起きます	прокидатися, вставати
ねます	寝ます	(лягати) спати
はたらきます	働きます	працювати
やすみます	休みます	відпочивати, брати вихідний
べんきょうします	勉強します	вчитися
おわります	終わります	закінчувати
デパート		універмаг
ぎんこう	銀行	банк
ゆうびんきょく	郵便局	пошта, поштове відділення
としょかん	図書館	бібліотека
びじゅつかん	美術館	музей образотворчого мистецтва
いま	今	зараз
ーじ	ー時	- годин
ーふん（ーぷん）	ー分	- хвилин
はん	半	пів на ...
なんじ	何時	котра година
なんぷん	何分	скільки хвилин
ごぜん	午前	перша половина дня, до полудня
ごご	午後	друга половина дня, пополудні
あさ	朝	ранок
ひる	昼	день; середина дня
ばん（よる）	晩（夜）	вечір, ніч
おととい		позавчора
きのう		вчора
きょう		сьогодні
あした		завтра
あさって		післязавтра
けさ		сьогодні вранці
こんばん	今晩	сьогодні ввечері
やすみ	休み	відпочинок, вихідний; перерва; канікули
ひるやすみ	昼休み	обідня перерва

まいあさ	毎朝	кожного ранку
まいばん	毎晩	кожного вечора
まいにち	毎日	кожного дня
げつようび	月曜日	понеділок
かようび	火曜日	вівторок
すいようび	水曜日	середа
もくようび	木曜日	четвер
きんようび	金曜日	п’ятниця
どようび	土曜日	субота
にちようび	日曜日	неділя
なんようび	何曜日	який день тижня
ばんごう	番号	номер (телефону, квартири тощо)
なんばん	何番	який номер
～から		з ～
～まで		до ～, по～
～と～		～ і / та ～ (використовується для з’єднання)
そちら		у вас (у співрозмовника)
たいへんですね。	大変ですね。	Співчуваю (досл.: Це жахливо) (вираження співчуття)
えーと		так, ну (вираз, що заповнює паузу)

◊ 会話 ◊　　Діалог

104	номер телефонної довідкової служби в Японії
お願(ねが)いします。	Будь ласка. / Дуже прошу (прохання)
かしこまりました。	Слухаюсь. / Буде зроблено (виражає те, що запит зрозумілий і буде виконаний)
お問(と)い合(あ)わせの番号(ばんごう)	номер, про який ви запитували
［どうも］ありがとうございました。	Дуже дякую.

ニューヨーク	Нью-Йорк
ペキン	Пекін
ロンドン	Лондон
バンコク	Бангкок
ロサンゼルス	Лос-Анджелес
やまと美術館(びじゅつかん)	вигаданий музей
大阪(おおさか)デパート	вигаданий універмаг
みどり図書館(としょかん)	вигадана бібліотека
アップル銀行(ぎんこう)	вигаданий банк

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Зараз п'ять хвилин по четвертій (четверта година п'ять хвилин).
2. Я працюю з дев'ятої до п'ятої години.
3. Я прокидаюся о шостій годині ранку.
4. Я вчора вчився.

Приклади

1. Котра зараз година?
   – друга година десять хвилин.
   Котра година зараз у Нью-Йорку?
   – нуль годин десять хвилин.

2. З котрої до котрої години працює банк?
   – З дев'ятої до третьої.
   Який день тижня вихідний?
   – Субота та неділя.

3. О котрій годині ви лягаєте спати (щовечора)?
   – Я лягаю спати об одинадцятій годині.

4. Ви працюєте в суботу?
   – Ні, не працюю.

5. Ви вчора вчилися?
   – Ні, не вчився.

6. Який номер телефону в IMC?
   – 341-2597.

Діалог

З котрої до котрої години ви працюєте?

Довідкова:	Алло, довідкова служба 104, Ісіда.
Карина:	Номер телефону музею Ямато, будь ласка.
Довідкова:	Музей Ямато? Зараз. (Буде зроблено.)

Автовідповідач:	Номер, який ви запитували – 0797-38-5432.

Працівник музею:	Музей Ямато.
Карина:	Вибачте, з котрої до котрої години ви працюєте?
Працівник музею:	З дев'ятої до четвертої години.
Карина:	Коли у вас вихідний?
Працівник музею:	Понеділок.
Карина:	Дуже дякую.

III. Довідкова інформація

電話(でんわ)・手紙(てがみ)　ТЕЛЕФОН, ЛИСТ
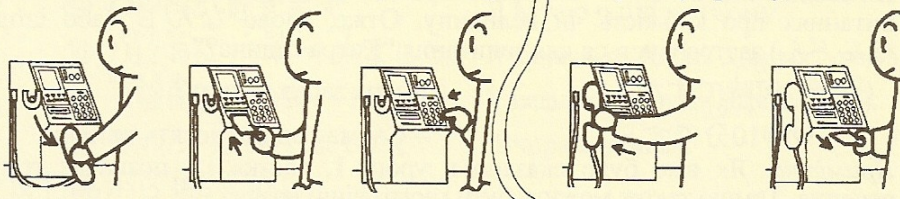
Телефони-автомати приймають лише монети вартістю 10 та 100 єн або телефонні картки. З монети вартістю 100 єн решта не повертається.

* Якщо у апарата є кнопка スタート(старт) , натисніть її після набору номера.

Телефони спеціальних служб тощо

110	警察署(けいさつしょ)	поліція
119	消防署(しょうぼうしょ)	пожежна охорона/швидка допомога
117	時報(じほう)	служба точного часу
177	天気予報(てんきよほう)	прогноз погоди
104	電話番号案内(でんわばんごうあんない)	телефонна довідкова служба
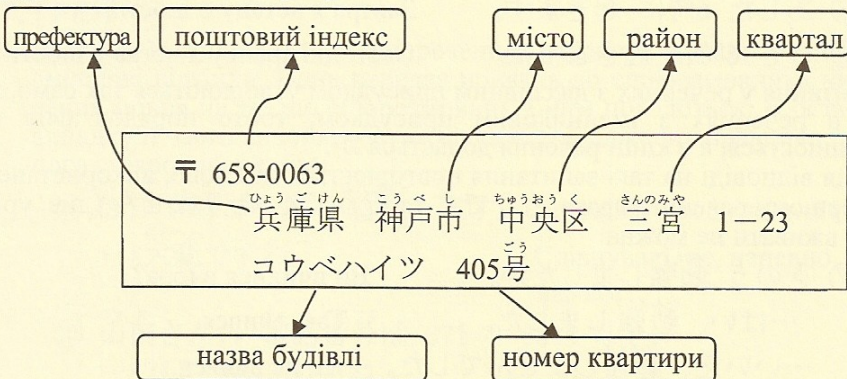
IV. Граматика

1. 今一時一分です

Для вираження часу використовуються лічильні суфікси 時 (година) та 分 (хвилина), що додаються до числівників. Ієрогліф 分 читається як ふん після 2, 5, 7, 9 та ぷん після 1, 3, 4, 6, 8, 10. Перед ぷん цифри 1, 6, 8 та 10 читаються いっ, ろっ, はっ, та じゅっ（じっ）відповідно. (див. додаток II.)
Питальне слово なん використовується з лічильними суфіксами у питаннях про кількість чи величину. Отже, слово なんじ (або іноді なんぷん) застосовується для запитання “Котра година?”.

① 今 何時ですか。 Котра зараз година?
　…7時10分です。 – Сьома година десять хвилин.

Примітка. Як вже було сказано в уроці 1, частка は позначає тему речення. Темою також можуть бути географічні назви.

② ニューヨークは 今 何時ですか。 Котра зараз година у Нью-Йорку?
　…午前 4時です。 – Четверта ночі.

2. **ДІЄСЛ** ます

1) Дієслово з ます функціонує як присудок.
2) Дієслово з ます у кінці речення робить його ввічливим.

③ わたしは 毎日 勉強します。 Я вчуся кожного дня.

3. **ДІЄСЛ** ます／**ДІЄСЛ** ません／**ДІЄСЛ** ました／**ДІЄСЛ** ませんでした

1) Дієслово із закінченням на ます використовується, коли у реченні йдеться про постійну дію чи загальновідомий об'єкт. Ця форма також вживається, якщо речення виражає дію, яка відбудеться у майбутньому. Утворення заперечної форми та форм минулого часу показане в таблиці.

	Теперішньо-майбутній	Минулий
стверджувальне	（おき）ます	（おき）ました
заперечне	（おき）ません	（おき）ませんでした

④ 毎朝 6時に 起きます。 Кожного ранку я встаю о шостій.
⑤ あした 6時に 起きます。 Завтра я встану о шостій.
⑥ けさ 6時に 起きました。 Сьогодні зранку я встав о шостій.

2) Питання у реченнях з дієслівним присудком утворюються так само, як і в реченнях з іменниковим присудком, тобто порядок слів не змінюється, а в кінці речення додається か.
Для відповіді на такі запитання повторюється дієслово, використане у першому реченні. Фрази そうです та そうじゃ ありません (див. урок 2) вживати не можна.

⑦ きのう 勉強しましたか。 Ви вчилися вчора?
　…はい、勉強しました。 – Так, вчився.
　…いいえ、勉強しませんでした。 – Ні, не вчився.

⑧ 毎朝 何時に 起きますか。 О котрій годині ви встаєте зранку?
…6時に 起きます。 – О шостій.

4. **IM (час) に ДІЄСЛ**

Якщо дієслово виражає одноразову дію, тоді час, коли відбувається ця дія, позначається часткою に. Частка に вживається, якщо до іменника, який стоїть перед нею, додається числівник. Також цю частку можна додавати до днів тижня, але це не обов'язково. Якщо до складу обставини часу не входить числівник, に не використовують.

⑨ 6時半に 起きます。 Я встаю о пів на сьому.

⑩ 7月2日に 日本へ 来ました。 Я приїхав до Японії 2 липня (урок 5).

⑪ 日曜日[に] 奈良へ 行きます。 У неділю я поїду до Нари (урок 5).

⑫ きのう 勉強しました。 Вчора я вчився.

5. **IM₁から IM₂まで**

1) Частка から вказує на місце або час, з якого починається дія, а частка まで – на місце чи час, у якому дія закінчується.

⑬ 9時から 5時まで 働きます。 Я працюю з дев'ятої до п'ятої.

⑭ 大阪から 東京まで 3時間 かかります。
Дорога з міста Осака до міста Токіо забирає три години.

2) Частки から та まで не обов'язково повинні використовуватися разом.

⑮ 9時から 働きます。 Я працюю з дев'ятої.

3) Іноді ～から, ～まで або ～から～まで використовують із です, яке додається відразу після них.

⑯ 銀行は 9時から 3時までです。 Банк працює з дев'ятої до третьої.

⑰ 昼休みは 12時からです。 Обідня перерва починається о дванадцятій.

6. **IM₁ と IM₂**

Частка と поєднує два іменники сурядним зв'язком.

⑱ 銀行の 休みは 土曜日と 日曜日です。
Банк не працює у суботу та неділю.

7. **РЕЧ ね**

Частка ね ставиться в кінці речення, надаючи висловлюванню різні смислові відтінки. Вона передає приязнь до співрозмовника чи сподівання мовця на те, що співрозмовник з ним погодиться. В останньому випадку її часто використовують для підтвердження правдивості сказаного співрозмовником.

⑲ 毎日 10時ごろまで 勉強します。 Щодня я вчуся до десятої години.
…大変ですね。 – Співчуваю, це, напевно, дуже важко.

⑳ 山田さんの 電話番号は 871 の 6813 です。
…871 の 6813 ですね。
Номер телефону пана Ямади – 871-6813.
– 871-6813, так?

Урок 5

І. Нові слова та вирази

いきます	行きます	іти
きます	来ます	приходити
かえります	帰ります	іти додому, повертатися
がっこう	学校	школа
スーパー		супермаркет
えき	駅	станція, вокзал
ひこうき	飛行機	літак
ふね	船	корабель
でんしゃ	電車	поїзд, електричка
ちかてつ	地下鉄	метро
しんかんせん	新幹線	швидкісний експрес Сінкансен
バス		автобус
タクシー		таксі
じてんしゃ	自転車	велосипед
あるいて	歩いて	пішки
ひと	人	людина
ともだち	友達	друг
かれ	彼	він; друг (бойфренд)
かのじょ	彼女	вона; подруга (дівчина)
かぞく	家族	сім'я, родина
ひとりで	一人で	один, сам, самостійно
せんしゅう	先週	минулий тиждень, минулого тижня
こんしゅう	今週	цей тиждень, цього тижня
らいしゅう	来週	наступний тиждень, наступного тижня
せんげつ	先月	минулий місяць, минулого місяця
こんげつ	今月	цей місяць, цього місяця
らいげつ	来月	наступний місяць, наступного місяця
きょねん	去年	минулий рік, минулого року
ことし		цей рік, цього року
らいねん	来年	наступний рік, наступного року

ーがつ	ー月	-й місяць року
なんがつ	何月	який місяць
ついたち	1日	перше число місяця
ふつか	2日	друге число, два дні
みっか	3日	третє число, три дні
よっか	4日	четверте число, чотири дні
いつか	5日	п'яте число, п'ять днів
むいか	6日	шосте число, шість днів
なのか	7日	сьоме число, сім днів
ようか	8日	восьме число, вісім днів
ここのか	9日	дев'яте число, дев'ять днів
とおか	10日	десяте число, десять днів
じゅうよっか	14日	чотирнадцяте число, чотирнадцять днів
はつか	20日	двадцяте число, двадцять днів
にじゅうよっか	24日	двадцять четверте число, 24 дні
ーにち	ー日	-те число, -днів / день
なんにち	何日	яке число, скільки днів (період часу)
いつ		коли
たんじょうび	誕生日	день народження
ふつう	普通	"звичайний" (пасажирський поїзд, який зупиняється на кожній станції)
きゅうこう	急行	швидкий поїзд
とっきゅう	特急	експрес
つぎの	次の	наступний

◊ 会話 ◊ Діалог

どういたしまして。	Нема за що. / Будь ласка (у відповідь на "Дякую")
ー番線（ばんせん）	колія / платформа № –

博多（はかた）	назва міста на о-ві Кюсю
伏見（ふしみ）	назва району в Кіото
甲子園（こうしえん）	назва станції неподалік від Осаки
大阪城（おおさかじょう）	Осакський замок

5

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Я (по)їду до Кіото.
2. Я (по)їду додому на таксі.
3. Я приїхав до Японії з родиною.

5

Приклади

1. Куди ви завтра їдете?
   – Я їду до Нари.
2. Куди ви їздили в неділю?
   – Нікуди не їздив.
3. Чим ви поїдете до Токіо?
   – Я поїду експресом Сінкансен.
4. З ким ви поїдете до Токіо?
   – Я їду з паном Ямада.
5. Коли ви приїхали до Японії?
   – Я приїхав 25 березня.
6. Коли у вас день народження?
   – 13 червня.

Діалог

Цей поїзд іде до станції Косіен?

Сантос:	Вибачте. Скільки коштує (квиток) до Косіена?
Жінка:	350 єн.
Сантос:	350 єн? Дякую.
Жінка:	Будь ласка.

Сантос:	Вибачте. З якої колії відходить поїзд до станції Косіен?
Працівник станції:	З п'ятої.
Сантос:	Дякую.

Сантос:	Перепрошую, цей поїзд іде до Косіена?
Чоловік:	Ні. Наступний "звичайний" іде.
Сантос:	Зрозуміло. Дякую.

III. Довідкова інформація

祝祭日　НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА
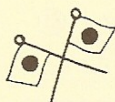
1月 1 日	元日	Новий рік
1月第2月曜日**	成人の日	День повноліття
2月11日	建国記念の日	День заснування держави
3月20日*	春分の日	День весняного рівнодення
4月29日	昭和の日	День Сьова
5月 3 日	憲法記念日	День Конституції
5月 4 日	みどりの日	День зелені
5月 5 日	こどもの日	День дітей
7月第3月曜日***	海の日	День моря
9月第3月曜日***	敬老の日	День поваги до літніх людей
9月23日*	秋分の日	День осіннього рівнодення
10月第2月曜日**	体育の日	День фізкультури
11月 3 日	文化の日	День культури
11月23日	勤労感謝の日	День вшанування праці
12月23日	天皇誕生日	День народження Імператора
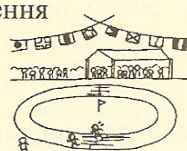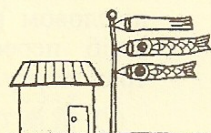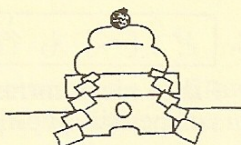
* Змінюється залежно від року
** Другий понеділок місяця
*** Третій понеділок місяця

Якщо державне свято припадає на неділю, то наступний понеділок стає вихідним. Період святкових днів з 29 квітня по 5 травня називають ゴールデンウィーク("Золотий тиждень"). У цей час деякі великі компанії надають своїм службовцям цілий тиждень вихідних.

IV. Граматика

1. **ІМ (місце)** へ 行(い)きます／来(き)ます／帰(かえ)ります

Якщо дієслово означає рух до певного місця, частка へ ставиться після іменника–назви місця і вказує на напрямок руху.

① 京都(きょうと)へ 行(い)きます。 Я поїду до (міста) Кіото.

② 日本(にほん)へ 来(き)ました。 Я приїхав до Японії.

③ うちへ 帰(かえ)ります。 Я піду додому.

Примітка. Частка へ читається як え.

2. どこ［へ］も 行(い)きません／行(い)きませんでした

Якщо після питального слова ставиться частка も, а дієслово стоїть у заперечній формі, усе, на що вказує питальне слово, заперечується.

④ どこ ［へ］も 行(い)きません。 Я нікуди не піду.

⑤ 何(なに)も 食(た)べません。 Я нічого не їм (урок 6).

⑥ だれも いません。 Тут нікого нема (урок 10).

3. **ІМ (транспорт)** で 行(い)きます／来(き)ます／帰(かえ)ります

Частка で виражає спосіб дії. Якщо вона використовується перед дієсловом руху (いきます, きます, かえります тощо), то вказує на засіб пересування. Відповідно, іменник перед で означає вид транспорту.

⑦ 電車(でんしゃ)で 行(い)きます。 Я поїду електричкою.

⑧ タクシーで 来(き)ました。 Я приїхав на таксі.

Якщо рух відбувається пішки, використовують слово あるいて. У такому разі частка で не вживається.

⑨ 駅(えき)から 歩(ある)いて 帰(かえ)りました。 Зі станції додому я йшов пішки.

4. **ІМ (людина/тварина)** と **ДІЄСЛ**

Частка と у цій конструкції означає "з", "разом з", як от:

⑩ 家族(かぞく)と 日本(にほん)へ 来(き)ました。 Я приїхав до Японії з сім'єю.

Якщо мовець виконує дію сам, то вживається вираз ひとりで. У такому разі частка と не використовується.

⑪ 一人(ひとり)で 東京(とうきょう)へ 行(い)きます。 Я поїду до Токіо сам.

5. いつ

Для того, щоб запитати про час, використовуються питальні слова із なん у складі, такі, як なんじ, なんようび та なんがつなんにち. Крім того, в таких запитаннях може вживатися питальне слово いつ (коли). Слово いつ не потребує після себе частки に.

⑫ いつ 日本(にほん)へ 来(き)ましたか。 — Коли ви приїхали до Японії?

…3月(がつ)25日(にち)に 来(き)ました。 — – 25 березня.

⑬ いつ 広島(ひろしま)へ 行(い)きますか。 — Коли ви поїдете до Хіросіми?

…来週(らいしゅう) 行(い)きます。 — – Наступного тижня.

6. РЕЧ よ

Частка よ ставиться в кінці речення. Вона вживається, щоб виділити нову інформацію, якою не володіє співрозмовник, або щоб показати впевненість у власному судженні чи погляді.

⑭ この 電車(でんしゃ)は 甲子園(こうしえん)へ 行(い)きますか。

…いいえ、行(い)きません。次(つぎ)の 普通(ふつう)ですよ。

Цей поїзд їде до Косіена?

– Ні. Наступний “звичайний” їде.

⑮ 無理(むり)な ダイエットは 体(からだ)に よくないですよ。

Надмірна дієта шкідлива для здоров’я (урок 19).

5

Урок 6

I. Нові слова та вирази

たべます	食べます	їсти
のみます	飲みます	пити
すいます	吸います	палити, курити
［たばこを～］		[~ цигарки, тютюн]
みます	見ます	дивитися, бачити
ききます	聞きます	слухати, чути
よみます	読みます	читати
かきます	書きます	писати, малювати
かいます	買います	купувати
とります	撮ります	знімати
［しゃしんを～］	［写真を～］	[~ фотографії]
します		робити
あいます	会います	зустрічати(ся)
［ともだちに～］	［友達に～］	[~ з другом]
ごはん		їжа; прісна рисова каша
あさごはん	朝ごはん	сніданок
ひるごはん	昼ごはん	обід
ばんごはん	晩ごはん	вечеря
パン		хліб
たまご	卵	яйце
にく	肉	м'ясо
さかな	魚	риба
やさい	野菜	овочі
くだもの	果物	фрукти
みず	水	вода
おちゃ	お茶	чай, зелений чай
こうちゃ	紅茶	чорний чай
ぎゅうにゅう（ミルク）	牛乳	молоко
ジュース		сік
ビール		пиво
［お］さけ	［お］酒	алкогольні напої, саке

ビデオ		відео
えいが	映画	кіно, фільм
CD	（シーディー）	компакт-диск
てがみ	手紙	лист
レポート		звіт, доповідь, реферат
しゃしん	写真	фотографія
みせ	店	магазин, крамниця, сервісний заклад
レストラン		ресторан
にわ	庭	сад
しゅくだい	宿題	домашнє завдання (～を　します робити домашнє завдання)
テニス		теніс (～を　します грати в теніс)
サッカー		футбол (～を　します грати у футбол)
［お］はなみ	［お］花見	ханамі (традиція милуватися цвітінням сакури) (～を　します милуватися цвітом сакури)
なに	何	що
いっしょに		разом
ちょっと		трохи
いつも		завжди, зазвичай
ときどき	時々	іноді
それから		потім; після цього
ええ		так
いいですね。		Це добре (вираження згоди, схвалення).
わかりました。		Зрозуміло.

◊ 会話 ◊　　Діалог

何(なん)ですか。	Що? Так? Прошу? (у відповідь на звертання співрозмовника з проханням чи питанням).
じゃ、また［あした］。	Ну, побачимося. [До завтра.]

メキシコ	Мексика
大阪城公園(おおさかじょうこうえん)	парк Осакського замку

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Я п'ю сік.
2. Я купую газети на станції.
3. Не поїдете разом зі мною до Кобе?
4. Трохи відпочиньмо.

6

Приклади

1. Ви курите?
   – Ні, не курю.
2. Що ви їсте вранці?
   – Я їм хліб та яйце.
3. Що ви їли сьогодні вранці?
   – Нічого не їв.
4. Що ви робили в суботу?
   – Вчив японську мову. Потім дивився фільм.
   Що ви робили в неділю?
   – Їздив з другом до Нари.
5. Де ви купили цю сумку?
   – У Мексиці.
6. Не вип'єте зі мною пива?
   – Так, давайте вип'ємо.

Діалог

Не підете з нами?

Сато: Пане Міллер.
Міллер: Що?
Сато: Завтра ми з друзями збираємося піти милуватися сакурою. Не хочете піти з нами?
Міллер: Було б непогано. А куди ви ідете?
Сато: В парк Осакського замку.
Міллер: О котрій годині?
Сато: О десятій. Зустрінемося на станції "Парк Осакського замку".
Міллер: Зрозумів.
Сато: Тоді до завтра.

III. Довідкова інформація

食べ物 ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ

Японія імпортує більш ніж половину продуктів харчування.
Показники самозабезпечення за видами продуктів такі: зернові – 27 %, овочі – 79 %, фрукти – 39 %, м'ясо – 56 %, морепродукти – 59 % (за даними Міністерства сільського, лісового та рибного господарства на 2006 р.). Щодо зернових, то лише потреба в рисі забезпечується самостійно на 100 %.

IV. Граматика

1. IM を ДІЄСЛ (перехідне)

Частка を вживається для позначення прямого додатка при перехідному дієслові.

① ジュースを 飲(の)みます。　　Я п'ю сік.

Примітка. Літери を та お читаються однаково. Літера を використовується лише для запису цієї частки.

2. IM を します

Прямим додатком до дієслова します можуть бути різноманітні іменники. Дієслово します означає, що відбувається позначувана іменником дія.

1) "займатися" спортом, "грати":
   - サッカーを します　　грати у футбол
   - トランプを します　　грати в карти

2) "проводити" певні зібрання:
   - パーティーを します　　влаштовувати вечірку
   - 会議(かいぎ)を します　　проводити збори

3) "робити" щось:
   - 宿題(しゅくだい)を します　　робити домашнє завдання
   - 仕事(しごと)を します　　виконувати роботу

3. 何(なに)を しますか

Ця фраза використовується для запитання про те, що робить людина.

② 月曜日(げつようび) 何(なに)を しますか。　　Що ви будете робити у понеділок?
…京都(きょうと)へ 行(い)きます。　　– Поїду до Кіото.

③ きのう 何(なに)を しましたか。　　Що ви робили вчора?
…サッカーを しました。　　– Грав у футбол.

Примітка. Обставину часу можна зробити темою речення, поставивши після нього частку は.

④ 月曜日(げつようび)は 何(なに)を しますか。　　У понеділок ви що будете робити?
…京都(きょうと)へ 行(い)きます。　　– Поїду до Кіото.

4. なん та なに

Слова なん та なに обидва означають "що".

1) なん вживається у таких випадках:

(1) Коли після нього стоїть слово, яке починається на склад з рядків た, だ чи な.

⑤ それは 何(なん)<u>で</u>すか。　　Що це?

⑥ 何(なん)<u>の</u> 本(ほん)ですか。　　Про що ця книжка?

⑦ 寝(ね)る まえに、何(なん)<u>と</u> 言(い)いますか。　　Що кажуть перед тим, як лягати спати? (урок 21).

(2) Коли після нього стоїть лічильний суфікс.

⑧ テレサちゃんは 何歳ですか。　　Скільки років Терезі?

2) В усіх інших випадках вживається なに.

⑨ 何を 買いますか。　　Що ви купите?

5. ІМ (місце) で ДІЄСЛ

Якщо частка で стоїть після іменника із значенням місця, то вона вказує на місце, в якому відбувається дія.

⑩ 駅で 新聞を 買います。　　Я купую газети на станції.

6. ДІЄСЛ ませんか

Ця конструкція використовується, якщо мовець хоче запросити співрозмовника до певної дії.

⑪ いっしょに 京都へ 行きませんか。

…ええ、いいですね。

Не поїдете з нами (зі мною) до Кіото?
– Було б непогано (із задоволенням).

7. ДІЄСЛ ましょう

Ця конструкція використовується, щоб запросити співрозмовника зробити щось разом. Також за її допомогою можна погодитися на запрошення.

⑫ ちょっと 休みましょう。　　Трохи відпочиньмо.

⑬ いっしょに 昼ごはんを 食べませんか。

…ええ、食べましょう。

Не пообідаєте зі мною?
– Не відмовлюся. (Так, давайте поїмо.)

Примітка. Запрошення з використанням ДІЄСЛ ませんか ввічливіше щодо співрозмовника, ніж ДІЄСЛ ましょう.

8. お～

Як вже зазначалося в уроці 3, префікс お додається до слів, що стосуються співрозмовника або третьої особи, щоб висловити почуття поваги (напр., [お]くに країна).
Префікс お може вживатися з багатьма іншими словами, якщо мовець говорить ввічливо (напр., [お]さけ алкоголь, [お]はなみ милування цвітінням сакури).
Є декілька слів, які вживаються з префіксом お, але не мають відтінку ввічливості (напр., おちゃ чай, おかね гроші).

Урок 7

І. Нові слова та вирази

きります	切ります	різати
おくります	送ります	відправляти, відсилати
あげます		давати, дарувати (річ)
もらいます		отримувати (річ)
かします	貸します	позичати (давати у борг, напрокат)
かります	借ります	позичати (брати у борг, напрокат)
おしえます	教えます	викладати; навчати
ならいます	習います	вивчати
かけます		дзвонити
［でんわを～］	［電話を～］	[телефонувати]
て	手	рука
はし		палички для їжі
スプーン		ложка
ナイフ		ніж
フォーク		виделка
はさみ		ножиці
ファクス		факс
ワープロ		вапуро (японська друкарська машинка)
パソコン		комп'ютер
パンチ		діркопробивач
ホッチキス		степлер
セロテープ		скотч
けしゴム	消しゴム	гумка (для стирання)
かみ	紙	папір
はな	花	квітка
シャツ		сорочка
プレゼント		подарунок
にもつ	荷物	багаж, посилка
おかね	お金	гроші
きっぷ	切符	квиток (на транспорт)
クリスマス		Різдво

ちち	父	(мій) батько
はは	母	(моя) мати
おとうさん	お父さん	(чужий) батько
おかあさん	お母さん	(чужа) мати
もう		вже
まだ		ще не
これから		зараз, відтепер, скоро
[～、]　すてきですね。		Яке прекрасне [~]!

◊ 会話 ◊　　Діалог

ごめんください。	Вибачте. / Чи є хто вдома? / Дозвольте увійти (використовується гостем).
いらっしゃい。	Ласкаво просимо.
どうぞお上(あ)がりください。	Заходьте, будь ласка.
失礼(しつれい)します。	Дозвольте. / Дякую (букв.: Вибачте, що турбую.)
[～は] いかがですか。	Як щодо [~]? / Дозвольте запропонувати вам [~].
いただきます。	Дякую, із задоволенням спробую (цей вислів завжди використовується перед тим, як починають їсти або пити).
旅行(りょこう)	подорож, мандрівка (～をします подорожувати)
お土産(みやげ)	сувенір; подарунок

ヨーロッパ	Європа
スペイン	Іспанія

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Я пишу листи на вапуро.
2. Я (по)дарую квіти пані Кімурі.
3. Я отримав шоколадні цукерки від пані Карини.

Приклади

1. Ви вивчали японську мову за допомогою телебачення?
   – Ні, за допомогою радіо.
2. Ви пишете доповідь японською мовою?
   – Ні, англійською.
3. Як буде “goodbye” японською мовою?
   – “Сайонара”.
4. Кому ви (на)пишете різдвяні листівки?
   – Родині та друзям.
5. Що це у вас?
   – Це записник. Я отримав його від пана Ямади.
6. Ви вже купили квитки на Сінкансен?
   – Так, вже купив.
7. Ви вже пообідали?
   – Ще ні. Зараз збираюся поїсти.

Діалог

Перепрошую, дозвольте увійти

Хосе Сантос: Перепрошую, дозвольте увійти.
Ямада Ітіро: Ласкаво просимо. Проходьте, будь ласка.
Хосе Сантос: Дякую.

Ямада Томоко: Як щодо кави?
Марія Сантос: Дякую.

Ямада Томоко: Будь ласка.
Марія Сантос: Дякую, із задоволенням спробую.
Яка красива ложка!
Ямада Томоко: Так, я отримала її в подарунок від мого колеги.
Це сувенір, привезений з подорожі до Європи.

III. Довідкова інформація

家族 РОДИНА
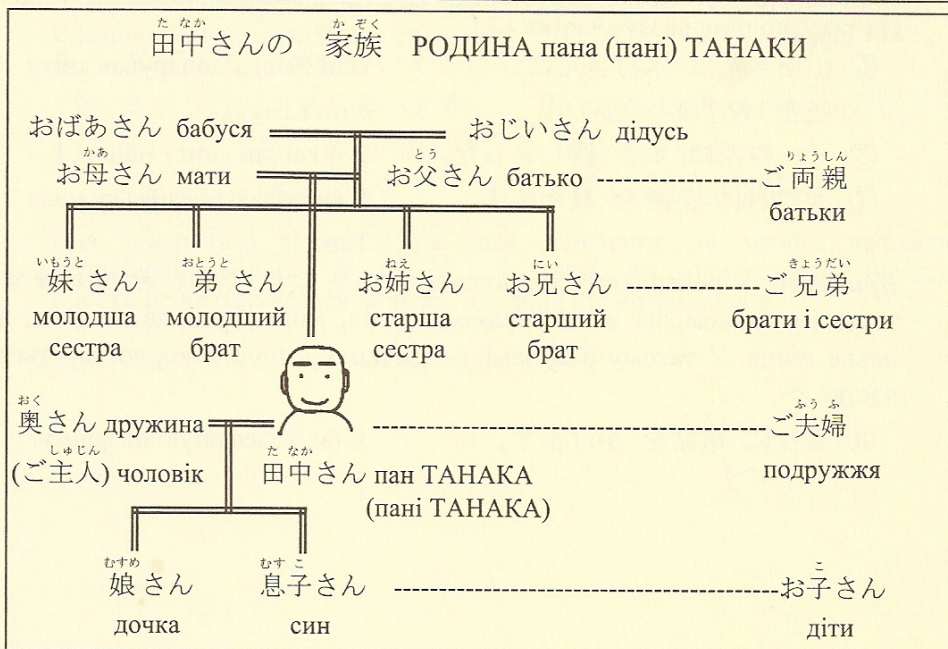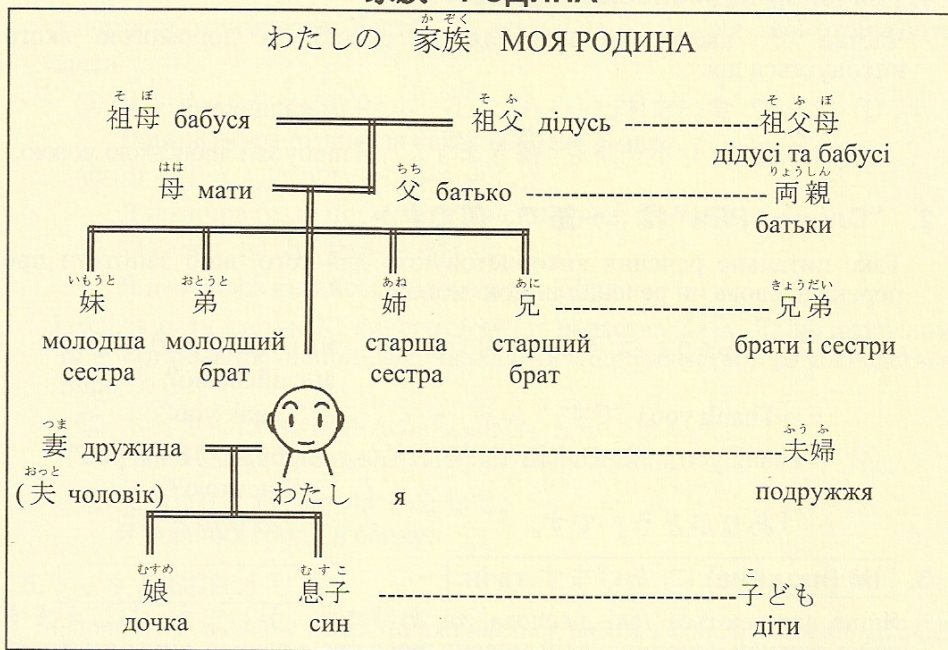
IV. Граматика

1. **IM (знаряддя/спосіб) で ДІЄСЛ**

Частка で вказує на знаряддя чи спосіб, за допомогою якого виконується дія.

① はしで 食(た)べます。	Я їм паличками.
② 日本語(にほんご)で レポートを 書(か)きます。	Я пишу звіт японською мовою.

2. “Слово / РЕЧ” は ～語で 何(なん)ですか

Таке питальне речення використовують для того, щоб запитати про переклад слова чи речення іншою мовою.

③ 「ありがとう」は 英語(えいご)で 何(なん)ですか。	Як буде “ありがとう” англійською?
…「Thank you」です。	– “Thank you”.
④ 「Thank you」は 日本語(にほんご)で 何(なん)ですか。	Як буде “Thank you” японською?
…「ありがとう」です。	– “ありがとう”.

3. **IM (людина) に あげます та ін.**

Якщо вживаються такі дієслова, як あげます, かします, おしえます тощо, завжди є людина, якій мовець щось дає, позичає, викладає тощо. На таку людину вказує частка に.

⑤ 山田(やまだ)さんは 木村(きむら)さんに 花(はな)を あげました。	Пан Ямада подарував квіти пані Кімурі.
⑥ イーさんに 本(ほん)を 貸(か)しました。	Я позичив книгу панові І.
⑦ 太郎君(たろうくん)に 英語(えいご)を 教(おし)えます。	Я викладаю англійську мову Таро.

Примітка. У реченнях із дієсловами おくります, でんわを かけます тощо іменником, на який спрямована дія, може бути не людина, а певне місце. У такому разі замість частки に іноді використовується частка へ.

⑧ 会社(かいしゃ)に (へ) 電話(でんわ)を かけます。	Я (за)телефоную на фірму.

4. **IM (людина) に　もらいます та ін.**

Такі дієслова, як もらいます, かります та ならいます, виражають дію з погляду отримувача. Частка に вказує на особу, від якої отримують щось.

⑨ 木村さんは　山田さんに　花を　もらいました。
Пані Кімура отримала квіти від пана Ямади.

⑩ カリナさんに　CDを　借りました。
Я позичив (взяв послухати) диски у пані Карини.

⑪ ワンさんに　中国語を　習います。
Я навчаюсь китайської мови у пана Вана.

Іноді замість частки に використовується частка から. Якщо джерелом дії є організація, наприклад, школа чи підприємство, то вживається лише から.

⑫ 木村さんは　山田さんから　花を　もらいました。
Пані Кімура одержала квіти від пана Ямади.

⑬ 銀行から　お金を　借りました。
Я позичив гроші в банку.

5. **もう ДІЄСЛ ました**

Слово もう означає “вже” та вживається разом з конструкцією ДІЄСЛ ました. У такому разі ДІЄСЛ ました означає, що дія вже закінчилась. Відповідями на запитання типу もう ДІЄСЛ ましたか є фрази はい、もう ДІЄСЛ ました чи いいえ、まだです.

⑭ もう　荷物を　送りましたか。　Ви вже відіслали посилку?
…はい、［もう］送りました。　– Так, вже відіслав.
…いいえ、まだです。　– Ні, ще не відіслав.

Для заперечної відповіді на таке запитання не можна вживати конструкцію ДІЄСЛ ませんでした, оскільки вона означає, що дія просто не виконувалася, а не те, що вона ще не закінчена.

Урок 8

I. Нові слова та вирази

ハンサム[な]		красивий, привабливий (про чоловіка)
きれい[な]		красивий, чистий
しずか[な]	静か[な]	тихий
にぎやか[な]		шумний, людний, пожвавлений
ゆうめい[な]	有名[な]	відомий
しんせつ[な]	親切[な]	добрий, люб'язний, доброзичливий
げんき[な]	元気[な]	здоровий, бадьорий
ひま[な]	暇[な]	вільний (час)
べんり[な]	便利[な]	зручний
すてき[な]		прекрасний, чудовий, красивий
おおきい	大きい	великий
ちいさい	小さい	маленький
あたらしい	新しい	новий
ふるい	古い	старий (про неістоти)
いい（よい）		добрий, гарний
わるい	悪い	поганий
あつい	暑い	спекотний, жаркий
	熱い	гарячий
さむい	寒い	холодний (про температуру повітря)
つめたい	冷たい	холодний (на дотик)
むずかしい	難しい	складний, важкий
やさしい	易しい	легкий, нескладний, простий
たかい	高い	високий, дорогий (про ціну)
やすい	安い	дешевий
ひくい	低い	низький
おもしろい		цікавий, смішний
おいしい		смачний
いそがしい	忙しい	зайнятий (про нестачу часу)
たのしい	楽しい	веселий, радісний, приємний
しろい	白い	білий
くろい	黒い	чорний
あかい	赤い	червоний
あおい	青い	синій, блакитний
さくら	桜	сакура (японська вишня)
やま	山	гора

まち	町	місто
たべもの	食べ物	їжа
くるま	車	автомобіль, транспортний засіб
ところ	所	місце
りょう	寮	гуртожиток
べんきょう	勉強	навчання, заняття
せいかつ	生活	життя, побут
［お］しごと	［お］仕事	робота (～を　します працювати)
どう		як
どんな～		який ~, що за ~
どれ		котрий, який (з трьох чи більше предметів)
とても		дуже
あまり		не дуже (використовується із заперечною формою)
そして		також, до того ж (вживається для поєднання речень)
～が、～		~, але ~
おげんきですか。	お元気ですか。	Як справи? (букв.: Чи Ви здорові?)
そうですね。		Так. / Ну... / Як Вам сказати... (використовується для підтримання розмови або заповнення паузи, часто не перекладається)

◊ 会話 ◊　　Діалог

日本(にほん)の　生活(せいかつ)に　慣(な)れましたか。	Ви вже звикли до життя в Японії?
［～、］もう　一杯(いっぱい)　いかがですか。	Не бажаєте ще чашку (чарку) [~]?
いいえ、けっこうです。	Ні, дякую.
もう～です［ね］。	Вже ~ [, чи не так?].
そろそろ　失礼(しつれい)します。	Вже час іти.
また　いらっしゃって　ください。	Приходьте ще.

富士山(ふじさん)	гора Фудзі, найвища гора в Японії
琵琶湖(びわこ)	озеро Біва, найбільше озеро в Японії
シャンハイ	Шанхай (上海)
「七人(しちにん)の　侍(さむらい)」	“Сім самураїв”, класичний фільм режисера Акіри Куросави
金閣寺(きんかくじ)	Золотий павільйон, відомий храм у Кіото

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Сакура красива.
2. Гора Фудзі висока.
3. Сакура – красива квітка.
4. Гора Фудзі – висока гора.

Приклади

1. В Осаці людно?
   – Так, людно.
2. Вода озера Біва чиста?
   – Ні, не дуже чиста.
3. У Пекіні зараз холодно?
   – Так, дуже холодно.
   У Шанхаї також холодно?
   – Ні, не дуже холодно.
4. Цей словник хороший?
   – Ні, не дуже хороший.
5. Як вам токійське метро?
   – Чисте, до того ж зручне.
6. Учора я дивився фільм.
   – Який фільм?
   "Сім самураїв" – старий, але дуже цікавий фільм.
7. Котра з парасольок належить пану Міллеру?
   – Он та синя парасолька.

Діалог

Вже час іти

Ямада Ітіро: Пані Маріє, ви вже звикли до життя в Японії?
Марія Сантос: Так. Щодня дуже цікаво.
Ямада Ітіро: Справді? Пане Сантос, а як ваша робота?
Хосе Сантос: Ну, доводиться багато працювати, але цікаво.

Ямада Томоко: Може, ще одну чашечку кави?
Марія Сантос: Ні, дякую.

Хосе Сантос: О, вже восьма година. Нам час іти.
Ямада Ітіро: Справді?
Марія Сантос: Дуже дякую за сьогоднішній день.
Ямада Томоко: Нема за що. Приходьте ще.

III. Довідкова інформація

色(いろ)・味(あじ)　КОЛІР・СМАК

色(いろ)　Колір

Іменник	Прикметник	Іменник	Прикметник
白(しろ)　білий колір	白(しろ)い	黄色(きいろ)　жовтий колір	黄色(きいろ)い
黒(くろ)　чорний колір	黒(くろ)い	茶色(ちゃいろ)　коричневий колір	茶色(ちゃいろ)い
赤(あか)　червоний колір	赤(あか)い	ピンク　рожевий колір	—
青(あお)　блакитний колір	青(あお)い	オレンジ　оранжевий колір	—
緑(みどり)　зелений колір	—	グレー　сірий колір	—
紫(むらさき)　фіолетовий колір	—	ベージュ　бежевий колір	—

味(あじ)　Смак

甘(あま)い солодкий　辛(から)い гострий　苦(にが)い гіркий　塩辛(しおから)い солоний
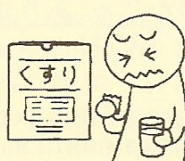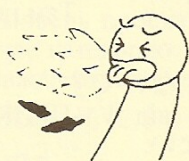
酸(す)っぱい кислий　濃(こ)い міцний, насичений　薄(うす)い рідкий, розбавлений
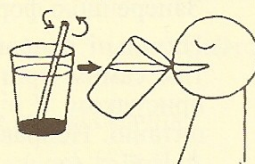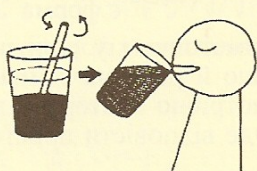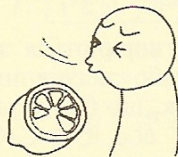
春(はる)・夏(なつ)・秋(あき)・冬(ふゆ)　**Весна, літо, осінь, зима**

В Японії виразні чотири пори року: весна (березень, квітень, травень), літо (червень, липень, серпень), осінь (вересень, жовтень, листопад) і зима (грудень, січень, лютий). Середня температура в різних частинах країни у різні пори року різна, але повсюди серпень – найспекотніший місяць, а січень і лютий – найхолодніші. Динаміка зміни середньої температури майже повсюди однакова (див. графік). За уявленням японців "влітку –жарко", "восени – прохолодно", "взимку – холодно", а "навесні – тепло".
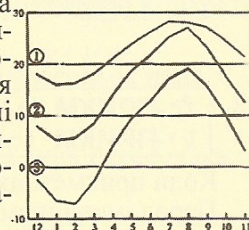
① Наха (Окінава)
② Токіо
③ Абасірі (Хоккайдо)

IV. Граматика

1. Прикметники

Прикметники можуть виконувати в реченні функцію 1) присудка або 2) означення та залежно від типу закінчення поділяються на дві групи: い-прикметники (предикативні прикметники), що мають закінчення い, та な-прикметники (напівпредикативні прикметники), що мають закінчення な.

8

2. **IM は な-ПРИКМ [~~な~~] です**
IM は い-ПРИКМ (～い) です

1) Допоміжне дієслово です в кінці речення, в якому присудок виражений прикметником, вказує на ввічливе ставлення мовця до співрозмовника. Перед です い-прикметники не змінюють своєї форми, а な-прикметники перед ним втрачають закінчення な.

① ワット先生(せんせい)は 親切(しんせつ)です。 Пан Ватт доброзичливий.

② 富士山(ふじさん)は 高(たか)いです。 Гора Фудзі висока.

Допоміжне дієслово です вказує на теперішній час та використовується у стверджувальних реченнях.

2) な-ПРИКМ [~~な~~] じゃ ありません

Заперечною формою для な-ПРИКМ です є な-ПРИКМ [~~な~~] じゃ ありません (або な-ПРИКМ [~~な~~] では ありません).

③ あそこは 静(しず)か<u>じゃ</u> <u>ありません</u>。 Там не тихо.
　　　　　　　(では)

3) い-ПРИКМ (～い) です → ～くないです

Щоб утворити заперечну форму від い-ПРИКМ (～い) です, закінчення い треба змінити на くない.

④ この 本(ほん)は おもしろ<u>くないです</u>。 Ця книга нецікава.

Заперечною формою для いいです є форма よくないです.

4) Питальні речення з прикметником у ролі присудка утворюються за тим самим принципом, що й речення з іменниковим або дієслівним присудком. У відповіді потрібно повторити прикметник, що був у запитанні. Неправильно буде відповісти просто そうです або そうじゃ ありません.

⑤ ペキンは 寒(さむ)いですか。 У Пекіні холодно?
　…はい、寒(さむ)いです。 – Так, холодно.

⑥ 琵琶湖(びわこ)の 水(みず)は きれいですか。 Вода в озері Біва чиста?
　…いいえ、 きれいじゃ ありません。 – Ні, не чиста.

3. **な-ПРИКМ な IM**
い-ПРИКМ (～い) IM

Коли прикметник ставиться перед іменником, то стає його означенням. Перед іменником な-ПРИКМ потребує закінчення な.

⑦ ワット先生(せんせい)は 親切(しんせつ)な 先生(せんせい)です。 Пан Ватт – добрий учитель.

⑧ 富士山(ふじさん)は 高(たか)い 山(やま)です。 Гора Фудзі – висока гора.

4. とても ／ あまり

Прислівники とても та あまり вказують на ступінь ознаки. Вони передують прикметникам, до яких відносяться.
Прислівник とても використовується у стверджувальних реченнях і має значення “дуже”. Прислівник あまり вживається в заперечних реченнях і у поєднанні із заперечною формою прикметника означає “не дуже”.

⑨ ペキンは とても 寒いです。 — У Пекіні дуже холодно.

⑩ これは とても 有名な 映画です。 — Це дуже відомий фільм.

⑪ シャンハイは あまり 寒くないです。 — У Шанхаї не дуже холодно.

⑫ さくら大学は あまり 有名な 大学じゃ ありません。 — Університет Сакура – не дуже відомий університет.

5. IM は どうですか

У такий спосіб запитують про враження чи думку про річ, місце, людину, які співрозмовник використовував, відвідував чи зустрічав.

⑬ 日本の 生活は どうですか。 — Як вам життя в Японії?
…楽しいです。 — – Подобається.

6. IM_1 は どんな IM_2 ですか

Цим питанням мовець просить співрозмовника описати або пояснити IM_1. IM_2 позначає категорію, до якої належить IM_1. Після питального слова どんな завжди стоїть іменник.

⑭ 奈良は どんな 町ですか。 — Яке це місто – Нара?
…古い 町です。 — – Це старовинне місто.

7. $РЕЧ_1$ が、 $РЕЧ_2$

Сполучна частка が перекладається як “але”, “однак” і використовується, щоб з’єднувати речення.

⑮ 日本の 食べ物は おいしいですが、 高いです。 — Японська їжа смачна, однак дорого коштує.

8. どれ

Питальне слово どれ вживають, щоб попросити співрозмовника вибрати або вказати на один з двох чи більше предметів, конкретно названих чи вказаних.

⑯ ミラーさんの 傘はどれですか。 — Яка з парасольок пана Міллера?
…あの 青い 傘です。 — – Он та синя парасолька.

Урок 9

I. Нові слова та вирази

わかります		розуміти
あります		мати, бути (у наявності у когось)
すき［な］	好き［な］	любити; улюблений
きらい［な］	嫌い［な］	не любити; той, що не подобається, ненависний
じょうず［な］	上手［な］	вправний, вмілий
へた［な］	下手［な］	невмілий
りょうり	料理	страва, приготування їжі, кулінарія
のみもの	飲み物	напій
スポーツ		спорт (〜を　します займатися спортом)
やきゅう	野球	бейсбол (〜を　します грати у бейсбол)
ダンス		танець (〜を　します танцювати)
おんがく	音楽	музика
うた	歌	пісня
クラシック		класична музика
ジャズ		джаз
コンサート		концерт
カラオケ		караоке
かぶき	歌舞伎	Кабукі (японський традиційний музичний театр)
え	絵	картина, малюнок
じ	字	буква, літера
かんじ	漢字	ієрогліф
ひらがな		азбука хіраґана
かたかな		азбука катакана
ローマじ	ローマ字	латинські літери
こまかい　おかね	細かい　お金	дрібні гроші
チケット		квиток (на концерт, в кіно тощо)
じかん	時間	час
ようじ	用事	справа (яку треба зробити)
やくそく	約束	домовленість, обіцянка

ごしゅじん	ご主人	(чужий) чоловік
おっと／しゅじん	夫／主人	(мій) чоловік
おくさん	奥さん	(чужа) дружина
つま／かない	妻／家内	(моя) дружина
こども	子ども	дитина
よく		добре; часто
だいたい		приблизно, загалом
たくさん		багато
すこし	少し	трохи, мало
ぜんぜん	全然	зовсім не (із запереченням)
はやく	早く、速く	рано (прокинутися), швидко (бігати)
～から		тому що ~, через те, що ~
どうして		чому
ざんねんです[ね]。	残 念です[ね]。	Прикро. / Дуже шкода.
すみません。		Вибачте.

◊ 会話 ◊ Діалог

もしもし	алло
ああ	Ой! Ох! А-а (вигук, що виражає легке здивування)
いっしょに いかがですか。	Не хочете приєднатися?
[～]は ちょっと・・・。	[~] трохи незручно, боюся, що... (ввічлива відмова)
だめですか。	Ви не можете? Не вийде? (уточнення відмови співрозмовника)
また 今度(こんど) お願(ねが)いします。	Давайте наступного разу. / Може, іншого разу (завершення ввічливої відмови від запрошення).

小沢(おざわ) 征爾(せいじ)	відомий японський диригент (1935–)

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Я люблю італійську кухню.
2. Я трохи розумію японську мову.
3. Сьогодні у моєї дитини день народження, тому я раніше піду додому.

Приклади

1. Ви любите алкогольні напої?
   – Ні, не люблю.
2. Який вид спорту вам подобається?
   – Мені подобається футбол.
3. Пані Карина гарно малює?
   – Так, [пані Карина] дуже гарно малює.
4. Ви розумієте індонезійську мову, пане Танака?
   – Ні, зовсім не розумію.
5. У вас є дрібні гроші?
   – Ні, немає.
6. Ви щоранку читаєте газети?
   – Ні, немає часу, тому не читаю.
7. Чому ви вчора рано пішли?
   – Тому що у мене були справи.

Діалог

Дуже шкода

Міллер: Алло, це Міллер.
Кімура: А, пане Міллер. Добрий вечір. Як ся маєте?
Міллер: Добре, дякую.
Е... Пані Кімура, ви не хотіли б піти зі мною на концерт Одзави Сейдзі?
Кімура: Добре, а коли?
Міллер: У наступну п’ятницю увечері.
Кімура: У п’ятницю?
У п’ятницю увечері, кажете...
Міллер: Що, не вийде?
Кімура: Так, я вже домовилася з другом...
Міллер: Справді? Дуже шкода.
Кімура: Так. Давайте якось наступного разу.

III. Довідкова інформація

音楽（おんがく）・スポーツ・映画（えいが）　МУЗИКА·СПОРТ·КІНО

音楽（おんがく）　Музика

ポップス	поп-музика
ロック	рок
ジャズ	джаз
ラテン	латиноамериканська музика
クラシック	класична музика
民謡（みんよう）	народна музика
演歌（えんか）	японський романс (енка)
ミュージカル	мюзикл
オペラ	опера

映画（えいが）　Кіно

SF	науково-фантастичний фільм
ホラー	фільм жахів
アニメ	аніме
ドキュメンタリー	документальний фільм
恋愛（れんあい）	мелодрама
ミステリー	містерія
文芸（ぶんげい）	екранізація літературного твору
戦争（せんそう）	фільм про війну
アクション	бойовик
喜劇（きげき）	комедія

スポーツ　Спорт

ソフトボール	софтбол	野球（やきゅう）	бейсбол
サッカー	футбол	卓球（たっきゅう）/ピンポン	настільний теніс
ラグビー	регбі	相撲（すもう）	сумо
バレーボール	волейбол	柔道（じゅうどう）	дзюдо
バスケットボール	баскетбол	剣道（けんどう）	кендо (японське фехтування на мечах)
テニス	теніс		
ボーリング	боулінг		
スキー	лижі	水泳（すいえい）	плавання
スケート	ковзани		

IV. Граматика

1. **IM が ありますわかります**
   IM が 好きです／嫌いです／上手です／下手です

Додаток (об'єкт, на який спрямована дія), що відноситься до перехідного дієслова, оформляється часткою を. Однак додатки, що належать до таких дієслів, як あります та わかります, вживаються з часткою が. Такі прикметники, як すきです, きらいです, じょうずです та へたです, також потребують додатка із часткою が. Дієслова та прикметники, додатки яких оформляються часткою が, виражають здатність, наявність, бажання, уподобання.

① わたしは イタリア料理が 好きです。 Я люблю італійську кухню.

② わたしは 日本語が わかります。 Я розумію японську мову.

③ わたしは 車が あります。 У мене є машина.

2. **どんな IM**

Крім значення, розглянутого в уроці 8, питальне слово どんな також може використовуватися для того, щоб попросити співрозмовника вказати на один предмет з групи, яку позначає IM після питального слова どんな.

④ どんな スポーツが 好きですか。 Який вид спорту вам подобається?
…サッカーが 好きです。 – Мені подобається футбол.

3. **よく／だいたい／たくさん／少し／あまり／全然**

Ці прислівники вживаються перед дієсловами, яких вони стосуються. Використовуються вони за такою схемою.

ступінь	прислівник + стверджувальна форма	прислівник + заперечна форма
↑ високий	よく　わかります	
	だいたい　わかります	
↓ низький	すこし　わかります	あまり　わかりません
		ぜんぜん　わかりません

кількість	прислівник + стверджувальна форма	прислівник + заперечна форма
↑ багато	たくさん　あります	
↓ мало	すこし　あります	あまり　ありません
		ぜんぜん　ありません

⑤ 英語が よく わかります。 Я добре розумію англійську.
⑥ 英語が 少し わかります。 Я трохи розумію англійську.
⑦ 英語が あまり わかりません。 Я погано розумію англійську.
⑧ お金が たくさん あります。 У мене багато грошей.
⑨ お金が 全然 ありません。 У мене зовсім немає грошей.

Примітка. Прислівники すこし та ぜんぜん також можуть вживатися разом з прикметниками.

⑩ ここは 少し 寒いです。 Тут трохи холодно.
⑪ あの 映画は 全然 おもしろくないです。 Той фільм зовсім нецікавий.

4. РЕЧ₁ から、РЕЧ₂

Частка から поєднує два речення, що мають причинно-наслідковий зв'язок, тобто РЕЧ₁ є причиною для РЕЧ₂.

⑫ 時間が ありませんから、 Оскільки у мене немає часу,
新聞を 読みません。 я не читаю газети.
⑬ 毎朝 新聞を 読みますか。 Ви щоранку читаєте газети?
…いいえ、読みません。 – Ні, не читаю.
時間が ありませんから。 Оскільки не маю часу.

5. どうして

Питальне слово どうして ("чому") використовується для того, щоб з'ясувати причину. Відповідь на таке питання потребує から в кінці речення.

⑭ どうして 朝 新聞を 読みませんか。 Чому ви не читаєте вранці газети?
…時間が ありませんから。 – Тому що немає часу.

Питання どうしてですか використовується, щоб з'ясувати причину сказаного співрозмовником .

⑮ きょうは 早く 帰ります。 Я сьогодні піду додому раніше.
…どうしてですか。 – Чому?
子どもの 誕生日ですから。 Тому що сьогодні день народження у моєї дитини.

Урок 10

І. Нові слова та вирази

います		бути, знаходитися, існувати (про живі істоти)
あります		бути, знаходитися (про неживі істоти)
いろいろ[な]		різний, різноманітний
おとこの ひと	男の 人	чоловік
おんなの ひと	女の 人	жінка
おとこの こ	男の 子	хлопчик
おんなの こ	女の 子	дівчинка
いぬ	犬	собака
ねこ	猫	кішка
き	木	дерево
もの	物	річ
フィルム		фотоплівка
でんち	電池	батарейка
はこ	箱	коробка, скриня, скринька
スイッチ		вимикач
れいぞうこ	冷蔵庫	холодильник
テーブル		стіл
ベッド		ліжко
たな	棚	полиця
ドア		двері
まど	窓	вікно
ポスト		поштова скринька
ビル		будівля, споруда
こうえん	公園	парк
きっさてん	喫茶店	кав'ярня
ほんや	本屋	книгарня
～や	～屋	~ магазин
のりば	乗り場	зупинка (таксі, громадського транспорту)
けん	県	префектура

うえ	上	верх, зверху
した	下	низ, знизу
まえ	前	передня частина, спереду
うしろ		задня частина, ззаду
みぎ	右	правий, праворуч, правий бік
ひだり	左	лівий, ліворуч, лівий бік
なか	中	в, всередині
そと	外	ззовні
となり	隣	поряд, по сусідству
ちかく	近く	близько, поблизу
あいだ	間	між, посеред, поміж
〜や 〜[など]		~, ~ тощо
いちばん〜		най ~ (いちばん うえ верхній, той, що розташований найвище)
ーだんめ	ー段目	(порядковий номер) – полиця (だん – рахівне слово для полиць)

◊会話◊ Діалог

［どうも］すみません。	Дуже дякую (тут виражає подяку)
チリソース	соус чилі, гострий соус
奥（おく）	у глибині
スパイス・コーナー	відділ спецій

東京（とうきょう）ディズニーランド	Токійський Діснейленд
ユニューヤ・ストア	вигаданий супермаркет

10

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Там є пані Сато.
2. На столі є (стоїть / лежить) фотографія.
3. Моя сім'я в Нью-Йорку.
4. Токійський Діснейленд розміщений у префектурі Тіба.

Приклади

1. Отам стоїть чоловік. Хто він?
   – Це пан Мацумото з фірми IMC.
2. Тут поблизу є телефон?
   – Так, отам.
3. Хто є в саду?
   – Нікого немає. Тільки кішка.
4. Що в коробці?
   – Старі листи, фотографії тощо.
5. Де пан Міллер?
   – У залі засідань.
6. Де розташована пошта?
   – Біля станції. Перед банком.

Діалог

У вас немає соусу чилі?

Міллер: Вибачте, де розташований магазин "Юнюя"?
Жінка: Магазин "Юнюя"?
Бачите отам білий будинок?
Він у тому будинку.
Міллер: Зрозуміло. Дуже дякую.
Жінка: Нема за що.

Міллер: Вибачте, у вас є соус чилі?
Продавець: Так.
Праворуч у глибині є відділ спецій.
Соус чилі на другій полиці знизу.
Міллер: Зрозуміло. Дякую.

III. Довідкова інформація

うちの中（なか） У БУДИНКУ
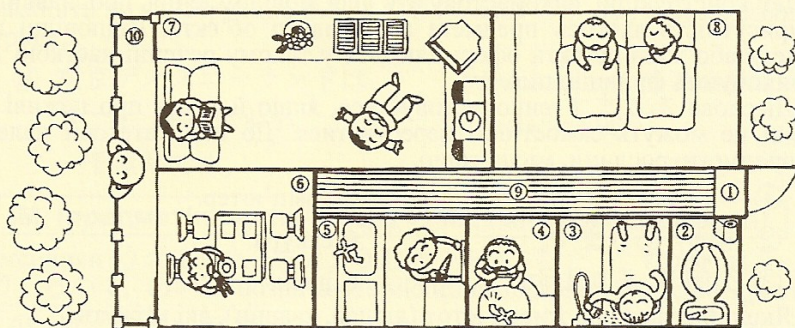
① 玄関（げんかん）	передпокій	⑥ 食堂（しょくどう）	їдальня
② トイレ	туалет	⑦ 居間（いま）	вітальня
③ 風呂場（ふろば）	ванна кімната	⑧ 寝室（しんしつ）	спальня
④ 洗面所（せんめんじょ）	умивальня	⑨ 廊下（ろうか）	коридор
⑤ 台所（だいどころ）	кухня	⑩ ベランダ	балкон

Як користуватися японською ванною

① Перед тим, як приймати ванну, необхідно вимитися з милом та губкою.
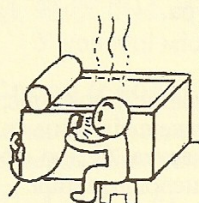
② В самій ванні не можна користуватися милом чи шампунем. Ванна призначена для того, щоб прогрітися і розслабитися.
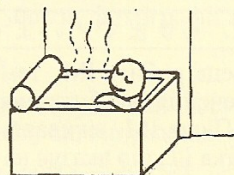
③ Гарячою ванною користуються по черзі декілька чоловік, тому, вийшовши з ванни, треба не спускати воду і закрити ванну кришкою.
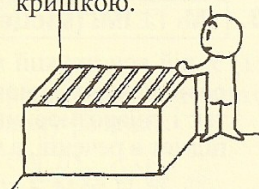
Як користуватися японським туалетом

туалет в японському стилі

туалет в європейському стилі
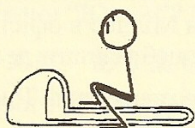
IV. Граматика

1. IM が　あります／います

Цю конструкцію використовують для повідомлення про наявність / присутність якогось предмета або живого об'єкта. Відповідні предмети або живі об'єкти оформляються у такому реченні часткою が та виконують функцію підмета.

1) Дієслово あります використовується, якщо йдеться про неживі речі, які не можуть самостійно пересуватися. До цієї категорії належать предмети, рослини, місця тощо.

① コンピューターが　あります。	Є комп'ютер.
② 桜(さくら)が　あります。	Є сакура.
③ 公園(こうえん)が　あります。	Є парк.

2) Якщо йдеться про живих істот (людей, тварин), які можуть самостійно пересуватися, використовується дієслово います.

④ 男(おとこ)の　人(ひと)が　います。	Є чоловік.
⑤ 犬(いぬ)が　います。	Є собака.

2. IM_1 (місце) に IM_2 が　あります／います

1) На місцезнаходження IM_2 вказує частка に.

⑥ わたしの　部屋(へや)に　机(つくえ)が　あります。	У моїй кімнаті є стіл.
⑦ 事務所(じむしょ)に　ミラーさんが　います。	В офісі є пан Міллер.

2) Використовуючи цю конструкцію, можна спитати про місцезнаходження людей чи речей. Питальний займенник なに вживається для предметів, だれ – для людей.

⑧ 地下(ちか)に　何(なに)が　ありますか。	Що на підземному поверсі?
…レストランが　あります。	– Там є ресторан.
⑨ 受付(うけつけ)に　だれが　いますか。	Хто в приймальні?
…木村(きむら)さんが　います。	– Пані Кімура.

3. IM_1 は IM_2 (місце) に　あります／います

1) У цій конструкції мовець робить IM_1 темою речення й пояснює, де IM_1 розташоване. Темою речення має бути щось, що вже є відомим як мовцю, так і співрозмовнику. Після IM_1 вживається не частка が, що оформляє підмет в реченні, а частка は, що вказує на тему висловлювання.

⑩ 東京(とうきょう)ディズニーランドは 千葉県(ちばけん)に　あります。	Токійський Діснейленд розміщений у префектурі Тіба.
⑪ ミラーさんは　事務所(じむしょ)に　います。	Пан Міллер в офісі.

2) Наступна модель речення використовується, щоб запитати, де знаходиться IM_1.

⑫ 東京(とうきょう)ディズニーランドは どこに　ありますか。	Де розташований Токійський Діснейленд?
…千葉県(ちばけん)に　あります。	– У префектурі Тіба.
⑬ ミラーさんは　どこに　いますか。	Де пан Міллер?
…事務所(じむしょ)に　います。	– В офісі.

Примітка. Допоміжне дієслово です іноді використовується замість дієслова-присудка, коли останнє може бути зрозумілим з контексту. У такому разі речення IM_1 は IM_2 (місце) に あります／います можна замінити на конструкцію IM_1 は IM_2 (місце) です, яку вже розглянуто в уроці 3.

⑭ 東京ディズニーランドは どこに ありますか。 …千葉県です。 — Де розміщений Токійський Діснейленд? – У префектурі Тіба.

4. IM_1 (предмет/людина/місце) の IM_2 (місцезнаходження)

Іменники うえ, した, まえ, うしろ, みぎ, ひだり, なか, そと, となり, ちかく, あいだ позначають місцезнаходження об'єкта у просторі.

⑮ 机の 上に 写真が あります。 На столі лежить фотографія.

⑯ 郵便局は 銀行の 隣に あります。 Пошта розміщена поруч з банком.

Примітка. Оскільки зазначені іменники позначають місцезнаходження, то після них може вживатися не тільки частка に, а також такі відмінкові частки, як で (див. урок 6).

⑰ 駅の 近くで 友達に 会いました。 Я зустрів друга неподалік від станції.

5. IM_1 や IM_2

Частка や з'єднує іменники і встановлює рівноправний зв'язок між ними. Якщо за допомогою частки と перераховуються всі наявні предмети, то частка や називає лише декілька предметів з ряду. Інколи у кінці перерахування додається など для того, щоб підкреслити, що є ще деяка кількість предметів того самого типу.

⑱ 箱の 中に 手紙や 写真が あります。
У коробці містяться листи, фотографії тощо.

⑲ 箱の 中に 手紙や 写真などが あります。
У коробці містяться листи, фотографії та інші речі.

6. Слово (слова) ですか

Частка か може використовуватися для перепитування з метою підтвердження почутих слів, як, наприклад, у такому реченні:

⑳ すみません。ユニューヤ・ストアは どこですか。
…ユニューヤ・ストアですか。 あの ビルの 中です。
Вибачте, де розміщений магазин "Юнюя"?
– Магазин "Юнюя"? Он у тому будинку.

7. チリソースは ありませんか

У діалозі цього уроку трапляється вираз チリソースは ありませんか. Використання заперечної форми ありませんか замість стверджувальної ありますか робить питання не таким прямим і ввічливішим, а також демонструє готовність мовця до можливої заперечної відповіді.

Урок 11

I. Нові слова та вирази

います ［こどもが～］	［子どもが～］	є [дитина], мати [дитину]
います ［にほんに～］	［日本に～］	перебувати, знаходитися [~ в Японії]
かかります		бути потрібним (про час чи гроші)
やすみます ［かいしゃを～］	休みます ［会社を～］	брати вихідний [~ на роботі]
ひとつ	1つ	один
ふたつ	2つ	два
みっつ	3つ	три
よっつ	4つ	чотири
いつつ	5つ	п'ять
むっつ	6つ	шість
ななつ	7つ	сім
やっつ	8つ	вісім
ここのつ	9つ	дев'ять
とお	10	десять
いくつ		скільки

(ひとつ – いくつ: лише для лічби предметів)

ひとり	1人	одна людина
ふたり	2人	двоє (людей)
－にん	－人	– людей, чоловік
－だい	－台	(лічильний суфікс для машин, механізмів тощо)
－まい	－枚	(лічильний суфікс для пласких предметів, аркушів паперу тощо)
－かい	－回	– разів
りんご		яблуко
みかん		мандарин
サンドイッチ		бутерброд, сендвіч
カレー［ライス］		каррі [з рисом]
アイスクリーム		морозиво
きって	切手	поштова марка
はがき		листівка
ふうとう	封筒	конверт
そくたつ	速達	експрес-пошта
かきとめ	書留	рекомендований лист

エアメール		авіапошта
（こうくうびん）	（航空便）	
ふなびん	船便	морська пошта
りょうしん	両親	батьки
きょうだい	兄弟	брати й сестри
あに	兄	(мій) старший брат
おにいさん	お兄さん	(чужий) старший брат
あね	姉	(моя) старша сестра
おねえさん	お姉さん	(чужа) старша сестра
おとうと	弟	(мій) молодший брат
おとうとさん	弟さん	(чужий) молодший брат
いもうと	妹	(моя) молодша сестра
いもうとさん	妹さん	(чужа) молодша сестра
がいこく	外国	іноземні країни
ーじかん	ー時間	– годин
ーしゅうかん	ー週間	– тижнів
ーかげつ	ーか月	– місяців
ーねん	ー年	– років
～ぐらい		приблизно ~, близько ~
どのくらい		як довго; скільки (часу)
ぜんぶで	全部で	усе разом, всього
みんな		усі
～だけ		лише ~, тільки ~
いらっしゃいませ。		Ласкаво просимо! (привітання для відвідувачів магазину, кафе тощо)

◊ 会話 ◊

いい［お］天気(てんき)ですね。	Гарна погода (, чи не так?).
お出(で)かけですか。	Ви кудись збираєтеся?
ちょっと～まで。	Ненадовго у ~. /Та ось до ~.
行(い)って　いらっしゃい。	До побачення. / Щасливої дороги. (букв.: "Ідіть і повертайтеся")
行(い)って　まいります。	До побачення. / Я пішов. (букв.: "Іду і повернуся")
それから	і, далі, після

～～～～～～～～～～～～～～～～～～～～～～～～

オーストラリア	Австралія

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. У залі засідань сім столів.
2. Я пробуду / житиму в Японії один рік.

Приклади

1. Скільки яблук ви купили?
   – Я купив чотири.

2. Дайте мені, будь ласка, п’ять марок по 80 єн та дві листівки.
   – Так. За все 500 єн.

3. В університеті Фудзі є викладачі-іноземці?
   – Так, троє. Усі американці.

4. Скільки чоловік у вашій сім’ї?
   – П’ятеро. Батьки, старша сестра та старший брат.

5. Скільки разів на тиждень ви граєте в теніс?
   – Десь два рази.

6. Пане Танака, як довго ви вивчали іспанську мову?
   – Упродовж трьох місяців.
   Невже всього три місяці? Ви добре розмовляєте.

7. Скільки займає дорога від Осаки до Токіо на експресі Сінкансен?
   – Дві з половиною години.

Діалог

Це, будь ласка

Консьєрж:	Гарна погода, чи не так? Ви кудись збираєтесь?
Ван:	Та ось, на пошту.
Консьєрж:	Он як? Ну, щасливої дороги.
Ван:	До зустрічі.

Ван:	Відправте це, будь ласка, експрес-поштою.
Працівник пошти:	Так. До Австралії? З вас 370 єн.
Ван:	І цю посилку також, будь ласка.
Працівник:	Морською поштою чи авіапоштою?
Ван:	Скільки буде коштувати морем?
Працівник:	500 єн.
Ван:	І скільки часу займе доставка?
Працівник:	Близько місяця.
Ван:	Тоді відправте морем, будь ласка.

III. Довідкова інформація

メニュー　МЕНЮ

定食（ていしょく）	комплексний обід
ランチ	комплексний обід (в європейському стилі)
天（てん）どん	рис із темпурою (див. нижче)
親子（おやこ）どん	рис із куркою та яйцем
牛（ぎゅう）どん	рис с яловичиною
焼肉（やきにく）	смажене м’ясо
野菜（やさい）いため	тушковані овочі
漬物（つけもの）	соління
みそ汁（しる）	суп місо
おにぎり	рисові колобки (нігірі)
てんぷら	темпура (морепродукти та овочі в клярі)
すし	сусі
うどん	лапша з пшеничного борошна
そば	лапша з гречаного борошна
ラーメン	китайський суп-лапша з м’ясом і овочами
焼（や）きそば	обсмажена пшенична лапша зі свининою та овочами по-китайськи
お好（この）み焼（や）き	омлет-млинець з м’ясом та овочами
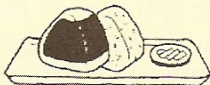
カレーライス	рис із соусом каррі
ハンバーグ	котлета
コロッケ	крокет
えびフライ	креветки у клярі
フライドチキン	курча у клярі
サラダ	салат
スープ	суп
スパゲティー	спагеті
ピザ	піца
ハンバーガー	гамбургер
サンドイッチ	бутерброд
トースト	тост
コーヒー	кава
紅茶（こうちゃ）	чорний чай
ココア	какао
ジュース	сік
コーラ	кока-кола
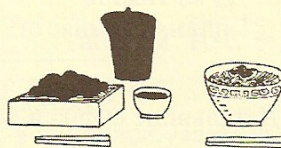
IV. Граматика

1. Позначення кількості

1) ひとつ, ふたつ・・・・・・とお

Ці числівники мають власне японське походження і використовуються для лічби предметів кількістю до десяти. З одинадцяти й далі використовуються числівники китайського походження (じゅういち, じゅうに тощо).

2) Лічильні суфікси

Для лічби деяких категорій предметів або при називанні їхньої кількості до числівників додається лічильний суфікс.

— 人 кількість людей, крім одного та двох. Для одного та двох чоловік використовуються ひとり（1人）і ふたり（2人）. 4人 (чотири людини) читається як よにん

— 台 кількість механізмів, апаратів або засобів пересування, таких, як автомобілі та велосипеди

— 枚 кількість тонких та пласких предметів, наприклад, аркушів паперу, тарілок, сорочок, дисків тощо

— 回 разів

— 分 хвилин

— 時間 годин

— 日 днів. Кількість днів позначається за допомогою суфікса にち. Однак з двох до десяти використовують ті самі слова, що і для позначення числа місяця. (“Один день” – いちにち, “два дні” – ふつか,……, “десять днів” — とおか).

— 週間 тижнів

— か月 місяців

— 年 років

Детальніше суфікси подано в додатку IV (с. 176, 177).

3) Використання

Сполучення числівника з лічильним суфіксом зазвичай ставиться перед дієсловом, якого воно стосується. Однак стосовно тривалості часу це не завжди так.

① りんごを 4つ 買いました。 Купили чотири яблука.

② 外国人の 学生が 2人 います。 Є двоє іноземних студентів.

③ 国で 2か月 日本語を 勉強しました。

У своїй країні я вивчав японську мову два місяці.

4) Питальні слова

(1) Слово いくつ використовується, щоб запитати про кількість предметів, які можна перерахувати як ひとつ, ふたつ, …….

④ みかんを いくつ 買いましたか。Скільки мандаринів ви купили?

…8つ 買いました。 – Я купив вісім.

(2) Слово なん використовується разом із лічильним суфіксом у питаннях про кількість.

⑤ この 会社に 外国人が 何人 いますか。

…5人 います。

Скільки іноземців у цій компанії?
– П'ятеро.

⑥ 毎晩 何時間 日本語を 勉強しますか。

…2時間 勉強します。

Скільки годин ви займаєтеся японською мовою щовечора?
– Дві години.

(3) Слово どのくらい використовується у питаннях про кількість часу, який потрібно витратити на щось. Для відповіді можна вживати будь-які одиниці позначення часу.

⑦ どのくらい 日本語を 勉強しましたか。

…3年 勉強しました。

Скільки ви вивчаєте японську мову?
– Три роки.

⑧ 大阪から 東京まで どのくらい かかりますか。

…新幹線で 2時間半 かかります。

Скільки часу забирає дорога з міста Осака до Токіо?
– Дві з половиною години на експресі Сінкансен.

5) ぐらい

Слово ぐらい додається до кількісних числівників та означає "приблизно".

⑨ 学校に 先生が 30人ぐらい います。 У школі приблизно 30 вчителів.

⑩ 15分ぐらい かかります。 Це займає хвилин 15.

2. Кількісний числівник (період) に ー回 ДІЄСЛ

Ця конструкція дає змогу описати частоту, з якою відбувається та чи інша подія.

⑪ 1か月に 2回 映画を 見ます。 Я дивлюся кіно два рази на місяць.

3. Кількісний числівник だけ／ІМ だけ

Слово だけ означає "тільки". Це слово ставиться після кількісного числівника або іменника і означає, що інших варіантів, крім названих, немає.

⑫ パワー電気に 外国人の 社員が 1人だけ います。

У компанії Павер-Денкі є тільки один працівник-іноземець.

⑬ 休みは 日曜日だけです。 Вихідний тільки в неділю.

Урок 12

І. Нові слова та вирази

かんたん[な]	簡単[な]	простий, легкий
ちかい	近い	близький
とおい	遠い	далекий
はやい	速い、早い	швидкий, ранній
おそい	遅い	повільний, пізній
おおい	多い	багато
[ひとが～]	[人が～]	[~ людей]
すくない	少ない	мало
[ひとが～]	[人が～]	[~ людей]
あたたかい	暖かい、温かい	теплий
すずしい	涼しい	прохолодний
あまい	甘い	солодкий
からい	辛い	гострий (про смак)
おもい	重い	важкий } про вагу
かるい	軽い	легкий } про вагу
いい		віддавати перевагу
[コーヒーが～]		[я буду каву]
きせつ	季節	пора року, сезон
はる	春	весна
なつ	夏	літо
あき	秋	осінь
ふゆ	冬	зима
てんき	天気	погода
あめ	雨	дощ
ゆき	雪	сніг
くもり	曇り	хмарність, хмарно
ホテル		готель
くうこう	空港	аеропорт
うみ	海	море
せかい	世界	світ

パーティー		вечірка (～を　します влаштувати вечірку)
[お]まつり	[お]祭り	фестиваль, свято
しけん	試験	іспит, екзамен
すきやき	すき焼き	скіякі (гаряча страва з м’яса та овочів)
さしみ	刺身	сасімі (тонко нарізана сира риба)
[お]すし		сусі
てんぷら		темпура (морепродукти та овочі в клярі)
いけばな	生け花	ікебана, аранжування квітів (～を　します займатися ікебаною)
もみじ	紅葉	червоне осіннє листя, японський клен
どちら		котрий (з двох предметів)
どちらも		обидва
ずっと		набагато, значно
はじめて	初めて	вперше

◊ 会話 ◊

ただいま。	Я вже вдома. / А от і я.
お帰(かえ)りなさい。	Із поверненням.
すごいですね。	Оце так!
でも	але
疲(つか)れました。	(Я) втомився.

祇園祭(ぎおんまつり)	фестиваль Ґіон, найвідоміше свято в Кіото
ホンコン	Гонконг （香港）
シンガポール	Сінґапур
毎日屋(まいにちや)	вигаданий супермаркет
ABC ストア	вигаданий супермаркет
ジャパン	вигаданий супермаркет

12

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Вчора був дощ.
2. Вчора було холодно.
3. Хоккайдо більший, ніж Кюсю.
4. Серед пір року мені найбільше подобається літо.

Приклади

1. У Кіото було тихо?
   – Ні, не було тихо.
2. Подорож була приємна?
   – Так, дуже приємна.
3. Погода була гарна?
   – Ні, не дуже гарна.
4. Як пройшла вчорашня вечірка?
   – Було дуже людно, я зустрівся з різними людьми.
5. У Токіо людей більше ніж у Нью-Йорку?
   – Так, набагато більше.
6. На чому швидше дістатися до аеропорту, на автобусі чи на поїзді?
   – На поїзді швидше.
7. Що вам більше подобається – море чи гори?
   – Мені подобається і те, й інше.
8. Що вам найбільше подобається серед страв японської кухні?
   – Мені найбільше подобається темпура.

Діалог

Як пройшло свято?

Міллер: А от і я.
Консьєрж: З поверненням.
Міллер: Це сувенір з Кіото.
Консьєрж: Дуже дякую. Як пройшло свято Ґіон?
Міллер: Було дуже цікаво. І іноземців також було багато.
Консьєрж: Це тому, що свято Ґіон – найвідоміше з кіотських свят.
Міллер: Справді?
Консьєрж: Ви робили фотографії?
Міллер: Так, я зробив близько 100 фотографій.
Консьєрж: Нічого собі!
Міллер: Так. Щоправда, (від цього) я трохи втомився.

III. Довідкова інформація

祭り(まつ)と名所(めいしょ)　СВЯТА ТА ВІДОМІ МІСЦЯ ЯПОНІЇ
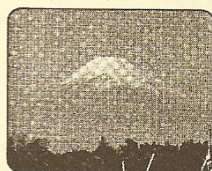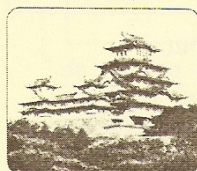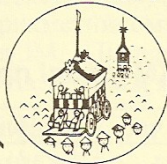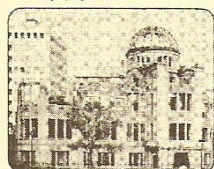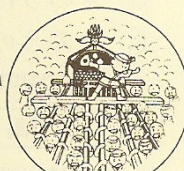
IV. Граматика

1. Минулий час у реченнях із IM або な-ПРИКМ у ролі присудка

	Теперішньо-майбутній час			Минулий час		
стверджувальне речення	IM な-ПРИКМ	あめ しずか	です	IM な-ПРИКМ	あめ しずか	でした
заперечне речення	IM な-ПРИКМ	あめ しずか	じゃ ありません （では）	IM な-ПРИКМ	あめ しずか	じゃ ありませんでした （では）

① きのうは 雨(あめ)でした。　Вчора був дощ.

② きのうの 試験(しけん)は 簡単(かんたん)じゃ ありませんでした。

Вчорашній іспит був непростим.

2. Минулий час у реченнях із い-ПРИКМ у ролі присудка

	Теперішньо-майбутній час	Минулий час
стверджувальне речення	あついです	あつかったです
заперечне речення	あつくないです	あつくなかったです

③ きのうは 暑(あつ)かったです。　Вчора було жарко.

④ きのうの パーティーは あまり 楽(たの)しくなかったです。

Вчорашня вечірка була не дуже веселою.

3. IM₁ は IM₂ より ПРИКМ です

Ця конструкція описує якість або стан IM₁ порівняно з IM₂.

⑤ この 車(くるま)は あの 車(くるま)より 大(おお)きいです。

Ця машина більша, ніж та машина.

4. IM₁ と IM₂ と どちらが ПРИКМ ですか
...IM₁/IM₂ の ほうが ПРИКМ です

За допомогою такого питання пропонується вибрати один з двох предметів (IM₁ і IM₂). Якщо порівнюються два предмети, використовується питальне слово どちら.

⑥ サッカーと 野球(やきゅう)と どちらが おもしろいですか。

・・・サッカーの ほうが おもしろいです。

Що цікавіше, футбол чи бейсбол?

– Футбол цікавіший.

⑦ ミラーさんと サントスさんと どちらが テニスが 上手ですか。

Хто краще грає в теніс, пан Міллер чи пан Сантос?

⑧ 北海道と 大阪と どちらが 涼しいですか。

Де прохолодніше, на Хоккайдо чи в Осаці?

⑨ 春と 秋と どちらが 好きですか。

Що вам більше подобається, весна чи осінь?

5.

IM_1 [の 中] で	何 / どこ / だれ / いつ	が いちばん **ПРИКМ** ですか
	IM_2	が いちばん **ПРИКМ** です

За такою схемою будують питання, якщо просять співрозмовника вибрати предмет, якому найбільшою мірою притаманна властивість, виражена прикметником. Вибір робиться з групи або категорії, що позначається IM_1. Питальне слово вибирають залежно від типу категорії предметів, з-поміж яких пропонується зробити вибір.

⑩ 日本料理 [の 中] で 何が いちばんおいしいですか。

・・・てんぷらが いちばん おいしいです。

Яка з японських страв найсмачніша?

– Темпура.

⑪ ヨーロッパで どこが いちばん よかったですか。

・・・スイスが いちばん よかったです

Де вам найбільше сподобалося в Європі?

– У Швейцарії.

⑫ 家族で だれが いちばん 背が 高いですか。

・・・弟 が いちばん 背が 高いです。

Хто у вашій родині найвищий на зріст?

– Мій молодший брат.

⑬ 1年で いつが いちばん 寒いですか。

・・・2月が いちばん 寒いです。

Коли протягом року найхолодніше?

– Найхолодніше в лютому.

Примітка. Якщо питальне слово виконує роль підмета, використовується частка が (Див. Урок 10, IV, なにが ありますか／だれが いますか). Так само が приєднується до питального слова, коли питання ставиться до підмета речення, в якому присудок виражений прикметником.

Урок 13

I. Нові слова та вирази

あそびます	遊びます	розважатися, грати
およぎます	泳ぎます	плавати
むかえます	迎えます	зустрічати, вітати у себе
つかれます	疲れます	втомлюватися
だします	出します	відсилати
［てがみを～］	［手紙を～］	[~ листа]
はいります	入ります	заходити
［きっさてんに～］	［喫茶店に～］	[~ до кав'ярні]
でます	出ます	виходити
［きっさてんを～］	［喫茶店を～］	[~ з кав'ярні]
けっこんします	結婚します	одружуватися
かいものします	買い物します	робити покупки
しょくじします	食事します	їсти
さんぽします	散歩します	гуляти, прогулюватися
［こうえんを～］	［公園を～］	[~ парком]
たいへん［な］	大変［な］	важкий, жахливий, страшенний
ほしい	欲しい	бажаний; хотіти (щось)
さびしい	寂しい	сумний
ひろい	広い	просторий, широкий
せまい	狭い	тісний, вузький
しやくしょ	市役所	мерія, орган місцевого самоврядування
プール		басейн
かわ	川	річка
けいざい	経済	економіка
びじゅつ	美術	образотворче мистецтво
つり	釣り	риболовля (～を　します рибалити)
スキー		лижі (～を　します кататися на лижах)
かいぎ	会議	засідання, нарада, конференція (～を　します проводити засідання)
とうろく	登録	реєстрація (～を　します реєструвати(ся))

しゅうまつ	週末	кінець тижня, вихідні
～ごろ		приблизно ~, близько ~ (про час)
なにか	何か	щось, що-небудь
どこか		десь, де-небудь
おなかが すきました。		(Я) хочу їсти / зголоднів.
おなかが いっぱいです。		(Я) ситий /наївся.
のどが かわきました。		(Я) хочу пити.
そうですね。		І правда. / Так. / Згоден.
そう しましょう。		Давайте так і зробимо (вираження згоди з пропозицією)

◊ 会話 ◊

ご注文（ちゅうもん）は？	Що замовите?
定食（ていしょく）	комплексний обід
牛（ぎゅう）どん	рис з яловичиною у великій піалі
［少々（しょうしょう）］お待（ま）ちください。	Зачекайте [трохи], будь ласка.
別々（べつべつ）に	окремо

ロシア	Росія
つるや	вигаданий японський ресторан
おはようテレビ	вигадана телепередача

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Я хочу комп'ютер.
2. Я хочу поїсти темпури.
3. Я [по] їду до Франції вивчати кулінарію.

Приклади

1. Що ви зараз хочете найбільше?
   – Я хочу будинок.
2. Куди ви хочете поїхати на літні канікули?
   – Я хочу поїхати на Окінаву.
3. Я сьогодні втомився, тому нічого не хочу робити.
   – І правда. Сьогоднішнє засідання (справді) було важким.
4. Що ви будете робити на цих вихідних?
   – Поїду з дитиною до Кобе дивитися на кораблі.
5. Для вивчення чого ви приїхали в Японію?
   – Я приїхав вивчати економіку.
6. Ви кудись їздили на зимових канікулах?
   – Так, їздив.
   Куди ви їздили?
   – Я їздив на Хоккайдо кататися на лижах.

Діалог

Окремо, будь ласка

Ямада:	Уже дванадцята година! Підемо пообідати?
Міллер:	Давайте.
Ямада:	Куди підемо?
Міллер:	Дайте подумати. Сьогодні мені хочеться скуштувати японських страв.
Ямада:	Ну що ж, підемо до "Цуруя".

Офіціантка:	Що будете замовляти?
Міллер:	Мені комплексний обід з темпурою.
Ямада:	Я буду ґюдон.
Офіціант:	Комплексний обід з темпурою та ґюдон, так? Зачекайте трохи, будь ласка.

Касир:	З вас 1 680 єн
Міллер:	Вибачте, порахуйте, будь ласка, окремо.
Касир:	Зрозуміло. Комплексний обід з темпурою – 980 єн, ґюдон – 700 єн.

III. Довідкова інформація

町の中（まちのなか）　У МІСТІ

博物館（はくぶつかん）	музей
美術館（びじゅつかん）	музей образотворчого мистецтва
図書館（としょかん）	бібліотека
映画館（えいがかん）	кінотеатр
動物園（どうぶつえん）	зоопарк
植物園（しょくぶつえん）	ботанічний сад
遊園地（ゆうえんち）	парк атракціонів
お寺（てら）	буддійський храм
神社（じんじゃ）	синтоїстський храм
教会（きょうかい）	церква, християнський храм
モスク	мечеть
体育館（たいいくかん）	спортивна зала
プール	басейн
公園（こうえん）	парк
大使館（たいしかん）	посольство
入国管理局（にゅうこくかんりきょく）	управління імміграційної служби
市役所（しやくしょ）	мерія
警察署（けいさつしょ）	поліцейський відділок, поліцейське управління
交番（こうばん）	поліцейський пост
消防署（しょうぼうしょ）	пожежне управління
駐車場（ちゅうしゃじょう）	автостоянка
大学（だいがく）	університет
高校（こうこう）	старша школа (3 роки)
中学校（ちゅうがっこう）	середня школа (3 роки)
小学校（しょうがっこう）	початкова школа (6 років)
幼稚園（ようちえん）	дитячий садок
肉屋（にくや）	м’ясний магазин
パン屋（や）	хлібний магазин
魚屋（さかなや）	рибний магазин
酒屋（さかや）	магазин алкогольних напоїв
八百屋（やおや）	овочевий магазин
喫茶店（きっさてん）	кав’ярня
コンビニ	цілодобовий міні-маркет
スーパー	супермаркет
デパート	універмаг
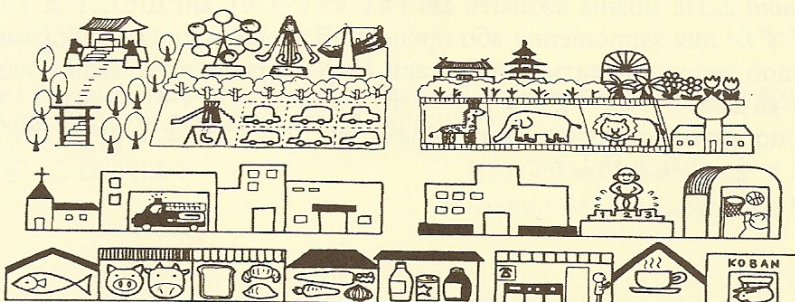
IV. Граматика

1. IMが 欲しいです

Ця граматична конструкція використовується для вираження мовцем бажання мати певний об’єкт. Вона може також вживатися для того, щоб спитати, чого хоче співрозмовник. Об’єкт позначається часткою が. Слово ほしい є い-прикметником.

① わたしは 友達が 欲しいです。　Я хочу мати друга.

② 今 何が いちばん 欲しいですか。　Чого ви зараз хочете найбільше?

…車が 欲しいです。　– Я хочу машину.

③ 子どもが 欲しいですか。　Ви хочете дітей?

…いいえ、 欲しくないです。　– Ні, не хочу.

2. ДІЄСЛ ます-форма たいです

1) ます-форма дієслова

Форма дієслова, у якій воно використовується з ます, називається ます-формою. Отже, у слові かいます, наприклад, かい є ます-формою.

2) ДІЄСЛ ます-форма たいです

Ця конструкція виражає бажання мовця зробити щось. Її також використовують, щоб спитати про те, що хоче зробити співрозмовник. Як видно у прикладі ⑤, що його наведено нижче, частка が може замінити частку を. Інші частки не можна замінити часткою が. ДІЄСЛ ます-форма たい змінюється як い-прикметник.

④ わたしは 沖縄へ 行きたいです。　Я хочу поїхати на Окінаву.

⑤ わたしは てんぷらを 食べたいです。　Я хочу з’їсти темпури.
(が)

⑥ 神戸で 何を 買いたいですか。　Що ви хочете купити в Кобе?
(が)

…靴を 買いたいです。　Я хочу купити взуття.
(が)

⑦ おなかが 痛いですから、何も 食べたくないです。

У мене болить живіт, тому мені нічого не хочеться їсти.

Примітка 1. Ані ほしいです, ані たいです не можуть використовуватися для позначення бажання третьої особи.

Примітка 2. Не можна вживати ані ほしいですか, ані ДІЄСЛ ます-форма たいですか для запрошення або пропозиції зробити щось. Наприклад, для того, щоб запропонувати чашку кави (або запросити на чашку кави), не можна казати コーヒーが ほしいですか або コーヒーを のみたいですか. Потрібно використовувати такі вирази, як コーヒーは いかがですか або コーヒーを のみませんか.

3. | ІМ (місце) へ {ДІЄСЛ ます-форма / ІМ} に行きます／来ます／帰ります |

Цією конструкцією висловлюють мету, з якою виконуються дії いきます／きます／かえります. На мету вказує частка に. Іменник, що стоїть перед に, повинен виражати дію.

⑧ 神戸へ インド料理を 食べに 行きます。

Я їду в Кобе поїсти індійських страв.

⑨ 神戸へ 買い物に 行きます。

Я їду в Кобе за покупками.

⑩ 日本へ 美術の 勉強に 来ました。

Я приїхав до Японії вивчати мистецтво.

Примітка. Перед に можна також використовувати іменники, що позначають певні події, такі, як фестивалі або свята. У такому разі метою мовця є подивитися подію або взяти в ній участь.

⑪ あした 京都の お祭りに 行きます。

Завтра я поїду на фестиваль в Кіото.

4. | ІМ に ДІЄСЛ/ІМ を ДІЄСЛ |

Частка に позначає мету, коли використовується разом з такими дієсловами, як はいります, のります (сідати, див. урок 16) тощо. Частка を позначає відправну точку або вихідне місце, коли вживається з такими дієсловами, як でます, おります (сходити, див. урок 16) тощо.

⑫ あの 喫茶店に 入りましょう。 Зайдемо в те кафе.

⑬ 7時に うちを 出ます。 Я виходжу з дому о сьомій.

5. どこか／何か

Слово どこか означає "десь", "кудись". Слово なにか означає "щось". Частки へ та を з цими словами можуть випускатися.

⑭ 冬休みは どこか[へ] 行きましたか。

…はい、行きました。

Ти кудись їздив на зимових канікулах?
– Так, їздив.

⑮ のどが かわきましたから、何か ［を］ 飲みたいです。

У мене пересохло у горлі, тож я хочу чогось випити.

6. ご注文

Як і префікс お, розглянутий в уроці 3, ご – це префікс, який додається до деяких слів для позначення ввічливості.

⑯ ご注文は？ Що бажаєте замовити?
(букв.: Ваше замовлення?)

Урок 14

I. Нові слова та вирази

つけます Ⅱ		вмикати
けします Ⅱ	消します	вимикати
あけます Ⅱ	開けます	відкривати, відчиняти
しめます Ⅱ	閉めます	закривати, зачиняти
いそぎます Ⅰ	急ぎます	квапитись, поспішати
まちます Ⅰ	待ちます	очікувати, чекати
とめます Ⅱ	止めます	зупиняти (машину)
まがります Ⅰ	曲がります	повертати
［みぎへ～］	［右へ～］	[~ направо]
もちます Ⅰ	持ちます	тримати, мати
とります Ⅰ	取ります	брати, взяти, передати
てつだいます Ⅰ	手伝います	допомагати
よびます Ⅰ	呼びます	кликати, звати
はなします Ⅰ	話します	розмовляти, говорити
みせます Ⅱ	見せます	показувати (паспорт, фото)
おしえます Ⅱ	教えます	пояснювати, повідомляти
［じゅうしょを～］	［住所を～］	[сказати адресу]
はじめます Ⅱ	始めます	починати
ふります Ⅰ	降ります	іти (про опади)
［あめが～］	［雨が～］	[дощ іде]
コピーします Ⅲ		робити копію
エアコン		кондиціонер
パスポート		паспорт
なまえ	名前	ім’я
じゅうしょ	住所	адреса
ちず	地図	(географічна) карта, мапа
しお	塩	сіль
さとう	砂糖	цукор
よみかた	読み方	читання; те, як (щось) читається
～かた	～方	спосіб ~, як ~

ゆっくり		повільно, спокійно, насолоджуючись
すぐ		одразу
また		знову
あとで		потім, після
もう すこし	もう少し	ще трохи
もう～		ще ~ (один раз, один день тощо)
いいですよ。		Так, звичайно (надання дозволу)
さあ		так; ну що ж (використовується для вираження згоди на певну пропозицію)
あれ？		Та ну? Що? (вираження подиву)

◊ 会話 ◊

信号を 右へ 曲がって ください。	На світлофорі поверніть, будь ласка, праворуч.
まっすぐ	прямо
これで お願いします。	Я хочу заплатити цим. / Ось, будь ласка
お釣り	решта

梅田	назва району в Осаці

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Зачекайте трохи, будь ласка.
2. Пан Міллер зараз дзвонить (говорить) по телефону.

Приклади

1. Напишіть тут адресу та ім'я, будь ласка.
   – Так, добре.
2. Покажіть, будь ласка, он ту сорочку.
   – Так, прошу.
   А у вас немає трохи більшої?
   – Є. Як вам ця?
3. Вибачте, скажіть, будь ласка, як читаються ці ієрогліфи?
   – Це "какітоме".
4. Жарко, правда? Відчинити вікно?
   – Так, будьте ласкаві.
5. Приїхати за вами на вокзал?
   – Ні, дякую. Я поїду на таксі.
6. Де пані Сато?
   – Вона зараз розмовляє з паном Мацумото у залі засідань.
   Ну тоді я ще раз зайду пізніше.

Діалог

До Умеди, будь ласка

Карина: До Умеди, будь ласка.
Водій: Добре.

Карина: Вибачте. На тому світлофорі поверніть, будь ласка, праворуч.
Водій: Праворуч, так?
Карина: Так.

Водій: Прямо?
Карина: Так, їдьте прямо.

Карина: Зупиніть перед тим магазином квітів.
Водій: Так. З вас 1 800 єн.
Карина: Ось, будь ласка.
Водій: Ваша решта 3 200 єн. Дуже дякую.

III. Довідкова інформація

駅 СТАНЦІЯ

切符売り場	каса з продажу квитків
自動券売機	автомат з продажу квитків
精算機	автомат для доплати за проїзд
改札口	турнікет
出口	вихід
入口	вхід
東口	східний вхід/ вихід
西口	західний вхід/ вихід
南口	південний вхід/ вихід
北口	північний вхід/ вихід
中央口	центральний вхід/ вихід
[プラット]ホーム	платформа
売店	кіоск
コインロッカー	автоматична камера зберігання
タクシー乗り場	стоянка таксі
バスターミナル	автовокзал, автобусний термінал
バス停	автобусна зупинка

特急	суперекспрес
急行	експрес
快速	швидкий поїзд
準急	“звичайний” пасажирський поїзд, що зупиняється на кожній зупинці
時刻表	розклад руху поїздів
～発	відправлення о ~ (час) з ~ (місце)
～着	прибуття в ~ (місце)/ о ~ (час)
[東京]行き	до [Токіо]
定期券	проїзний квиток
回数券	багаторазовий талон на проїзд
片道	в один бік
往復	в обидва боки

14
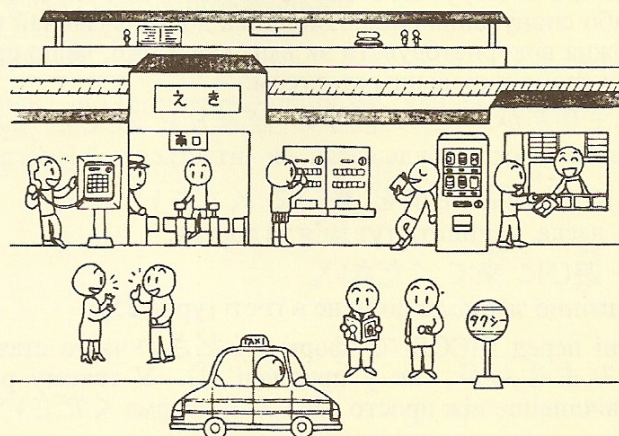
IV. Граматика

1. Відмінювання дієслів

Дієслова в японській мові відмінюються, тобто змінюють свою форму, і залежно від типу відмінювання вони поділяються на три групи (дієвідміни).

2. Групи дієслів

1) Група I

У дієслів цієї групи ます-форма закінчується літерою зі стовпчика い. (див. підручник, с. 2, “Кана та мора”)

かきます писати　　　のみます пити

2) Група II

У більшості дієслів цієї групи ます-форма закінчується літерою зі стовпчика え, хоча у деяких дієслів остання літера перед ます-формою може бути зі стовпчика い.

たべます їсти　　　みせます показувати　　　みます дивитися

3) Група III

У цю групу входять дієслово します та дієслова типу “іменник на позначення дії ＋ します”, а також дієслово きます.

3. て-форма (серединна форма) дієслова

Форма дієслова, що закінчується на て або で, називається て-формою. Спосіб утворення て-форми залежить від того, до якої з вищезазначених груп належить дієслово (див. підручник, урок 14, с. 116, вправа A 1).

1) Група I　У цій групі て-форма утворюється по-різному, залежно від останньої літери, що передує ます-формі; це відображено в таблиці (див. підручник, урок 14 , вправа A 1). Зауважте, що て-форма від дієслова いきます, а саме いって, є винятком.

2) Група II　До ます-форми приєднується て.

3) Група III　До ます-форми приєднується て.

4. ДІЄСЛ て-форма ください

Ця граматична конструкція використовується для вираження прохання, вказівки або спонукання співрозмовника до дії. Зазвичай цю конструкцію не можна використовувати як вказівку у разі, якщо співрозмовник є вищим за своїм соціальним статусом.

① すみませんが、 この 漢字の 読み方を 教えて ください。

Вибачте, скажіть, будь ласка, як читається цей ієрогліф?

② ここに 住所と 名前を 書いて ください。

Будь ласка, напишіть тут ім’я та адресу.

③ ぜひ 遊びに 来て ください。

Неодмінно заходьте до мене в гості (урок 25).

У проханні перед ДІЄСЛ て- форма ください часто ставиться фраза-кліше すみませんが, як у прикладі ①. У такому разі прохання звучить ввічливіше ніж просто ДІЄСЛ て-форма ください.

5. **ДІЄСЛ て-форма います** Зараз…

Ця граматична конструкція використовується для позначення дії, що відбувається у цей момент часу.

④ ミラーさんは 今 電話を かけています。
Пан Міллер зараз дзвонить по телефону.

⑤ 今 雨が 降って いますか。	Зараз іде дощ?
…はい、 降って います。	– Так, іде.
…いいえ、 降って いません。	– Ні, не іде.

6. **ДІЄСЛ ます-форма ましょうか** Давайте я...

Ця граматична конструкція використовується, якщо мовець хоче запропонувати зробити щось для співрозмовника.

⑥ A：あしたも 来ましょうか。	Давайте я і завтра прийду.
B：ええ、10時に 来て ください。	– Так, приходьте о 10-ій, будь ласка.
⑦ A：傘を 貸しましょうか。	Позичити вам парасольку?
B：すみません。お願いします。	– Так, дякую.
⑧ A：荷物を 持ちましょうか。	Допомогти вам нести ваші речі?
B：いいえ、けっこうです。	– Ні, дякую, не треба.

У наведених відповідях B показано, як ввічливо просити кого-небудь виконати якусь дію або проінструктувати когось (⑥), прийняти пропозицію з вдячністю (⑦) або ввічливо її відхилити (⑧).

7. **РЕЧ1 が、РЕЧ2**

⑨ 失礼ですが、お名前は？	Вибачте, як вас звати? (урок 1)
⑩ すみませんが、塩を 取って ください。	Вибачте, передайте, будь ласка, сіль.

Ви вже знайомі з часткою が з уроку 8. У таких виразах, як しつれいですが або すみませんが, частка が втрачає первинне протиставне значення та використовується лише для з'єднання цих вставних фраз з наступним реченням.

8. **ІМ が ДІЄСЛ**

У реченнях, що описують природні явища, підмет оформляється часткою が.

⑪ 雨が 降って います。	Йде дощ.

Урок 15

I. Нові слова та вирази

たちます Ⅰ	立ちます	стояти, вставати
すわります Ⅰ	座ります	сидіти, сідати
つかいます Ⅰ	使います	використовувати
おきます Ⅰ	置きます	класти, ставити
つくります Ⅰ	作ります 造ります	створювати, робити, виробляти, готувати, будувати
うります Ⅰ	売ります	продавати
しります Ⅰ	知ります	знати, дізнаватися
すみます Ⅰ	住みます	жити, мешкати
けんきゅうします Ⅲ	研究します	досліджувати
しって います	知って います	знати (стан після отримання інформації)
すんで います ［おおさかに～］	住んで います ［大阪に～］	жити (стан після заселення) [~ в Осаці]
しりょう	資料	матеріали, дані
カタログ		каталог
じこくひょう	時刻表	розклад (поїздів)
ふく	服	одяг
せいひん	製品	виріб, товар, продукт
ソフト		комп'ютерна програма, програмне забезпечення
せんもん	専門	фах, спеціальність, професія
はいしゃ	歯医者	стоматолог, стоматологічна клініка
とこや	床屋	перукар (чоловічий), чоловіча перукарня
プレイガイド		театральна каса
どくしん	独身	неодружений, незаміжня

◊ 会話 ◊

特に（とくに）	особливо
思い出します（おもいだします） I	пригадувати, згадувати
ご家族（ごかぞく）	родина (співрозмовника чи третьої особи)
いらっしゃいます I	бути (ввічливий еквівалент います)
高校（こうこう）	старші класи школи, старша школа

日本橋（にっぽんばし）	назва торговельного району в Осаці

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Можете фотографувати.
2. У пана Сантоса є комп'ютер.

Приклади

1. Можна взяти собі цей каталог?
   – Так, можна. Будь ласка.
2. Можна позичити цей словник?
   – Вибачте, але... Я зараз ним користуюся.
3. Тут не можна гратися.
   – Добре.
4. Ви знаєте номер телефону мерії?
   – Ні, не знаю.
5. Де ви живете, пані Маріє?
   – Я живу в Осаці.
6. Пан Ван неодружений?
   – Ні, одружений.
7. Ким ви працюєте?
   – Викладачем. Я викладаю в університеті Фудзі.
   А ваша спеціальність?
   – Японське мистецтво.

Діалог

Розкажіть про вашу родину

Міллер: Гарний був сьогодні фільм, правда?
Кімура: Так, особливо мені сподобався отой батько!
Міллер: Так. Я згадав свою родину.
Кімура: Правда? Розкажіть про вашу родину, пане Міллер.
Міллер: У мене є батьки та старша сестра.
Кімура: Де вони живуть?
Міллер: Батьки живуть біля Нью-Йорка.
Сестра – в Лондоні.
А ваша родина, пані Кімура?
Кімура: Нас троє. Батько – працівник банку.
Мати викладає англійську мову в старшій школі.

III. Довідкова інформація

職業（しょくぎょう）　ПРОФЕСІЇ

会社員（かいしゃいん） працівник фірми	公務員（こうむいん） державний службовець	駅員（えきいん） працівник станції	銀行員（ぎんこういん） працівник банку	郵便局員（ゆうびんきょくいん） поштар
店員（てんいん） продавець	調理師（ちょうりし） кухар	理容師（りようし） перукар (чоловічий) 美容師（びようし） перукар (жіночий)	教師（きょうし） викладач, вчитель	弁護士（べんごし） адвокат
研究者（けんきゅうしゃ） науковий працівник, дослідник	医者（いしゃ）／看護婦（かんごふ） лікар/ медсестра	運転手（うんてんしゅ） водій	警察官（けいさつかん） поліцейський	外交官（がいこうかん） дипломат
政治家（せいじか） політик	画家（がか） художник	作家（さっか） письменник	音楽家（おんがくか） музикант	建築家（けんちくか） архітектор
エンジニア інженер	デザイナー дизайнер	ジャーナリスト журналіст	歌手（かしゅ）／俳優（はいゆう） співак/актор	スポーツ選手（せんしゅ） спортсмен

IV. Граматика

1. ДІЄСЛ て-форма も いいです Можна … / Ви можете ...

Ця конструкція використовується для надання дозволу.

① 写真(しゃしん)を 撮(と)っても いいです。　Можна фотографувати.

Для того, щоб попросити дозволу, використовується те саме речення у питальній формі.

② たばこを 吸(す)っても いいですか。　Можна закурити?

Як відповідати на такі питання, вказано нижче. Зверніть увагу на те, що коли неможливо дати дозвіл, дають непряму, пом'якшену відповідь.

③ この カタログを もらっても いいですか。
…ええ、いいですよ。どうぞ。
…すみません。ちょっと。
Можна взяти цей каталог?
– Так, звичайно. Будь ласка.
– Вибачте, на жаль, ні.

2. ДІЄСЛ て-форма は いけません Не можна …

Ця конструкція використовується для вираження заборони.

④ ここで たばこを 吸(す)っては いけません。禁煙(きんえん)ですから。

Тут не можна курити, оскільки в цьому місці куріння заборонено.

Для висловлення суворої заборони у відповідь на запитання з конструкцією ДІЄСЛ て-форма も いいですか потрібно відповісти いいえ、いけません, випускаючи ДІЄСЛ て-форма は. Цю конструкцію не можна використовувати стосовно керівника, когось вищого за становищем.

⑤ 先生(せんせい)、ここで 遊(あそ)んでも いいですか。　Вчителю, можна тут погратися?
…いいえ、 いけません。　– Ні, не можна.

3. ДІЄСЛ て-форма います

Окрім значення цієї конструкції, поданого в уроці 14, її також використовують для позначення певного тривалого стану, який є результатом певних дій у минулому.

⑥ わたしは 結婚(けっこん)して います。　Я одружений.
⑦ わたしは 田中(たなか)さんを 知(し)って います。　Я знаю пана Танаку.
⑧ わたしは 大阪(おおさか)に 住(す)んで います。　Я живу в Осаці.
⑨ わたしは カメラを 持(も)って います。　У мене є фотоапарат.

Вираз もって います може означати як “тримати”, так і “володіти, мати”.

4. ДІЄСЛ て-форма います

Конструкція ДІЄСЛ て-форма います також використовується для опису звичної дії, тобто тієї, що регулярно повторюється упродовж певного проміжку часу.
Отже, чиєсь заняття, професія можуть бути виражені за допомогою цієї конструкції, як наведено у прикладах ⑫ та ⑬. Отже, відповідаючи на запитання おしごとは なんですか, можна також використовувати цю конструкцію.

⑩ IMCは コンピューターソフトを 作(つく)って います。
IMC виробляє програмне забезпечення.

⑪ スーパーで フィルムを 売(う)って います。
У супермаркеті продають плівку.

⑫ ミラーさんは IMCで 働(はたら)いて います。
Пан Міллер працює в IMC.

⑬ 妹(いもうと)は 大学(だいがく)で 勉強(べんきょう)して います。
Моя молодша сестра навчається в університеті.

5. 知(し)りません

Заперечною формою для しって います є しりません.

⑭ 市役所(しやくしょ)の 電話番号(でんわばんごう)を 知(し)って いますか。
…はい、知(し)って います。
…いいえ、知(し)りません。
Ви знаєте телефон міської адміністрації?
– Так, знаю.
– Ні, не знаю.

Урок 16

I. Нові слова та вирази

のります Ⅰ	乗ります	їхати у [~ поїзді],
［でんしゃに～］	［電車に～］	сідати на [~ поїзд]
おります Ⅱ	降ります	сходити з
［でんしゃを～］	［電車を～］	[~ поїзда]
のりかえます Ⅱ	乗り換えます	робити пересадку
あびます Ⅱ	浴びます	обливатися, приймати
［シャワーを～］		[~ душ]
いれます Ⅱ	入れます	вставляти, вкладати, опускати
だします Ⅰ	出します	діставати, виймати
はいります Ⅰ	入ります	вступати
［だいがくに～］	［大学に～］	[~ до університету]
でます Ⅱ	出ます	закінчувати
［だいがくを～］	［大学を～］	[~ університет]
やめます Ⅱ		припиняти, звільнятися
［かいしゃを～］	［会社を～］	[~ з фірми]
おします Ⅰ	押します	натискати, штовхати
わかい	若い	молодий
ながい	長い	довгий
みじかい	短い	короткий
あかるい	明るい	світлий
くらい	暗い	темний
せが たかい	背が 高い	високий (на зріст)
あたまが いい	頭が いい	розумний, кмітливий
からだ	体	тіло
あたま	頭	голова
かみ	髪	волосся
かお	顔	обличчя
め	目	око
みみ	耳	вухо
くち	口	рот
は	歯	зуб
おなか		живіт
あし	足	нога

サービス		сервіс, обслуговування
ジョギング		пробіжка, спортивний біг (～を します займатися спортивним бігом, бігати)
シャワー		душ
みどり	緑	зелений; зелень
[お]てら	[お]寺	буддійський храм
じんじゃ	神社	синтоїстський храм
りゅうがくせい	留学生	іноземний студент
ーばん	ー番	номер -
どうやって		як, у який спосіб
どの～		який ~, котрий ~ (у разі вибору з трьох чи більше предметів)
[いいえ、]まだまだです。		[Ні,] я ще зовсім новачок. / Мені ще вчитися і вчитися.

◊ 会話 ◊

お引(ひ)き出(だ)しですか。	Ви хочете зняти гроші з рахунка?
まず	по-перше, спочатку
キャッシュカード	банківська картка
暗証番号(あんしょうばんごう)	PIN-код
次(つぎ)に	потім, після цього
金額(きんがく)	сума грошей
確認(かくにん)	підтвердження (～します підтверджувати)
ボタン	кнопка

JR	Японська залізнична компанія “Japan Railway”
アジア	Азія
バンドン	Бандунґ (місто в Індонезії)
ベラクルス	Велакрус (місто в Мексиці)
フランケン	Франкен (місто в Німеччині)
ベトナム	В’єтнам
フエ	Хве (місто у В’єтнамі)
大学前(だいがくまえ)	вигадана автобусна зупинка

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Вранці я бігаю, приймаю душ і йду на роботу.
2. Після того, як закінчився концерт, ми поїли в ресторані.
3. В Осаці смачна їжа.
4. Цей комп'ютер легкий і зручний.

Приклади

1. Що ви робили вчора?
   – Сходив до бібліотеки, взяв книжки, потім зустрівся з другом.
2. Як ви добираєтеся до університету?
   – Я їду від станції Кіото на 16-му автобусі і виходжу на зупинці Дайґаку-мае.
3. Що ви будете робити, після того, як повернетеся на батьківщину?
   – Буду працювати на фірмі батька.
4. Котрий з цих людей пан Сантос?
   – Той високий чоловік з чорним волоссям.
5. Що то за місто Нара?
   – Тихе та красиве місто.
6. Хто та людина?
   – Пані Карина. Вона індонезійка, іноземна студентка в університеті Фудзі.

Діалог

Поясніть, будь ласка, як цим користуватися

Марія:	Вибачте, поясніть, будь ласка, як цим користуватися.
Працівник банку:	(Ви хочете) зняти гроші з рахунка?
Марія:	Так.
Працівник банку:	Тоді спочатку натисніть тут.
Марія:	Так.
Працівник банку:	У вас є банківська картка?
Марія:	Так, ось вона.
Працівник банку:	Вставте її сюди і введіть PIN-код.
Марія:	Так.
Працівник банку:	Після цього введіть суму.
Марія:	50 тисяч єн, 5...
Працівник банку:	Натисніть тут "Ман" і "Єн". Потім натисніть цю кнопку підтвердження.
Марія:	Так. Дуже дякую.

III. Довідкова інформація

ATMの使い方　ЯК КОРИСТУВАТИСЯ БАНКОМАТОМ
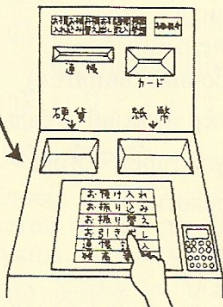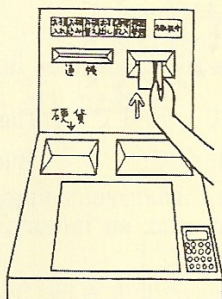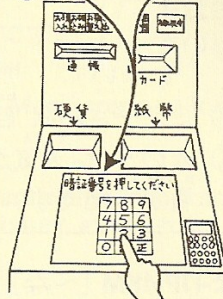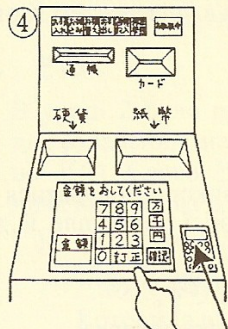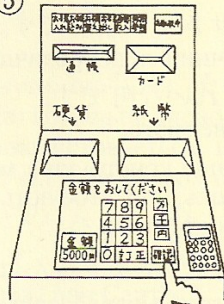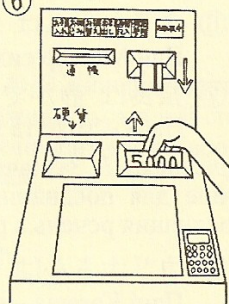
IV. Граматика

1. **ДІЄСЛ て-форма、[ДІЄСЛ て-форма]、〜**

Для поєднання кількох речень з дієслівним присудком використовується て-форма дієслова. Коли дві або більше дії відбуваються одна за одною, їх згадують у тій послідовності, в якій вони відбувалися, і поєднують за допомогою て-форми. Час речення визначається часовою формою останнього дієслова в реченні.

① 朝 ジョギングを して、 シャワーを 浴びて、会社へ 行きます。

Вранці я бігаю, приймаю душ і йду на роботу.

② 神戸へ 行って、映画を見て、 お茶を 飲みました。

Я поїхав у Кобе, подивився кіно та випив чаю.

2. **い-ПРИКМ（〜~~い~~） →〜くて、〜**

Для поєднання речення з い-прикметником у ролі присудка з іншим реченням від прикметника відкидають закінчення い та додають くて.

おおき－い	おおき－くて	великий
ちいさ－い	ちいさ－くて	маленький
い－い	*よ－くて	хороший (виняток)

③ ミラーさんは 若くて、元気です。 Пан Міллер молодий та бадьорий.

④ きのうは 天気が よくて、暑かったです。 Вчора була гарна погода і було спекотно.

3. **ІМ / な-ПРИКМ［〜~~な~~］ } で、〜**

Для поєднання двох речень з な-прикметником або іменником у ролі присудка です замінюється на で.

⑤ カリナさんは インドネシア人で、京都大学の 留学生です。

Пані Карина – індонезійка, іноземна студентка в університеті Кіото.

⑥ ミラーさんは ハンサムで、親切です。

Пан Міллер симпатичний та доброзичливий.

⑦ 奈良は 静かで、 きれいな町です。

Нара – тихе та красиве місто.

Примітка 1. Зазначена вище конструкція може використовуватися не лише для поєднання речень, що стосуються однієї теми, але й для поєднання речень з різними темами.

⑧ カリナさんは 学生で、 マリアさんは 主婦です。

Пані Карина – студентка, а пані Марія – домогосподарка.

Примітка 2. Цю конструкцію не використовують для поєднання речень протиставного характеру. У такому разі вживається частка が (див. уроки 7, 8).

× この 部屋は 狭くて、 きれいです。

○ この 部屋は 狭いですが、 きれいです。Ця кімната маленька, але чиста.

4. **ДІЄСЛ$_1$ て-форма から、ДІЄСЛ$_2$**

Ця конструкція вказує на те, що після закінчення дії, позначеної ДІЄСЛ$_1$, повинна виконуватися дія, позначена ДІЄСЛ$_2$. Час речення визначається часом останнього дієслова в реченні.

⑨ 国へ 帰ってから、 父の 会社で 働きます。

Після повернення додому я працюватиму на фірмі батька.

⑩ コンサートが 終わってから、レストランで 食事しました。

Після того, як закінчився концерт, ми поїли в ресторані.

Примітка. Підмет у підрядному реченні позначається часткою が, як у прикладі ⑩.

5. **IM$_1$ は IM$_2$ が ПРИКМ**

Ця конструкція використовується для опису особливостей та властивостей речі або людини. Тема речення позначається часткою は, IM$_1$ є темою речення, а IM$_2$ є предметом, який описує прикметник.

⑪ 大阪は 食べ物が おいしいです。 В Осаці смачна їжа.

⑫ ドイツの フランケンは ワインが 有名です。

Франкен в Німеччині відомий своїм вином.

⑬ マリアさんは 髪が 長いです。 У Марії довге волосся.

6. どうやって

Слово どうやって використовується для запитання про спосіб чи метод певної дії. Для відповіді на таке запитання вживається конструкція, подана у пункті 1 .

⑭ 大学まで どうやって 行きますか。

…京都駅から 16番の バスに 乗って、大学前で 降ります。

Як ви дістаєтеся до університету?

– Сідаю у 16-й автобус на станції Кіото та виходжу на зупинці “Дайґаку-мае”.

7. どの

В уроці 2 було розглянуто, що この, その та あの використовуються для означення іменників. Питальне слово, що вживається в цій системі, це どの. Слово どの використовується, щоб попросити у співрозмовника вказати на один об’єкт серед трьох та більше.

⑮ サントスさんは どの 人ですか。

…あの 背が 高くて、髪が 黒い 人です。

Котрий [з цих людей] пан Сантос?

– Отой високий чоловік з чорним волоссям.

Урок 17

I. Нові слова та вирази

おぼえます Ⅱ	覚えます	запам’ятовувати, пам’ятати
わすれます Ⅱ	忘れます	забувати
なくします Ⅰ		губити
だします Ⅰ	出します	здавати
［レポートを～］		[~ звіт, реферат]
はらいます Ⅰ	払います	платити
かえします Ⅰ	返します	повертати (річ)
でかけます Ⅱ	出かけます	виходити, вирушати (з дому кудись)
ぬぎます Ⅰ	脱ぎます	знімати (одяг, взуття)
もって いきます Ⅰ	持って 行きます	брати з собою
もって きます Ⅲ	持って 来ます	приносити з собою
しんぱいします Ⅲ	心配します	хвилюватися
ざんぎょうします Ⅲ	残業します	працювати понаднормово
しゅっちょうします Ⅲ	出張します	їхати у відрядження
のみます Ⅰ	飲みます	пити, приймати
［くすりを～］	［薬を～］	[~ ліки]
はいります Ⅰ	入ります	приймати
［おふろに～］		[~ ванну]
たいせつ［な］	大切［な］	важливий, цінний
だいじょうぶ［な］	大丈夫［な］	нормальний, все нормально, все в порядку
あぶない	危ない	небезпечний
もんだい	問題	проблема, питання, завдання
こたえ	答え	відповідь
きんえん	禁煙	заборона куріння; “Курити заборонено”
［けんこう］ほけんしょう	［健康］保険証	[медичний] страховий поліс
かぜ		застуда
ねつ	熱	висока температура, жар, гарячка
びょうき	病気	хвороба
くすり	薬	ліки

17

[お]ふろ		ванна
うわぎ	上着	піджак, жакет, пальто
したぎ	下着	спідня білизна
せんせい	先生	пане лікарю (звернення до лікаря)
2、3にち	2、3日	2–3 дні, декілька днів
2、3～		трохи ~; небагато ~ (лічильний префікс)
～までに		до ~ (на позначення крайнього строку)
ですから		тому

◊ 会話 ◊

どうしましたか。		Що (з вами) трапилося?
[～が] 痛いです。		(У мене) болить [~]
のど		горло
お大事に。		Одужуйте швидше. / Бережіть себе (до хворого)

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Не фотографуйте тут, будь ласка.
2. Треба показати паспорт.
3. Звіт можна не здавати.

Приклади

1. Не ставте там машину, будь ласка.
   – Вибачте.
2. Лікарю, мені можна вживати алкоголь?
   – Ні, не пийте, будь ласка, 2–3 дні.
   Так, зрозумів.
3. Не підете сьогодні ввечері випити зі мною?
   – Вибачте, сьогодні у мене домовленість з дружиною. Тому мені потрібно піти додому раніше.
4. До якого строку необхідно здати звіт?
   – Здайте, будь ласка, до п'ятниці.
5. Діти також повинні платити?
   – Ні, можна не платити.

Діалог

Що з вами сталося?

Лікар: Що з вами сталося?
Мацумото: Відучора у мене болить горло і трохи підвищена температура.
Лікар: Ясно. Відкрийте рот, будь ласка.

Лікар: У вас застуда. Вам треба добре відпочити.
Мацумото: Але завтра мені треба їхати у відрядження до Токіо.
Лікар: Ну, тоді випийте ліки і лягайте сьогодні спати раніше.
Мацумото: Гаразд.
Лікар: І ще, не приймайте сьогодні ввечері ванну.
Мацумото: Добре, зрозумів.
Лікар: Що ж, бережіть себе.
Мацумото: Дуже дякую.

III. Довідкова інформація

体(からだ)・病気(びょうき)　ТІЛО ТА ХВОРОБИ

どう しましたか	Що з вами?
頭(あたま)が 痛(いた)い	болить голова
おなかが 痛(いた)い	болить живіт
歯(は)が 痛(いた)い	болить зуб
熱(ねつ)が ある	є температура
せきが 出(で)る	(у когось) кашель, кашляти
鼻水(はなみず)が 出(で)る	(у когось) нежить
血(ち)が 出(で)る	(у когось) кровотеча, тече кров
吐(は)き気(け)が する	(у когось) нудота
寒気(さむけ)が する	(когось) морозить
めまいが する	(у когось) запаморочення
下痢(げり)を する	(у когось) діарея
便秘(べんぴ)を する	(у когось) запор
けがを する	отримати травму, поранитися
やけどを する	обпектися, обгоріти
食欲(しょくよく)が ない	(у когось) немає апетиту
肩(かた)が こる	затікають/німіють плечі
体(からだ)が だるい	відчувати слабкість
かゆい	свербить

かぜ	застуда	ぎっくり腰(ごし)	радикуліт
インフルエンザ	грип	ねんざ	вивих, пошкодження сухожилля
盲腸炎(もうちょうえん)	апендицит	骨折(こっせつ)	перелом кістки
		二日酔(ふつかよ)い	похмілля

IV. Граматика

1. ДІЄСЛ ない-форма

Форма дієслова, коли воно використовується з ない, називається ない-формою; так, наприклад, かか від かかない є ない-формою дієслова かきます (писати). Вона утворюється так (див. підручник, урок 17, с. 140, вправа A1):

1) Група I

У дієслів цієї групи остання літера ます-форми завжди зі стовпчика い. Замінивши її на літеру з рядка あ, ви отримаєте ない-форму. Винятком з цього правила є такі дієслова, як かいます, あいます тощо (замість あ тут використовується わ) (див. підручник, с. 2, “Кана і мора”).

かき–ます	→	かか–ない	いそぎ–ます	→	いそが–ない
よみ–ます	→	よま–ない	あそび–ます	→	あそば–ない
とり–ます	→	とら–ない	まち–ます	→	また–ない
すい–ます	→	すわ–ない	はなし–ます	→	はなさ–ない

2) Група II

У дієслів цієї групи ない-форма та сама, що й ます-форма.

たべ–ます →たべ–ない

み–ます → み–ない

3) Група III

У дієслова します ない-форма є такою самою, як ます-форма. Дієслово きます змінюється на こ（ない）.

べんきょう	し–ます	→	べんきょう し–ない
	し–ます	→	し–ない
	き–ます	→	こ–ない

2. ДІЄСЛ ない-форма ないで ください Будь ласка, не (робіть)…

Ця конструкція використовується для прохання або вимоги не робити чогось.

① わたしは 元気(げんき)ですから、心配(しんぱい)しないで ください。

Я здоровий, тому не хвилюйтеся за мене.

② ここで 写真(しゃしん)を 撮(と)らないで ください。

Будь ласка, не фотографуйте тут.

3. ДІЄСЛ ない-форма なければ なりません необхідно / потрібно / треба

Ця конструкція означає, що щось повинно бути зроблене незалежно від волі мовця. Зверніть увагу на те, що ця конструкція не має заперечного значення.

③ 薬(くすり)を 飲(の)まなければ なりません。 Треба прийняти ліки.

4. **ДІЄСЛ ない-форма なくても いいです** немає необхідності / можна не…

Ця конструкція вказує на те, що позначену дієсловом дію можна не виконувати

④ あした 来なくても いいです。　Можете завтра не приходити.

5. **ІМ (додаток) は**

Як зазначалося в уроці 6, частка を позначає прямий додаток. У цьому уроці ви вивчите, що об'єкт може перетворюватися на тему речення, якщо частку を замінити часткою は.

ここに 荷物を 置かないで ください。
Будь ласка, не кладіть сюди багаж.

⑤ 荷物は ここに 置かないで ください。
Багаж сюди не кладіть, будь ласка.

会社の 食堂で 昼ごはんを 食べます。
Я обідаю в їдальні на фірмі.

⑥ 昼ごはんは 会社の 食堂で 食べます。
Обідаю я в їдальні на фірмі.

6. **ІМ (час) までに ДІЄСЛ**

Частка までに вказує на крайній термін, до якого повинна бути виконана дія / закінчений процес.

⑦ 会議は 5時までに 終わります。
Нарада закінчиться до п'ятої.

⑧ 土曜日までに 本を 返さなければ なりません。
Я повинен повернути книги до суботи.

Примітка. Зверніть увагу на різницю між までに та まで.

5時まで 働きます。　Я працюю до п'ятої (урок 4).

Урок 18

I. Нові слова та вирази

できます Ⅱ		вміти, могти
あらいます Ⅰ	洗います	мити, прати
ひきます Ⅰ	弾きます	грати (на струнних та клавішних музичних інструментах)
うたいます Ⅰ	歌います	співати
あつめます Ⅱ	集めます	збирати, колекціонувати
すてます Ⅱ	捨てます	викидати
かえます Ⅱ	換えます	обмінювати
うんてんします Ⅲ	運転します	водити (машину)
よやくします Ⅲ	予約します	замовляти заздалегідь, бронювати
けんがくします Ⅲ	見学します	відвідувати, оглядати, іти на екскурсію до ...
ピアノ		піаніно
―メートル		- метрів
こくさい～	国際～	міжнародний ~
げんきん	現金	готівка
しゅみ	趣味	хобі, захоплення
にっき	日記	щоденник
[お]いのり	[お]祈り	молитва (～を します молитися)
かちょう	課長	начальник відділу
ぶちょう	部長	начальник департаменту
しゃちょう	社長	президент компанії

◊ 会話 ◊

動物（どうぶつ）	тварина
馬（うま）	кінь
へえ	Правда?! / Оце так! (вигук, вираз подиву)
それは おもしろいですね。	Це (має бути) дуже цікаво.
なかなか	не просто, все ніяк (використовується із заперечною формою)
牧場（ぼくじょう）	пасовище, тваринна ферма
ほんとうですか。	Справді?
ぜひ	обов'язково, неодмінно

ビートルズ	група "Бітлз"

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Пан Міллер вміє читати ієрогліфи.
2. Моє хобі – дивитися фільми.
3. Перед сном я пишу щоденник.

Приклади

1. Ви вмієте кататися на лижах?
   – Так, вмію. Але не дуже добре.
2. Пані Маріє, ви вмієте користуватися комп'ютером?
   – Ні, не вмію.
3. До котрої години можна оглянути Осакський замок?
   – До п'ятої.
4. Можна сплатити карткою?
   – Вибачте, готівкою, будь ласка.
5. Яке у вас хобі?
   – Колекціонування старих годинників.
6. Чи повинні японські діти перед тим, як піти до школи, вивчити хіраґану?
   – Ні, можна не вчити.
7. Перед їжею приймайте ці ліки.
   – Добре, зрозумів.
8. Коли ви одружилися?
   – Ми одружилися три роки тому.

Діалог

Яке у вас хобі?

Ямада: Пане Сантос, яке у вас хобі?
Сантос: Фотографія.
Ямада: Які фотографії ви робите?
Сантос: Фотографії тварин. Особливо мені подобаються коні.
Ямада: О, це цікаво.
Ви фотографували коней після того, як приїхали до Японії?
Сантос: Ні.
В Японії не так просто побачити коней.
Ямада: На Хоккайдо є багато ферм, де розводять коней.
Сантос: Справді? Що ж, тоді обов'язково хотілося б туди поїхати під час літньої відпустки.

III. Довідкова інформація

動き　РУХИ

飛ぶ літати	跳ぶ стрибати	登る залізати (на дерево), підніматися (на гору)	走る бігати
泳ぐ плавати	もぐる пірнати, занурюватися у воду	飛び込む застрибувати, пірнати	逆立ちする стояти на руках, стояти вниз головою
はう повзати	ける бити ногою	振る махати	持ち上げる піднімати
投げる кидати	たたく стукати	引く тягнути	押す штовхати, тиснути
曲げる згинати	伸ばす витягувати, тягнути	転ぶ падати, котитится	振り向く обертатися, озиратися

IV. Граматика

1. Словникова форма дієслова

Ця форма є основною формою дієслова. У цій формі дієслова подаються у словнику, звідси й її назва. Словникова форма дієслова утворюється так (див. підручник, урок 18, с. 148, вправа А 1):

1) Група I У дієслів цієї групи остання літера ます-форми завжди зі стовпчика い. Для утворення словникової форми цю букву потрібно замінити на букву зі стовпчика う (див. підручник, с. 3, "Кана і мора").

2) Група II Додайте る до ます-форми.

3) Група III します змінюється на する, а きます перетворюється на くる.

2. ІМ / ДІЄСЛ словникова форма こと } が できます Могти

Дієслово できます означає можливість чи здатність. Іменник чи ДІЄСЛ словникова форма こと перед が вказують на зміст можливості чи здатності.

1) Іменник

Іменники, що стоять перед が, здебільшого є іменниками, що позначають дії – такі, як водіння машини, ходіння по магазинах, катання на лижах, танці тощо. Такі іменники, як にほんご, який асоціюється з дією はなす "говорити", або ピアノ, який асоціюється з дією ひく "грати", також можуть бути використані в цій конструкції.

① ミラーさんは　日本語(にほんご)が　できます。
Пан Міллер вміє розмовляти японською.

② 雪(ゆき)が　たくさん　降(ふ)りましたから、　ことしは　スキーができます。
Випало багато снігу, тому цього року можна покататися на лижах.

2) Дієслово

Коли дієслово використовується для позначення можливості або здатності, то до його словникової форми потрібно додати слово こと, утворивши субстантивовану фразу, а після цього додати が できます.

③ ミラーさんは　漢字(かんじ)を　読(よ)む　ことが　できます。 Пан Міллер вміє читати ієрогліфи.
(漢字を 読む こと — субстантивована фраза)

④ カードで　払(はら)う　ことが　できます。 Можна заплатити кредитною карткою.
(カードで 払う こと — субстантивована фраза)

3. わたしの　趣味(しゅみ)は { ІМ / ДІЄСЛ словникова форма こと } です Моє хобі – ...

Як показано у прикладах ⑤ та ⑥, ДІЄСЛ словникова форма こと може виражати зміст хобі детальніше ніж це може робити тільки іменник.

⑤ わたしの　趣味(しゅみ)は　音楽(おんがく)です。 Моє хобі – музика.

⑥ わたしの　趣味(しゅみ)は　音楽(おんがく)を　聞(き)くことです。 Моє хобі – слухати музику.

4. | **ДІЄСЛ$_1$ словникова форма**
ІМ の
Числівник (період часу)	まえに、**ДІЄСЛ$_2$**	перед тим як …

1) Дієслово

Ця конструкція вказує на те, що дія, позначена ДІЄСЛ$_2$, відбувається раніше за дію, позначену ДІЄСЛ$_1$. Навіть якщо час ДІЄСЛ$_2$ – минулий або майбутній, ДІЄСЛ$_1$ завжди стоїть в словниковій формі.

⑦ 日本へ 来る まえに、日本語を 勉強しました。 Я вивчав японську мову до того, як приїхав до Японії.

⑧ 寝る まえに、本を 読みます。 Я читаю перед тим, як лягти спати.

2) Іменник

Коли まえに стоїть після іменника, між іменником та まえに ставиться частка の. Іменники перед まえに повинні виражати дію або мати дію на увазі.

⑨ 食事の まえに、手を 洗います。 Перед їжею мию руки.

3) Числівник (період часу)

Коли まえに стоїть після числівника, що позначає період часу, частка の не потрібна.

⑩ 田中さんは 1時間まえに、出かけました。 Пан Танака вийшов годину тому.

5. なかなか

Коли なかなか використовується разом із заперечною формою дієслова, цей вираз означає "нелегко", "навряд чи це станеться".

⑪ 日本では なかなか 馬を 見る ことが できません。 В Японії не так просто побачити коней.

Примітка. Частка は у 日本では (приклад ⑪) додається до で для підкреслення місця, про яке йдеться в розмові.

6. ぜひ

Слово ぜひ використовується разом з виразами надії та прохання – такими, як ほしいです, ДІЄСЛ ます-форма たいです та ДІЄСЛ て-форма ください для посилення значення цих виразів.

⑫ ぜひ 北海道へ 行きたいです。 Неодмінно хочу поїхати на Хоккайдо.

⑬ ぜひ 遊びに 来てください。 Обов'язково приходьте в гості (урок 25).

Урок 19

I. Нові слова та вирази

のぼります Ⅰ	登ります	сходити, підніматися
［やまに～］	［山に～］	[~ на гору]
とまります Ⅰ	泊まります	ночувати, зупинятися
［ホテルに～］		[~ у готелі]
そうじします Ⅲ	掃除します	прибирати
せんたくします Ⅲ	洗濯します	прати
れんしゅうします Ⅲ	練習します	тренуватися, робити вправи
なります Ⅰ		ставати
ねむい	眠い	сонний
つよい	強い	сильний
よわい	弱い	слабкий
ちょうしが いい	調子が いい	почуватися добре; бути справним
ちょうしが わるい	調子が 悪い	почуватися погано; бути несправним
ちょうし	調子	стан, настрій
ゴルフ		гольф (～を します грати в гольф)
すもう	相撲	боротьба сумо
パチンコ		гральний автомат, вид азартної гри, патінко (～を します грати в патінко)
おちゃ	お茶	чайна церемонія
ひ	日	день, дата
いちど	一度	один раз
いちども	一度も	ніколи, жодного разу (із запереченням)
だんだん		поступово
もうすぐ		(вже) скоро
おかげさまで		Завдяки вам (вираження подяки за надану допомогу чи проявлену турботу)

19

◊ 会話 ◊

乾杯（かんぱい）	Будьмо!
実（じつ）は	насправді, чесно кажучи, річ у тім
ダイエット	дієта (～を します бути на дієті)
何回（なんかい）も	багато разів, неодноразово
しかし	однак, проте
無理（むり）［な］	занадто важкий, надмірний
体（からだ）に いい	корисний для здоров’я
ケーキ	торт, тістечко

葛飾北斎（かつしかほくさい）	видатний майстер гравюри та художник епохи Едо (1760–1849)

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Мені доводилося дивитися боротьбу сумо.
2. У вихідні я граю в теніс, ходжу на прогулянки тощо.
3. Відтепер ставатиме все спекотніше.

Приклади

1. Вам доводилося бувати на Хоккайдо?
   – Так, один раз. Два роки тому їздив з друзями.

2. Ви колись каталися на конях?
   – Ні, жодного разу. Обов'язково хотів би покататися.

3. Що ви робили протягом зимових канікул?
   – Оглядав буддійські та синтоїстські храми в Кіото, влаштовував вечірки з друзями.

4. Що ви хотіли б зробити в Японії?
   – Я хотів би поподорожувати, зайнятися чайною церемонією тощо.

5. Як ваше самопочуття?
   – Дякую за турботу, покращилося.

6. А ви добре оволоділи японською!
   – Дуже дякую. Але мені ще вчитися і вчитися.

7. Тереза, ким ти хочеш стати?
   – Лікарем.

Діалог

Сяду на дієту із завтрашнього дня

Всі: Будьмо!
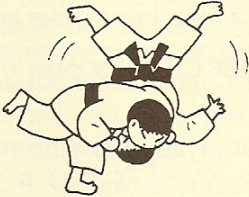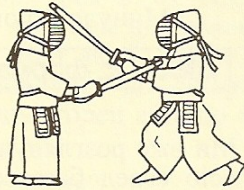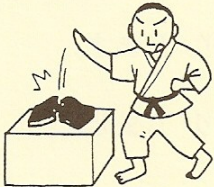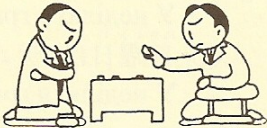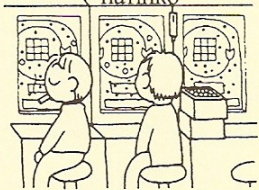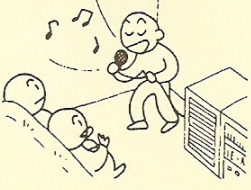
Мацумото Йосіко: Пані Маріє, щось ви майже не їсте.
Марія: Так, правду кажучи, відучора я на дієті.
Мацумото Йосіко: Он воно що. Я також кілька разів сиділа на дієті.
Марія: На якій саме?
Мацумото Йосіко: Кожного дня їла лише яблука, пила багато води...
Начальник департаменту Мацумото: Але ж надмірні дієти шкідливі для здоров'я.
Марія: Це так.
Мацумото Йосіко: Пані Маріє, ці тістечка дуже смачні!
Марія: Справді?
...Ну тоді знову почну дієту із завтрашнього дня.

III. Довідкова інформація

伝統文化・娯楽　ТРАДИЦІЙНА КУЛЬТУРА ТА РОЗВАГИ

IV. Граматика

1. ДІЄСЛ た-форма

У цьому уроці ми розглянемо た-форму. Ця форма дієслова утворюється зміною て і で від て-форми на た і だ відповідно (див. підручник, урок 19, с. 156, вправа А 1).

	て-форма	た-форма
Група I	かいて	かいた
	のんで	のんだ
Група II	たべて	たべた
Група III	きて	きた
	して	した

2. ДІЄСЛ た-форма ことが あります доводилося / мав досвід…

Ця конструкція використовується для опису минулого досвіду. Це майже така сама конструкція, як і わたしは ІМ が あります, яку було розглянуто в уроці 9. Зміст досвіду, тобто того, що доводилося робити, виражається субстантивованою фразою ДІЄСЛ た-форма こと.

① 馬に 乗った ことが あります。Мені доводилося їздити верхи.

Зауважте, що таке речення не просто констатує факт того, що щось було зроблено в минулому (як речення ②).

② 去年 北海道で 馬に 乗りました。

Минулого року на Хоккайдо я їздив верхи.

3. ДІЄСЛ た-форма り、ДІЄСЛ た-форма り します (роблю) ДІЄСЛ, ДІЄСЛ та інше

Ми вже розглянули конструкцію для позначення декількох речей або осіб серед багатьох (～や～［など］) в уроці 10. Конструкція, яку розглядаємо в цьому уроці, використовується для позначення декількох дій серед багатьох. Час дієслів у цій конструкції визначається часом останнього дієслова у реченні.

③ 日曜日は テニスを したり、 映画を 見たり します。

У неділю я граю в теніс, дивлюся кіно тощо.

④ 日曜日は テニスを したり、 映画を 見たり しました。

У неділю я грав у теніс, дивився кіно тощо.

Примітка. Не плутайте значення цієї конструкції зі значенням конструкції з て-формою дієслова (⑤), розглянутої в уроці 16.

⑤ 日曜日は テニスを して、映画を 見ました。

У неділю я грав у теніс, а потім подивився кіно.

З прикладу ⑤ зрозуміло, що перегляд кінофільму відбувся після гри у теніс. У прикладі ж ④ немає часових відносин між двома діями. Ці дії згадуються як приклад того, що відбувалося в неділю, для повідомлення про те, що виконувалися також інші дії, окрім згаданих. Також неприродно, щоб в цій конструкції використовувалися дієслова, які позначають щоденно виконувані дії, такі, як прокидатися вранці, їсти, лягати спати тощо.

4.

い-ПРИКМ (～い) → ～く
な-ПРИКМ [な] → に
ІМ に
} なります ставати…

Дієслово なります означає “ставати” і позначає зміни стану чи умов.

⑥	寒い	→	寒く なります	холоднішати
⑦	元気[な]	→	元気に なります	одужувати
⑧	25歳	→	25歳に なります	виповниться 25 років

5. そうですね

Вираз そうですね використовується для вираження згоди або співчуття до того, що сказав співрозмовник. Вираз そうですか із спадною інтонацією має таке саме значення (див. урок 2, 6). Проте そうですか(➘) є вираженням впевненості або вигуком здивування після отримання інформації, не відомої раніше, тоді як そうですね використовується для вираження згоди або співчуття до співрозмовника, коли він посилається на те, з чим мовець згоден або що він вже знає.

⑨ 寒く なりましたね。 Похолоднішало, чи не так?

…そうですね。 – Так, справді.

Урок 20

I. Нові слова та вирази

いります Ｉ	要ります	бути необхідним, потрібно
［ビザが～］		[потрібна віза]
しらべます Ⅱ	調べます	перевіряти, розслідувати, з'ясовувати
なおします Ｉ	直します	виправляти, лагодити
しゅうりします Ⅲ	修理します	ремонтувати
でんわします Ⅲ	電話します	телефонувати
ぼく	僕	я (розмовний еквівалент わたし для чоловіків)
きみ	君	ти (розмовний еквівалент займенника あなた)
～くん	～君	(еквівалент суфікса ～さん, використовується зазвичай при звертанні до маленьких хлопчиків, юнаків чи молодших за віком і статусом чоловіків)
うん		так, ага (розмовний еквівалент はい)
ううん		ні (розмовний еквівалент いいえ)
サラリーマン		службовець (фірми)
ことば		слово, мова
ぶっか	物価	ціни на товари
きもの	着物	кімоно (японський традиційний одяг)
ビザ		віза
はじめ	初め	початок
おわり	終わり	кінець
こっち		сюди; тут (розмовний еквівалент こちら)
そっち		туди; там (розмовний еквівалент そちら)
あっち		он туди; там (розмовний еквівалент あちら)
どっち		котрий (з двох предметів); куди; де (розмовний еквівалент どちら)

20

このあいだ	この間	нещодавно, днями
みんなで		гуртом, разом (про людей)
～けど		~, але (розмовний еквівалент частки が)

◊ 会話 ◊

国(くに)へ 帰(かえ)るの？	Ти повертаєшся на батьківщину?
どう するの？	Що робитимеш?
どう しようかな。	Що ж мені робити? / Як же бути?
よかったら	якщо не заперечуєш, якщо хочеш
いろいろ	різне, різноманітний

20

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Пан Сантос не прийшов на вечірку.
2. В Японії високі ціни.
3. Море на Окінаві було красивим.
4. Сьогодні у мене день народження.

Приклади

1. Будеш морозиво?
   – Так, буду.
2. У тебе (там) є ножиці?
   – Ні, немає.
3. Ти вчора бачився з пані Кімурою?
   – Ні, не бачився.
4. Може, поїдемо завтра всі разом до Кіото?
   – Так, було б непогано.
5. Цей рис із каррі смачний?
   – Так, хоч і гострий, але смачний.
6. Ти зараз вільний?
   – Так, вільний. А що?
   Допоможи-но мені.
7. У тебе є словник?
   – Ні, немає.

Діалог

Що робитимеш на літніх канікулах?

Кобаясі: Ти на літніх канікулах їдеш додому?
Тавапон: Ні. Хоча й хотілося б...
А ти, Кобаясі, що будеш робити?
Кобаясі: Навіть не знаю...
Тавапоне, ти коли-небудь піднімався на Фудзі?
Тавапон: Ні.
Кобаясі: Тоді, може, поїдемо разом, якщо хочеш.
Тавапон: Добре. А коли?
Кобаясі: Як тобі початок серпня?
Тавапон: Підходить.
Кобаясі: Ну, тоді я про все дізнаюся і зателефоную тобі.
Тавапон: Дякую. Буду чекати.

III. Довідкова інформація

人の呼び方　ЗВЕРТАННЯ

"Таро! Ханако!"

"Тату, сьогодні у Таро день народження!"

У сім'ї звертаються один до одного з позиції наймолодшого з дітей. Батьки називають старшого сина "おにいちゃん" (старший брат), а старшу дочку "おねえちゃん" (старша сестра), тобто так, як їх сприймають і називають молодші брати і сестри.

Так само, коли батьки розмовляють в присутності дітей, то чоловік називає дружину "おかあさん" або "ママ" (мати) , а дружина називає чоловіка "おとうさん" або "パパ" (батько). Однак останнім часом спостерігається тенденція відмови від подібного звертання, і все частіше в сім'ях починають називати один одного на ім'я.

Пане Мацумото (начальнику), підпишіть, будь ласка.

(Шановний покупцю,) Вам дуже пасує!

Пане лікарю, у мене болить живіт.

У товаристві, звертаючись один до одного, називають співрозмовника відповідно до своєї та його ролі у групі (ситуації). Наприклад, на роботі підлеглий називає начальника за посадою (іноді з прізвищем) "松本部長" (начальник [Мацумото]). У магазинах, ресторанах тощо продавці звертаються до покупців "おきゃくさま" (шановний покупцю, відвідувачу). Пацієнти називають лікарів "せんせい" (лікар).

IV. Граматика

1. Ввічливий та простий стилі мовлення

В японській мові є два стилі мовлення: ввічливий та простий.

Ввічливий стиль	Простий стиль
あした 東京へ 行きます。 Завтра я поїду до Токіо.	あした 東京へ 行く。 Завтра я поїду до Токіо.
毎日 忙しいです。 Я щодня зайнятий.	毎日 忙しい。 Я щодня зайнятий.
相撲が 好きです。 Мені подобається сумо.	相撲が 好きだ。 Мені подобається сумо.
富士山に 登りたいです。 Я хочу піднятися на гору Фудзі.	富士山に 登りたい。 Я хочу піднятися на гору Фудзі.
ドイツへ 行った ことが ありません。 Я ніколи не був у Німеччині.	ドイツへ 行った ことが ない。 Я ніколи не був у Німеччині.

Присудки, що використовуються у реченнях ввічливого стилю мовлення і супроводжуються です або ます, називаються ввічливою формою, а присудки, що вживаються у реченнях простого стилю, називаються простою формою (див. підручник, урок 20, с. 166, вправа А1).

2. Використання ввічливого та простого стилів

1) Ввічливий стиль можна вживати у будь-яких ситуаціях, за будь-яких обставин та з будь-яким співрозмовником. Однак найчастіше ввічливий стиль використовується у повсякденній розмові дорослих, які не є близькими друзями. Такий стиль використовується, коли розмова ведеться з тими, кого ви зустріли вперше, з людьми, що старші або вищі за статусом, а також із тими, хто належить до однієї з вами вікової групи, але з ким ви близько не знайомі. Ввічливий стиль також може вживатися у розмові з молодшими за віком або нижчими за становищем співрозмовниками, але з якими ви не знайомі близько. Простий стиль використовується у розмові з близькими друзями, колегами та членами родини.
Зауважте, що треба обережно вибирати рівень ввічливості, зважаючи на вік співрозмовника та стосунки з ним. Якщо ви використовуєте простий стиль недоречно, ви можете здатися грубим та неввічливим. Отже, коли ви не впевнені у ситуації, безпечніше використовувати ввічливий стиль.

2) Зазвичай простий стиль використовується у письмових роботах. Усі газети, журнали, наукові роботи та щоденники пишуться простим стилем. Натомість, більшість листів – ввічливим стилем.

3. Особливості використання простого стилю

1) У питальних реченнях простого стилю зазвичай випускається частка か, яка позначає запитання. У такому разі запитальність виражається підвищенням інтонації у кінці речення, як у のむ（↗）.

① コーヒーを 飲(の)む？（↗）	Питимеш каву?
…うん、飲(の)む。（↘）	– Так, питиму.

2) У питальних реченнях з іменниками та な-прикметниками службове дієслово だ, що є простою формою です, випускається. У кінці стверджувальної відповіді だ може звучати доволі грубо. Тому ви можете або випустити だ, або ж вжити після нього кінцеву частку, щоб пом'якшити тон речення. Жінки рідко вживають だ.

② 今晩(こんばん) 暇(ひま)？	Ти сьогодні ввечері вільний? (вживається і жінками, і чоловіками)
…うん、暇(ひま)／暇(ひま)だ／暇(ひま)だよ。	– Так, вільний (вживається чоловіками).
…うん、暇(ひま)／暇(ひま)よ。	– Так, вільна (вживається жінками).
…ううん、暇(ひま)じゃ ない。	– Ні, не вільний (вживається і жінками, і чоловіками).

3) У простому стилі деякі частки часто випускаються, якщо зміст речення зрозумілий із контексту.

③ ごはん[を]　食(た)べる？	Ти будеш їсти?
④ あした 京都(きょうと)[へ]　行かない？	Не поїдеш завтра до Кіото?
⑤ この りんご[は]　おいしいね。	Це яблуко смачне, правда?
⑥ そこに はさみ[が]　ある？	(У тебе) Там є ножиці?

Однак частки で, に, から, まで, と не випускаються, оскільки зміст речення без них може бути незрозумілим.

4) У простому стилі い з ДІЄСЛ て-форма いる також часто випускається.

⑦ 辞書(じしょ)、持(も)って［い］る？	У тебе є словник?
…うん、持(も)って［い］る。	– Так, є.
…ううん、持(も)って［い］ない。	– Ні, немає.

5) けど

Частка けど має ту саму функцію, що і が, що використовується для поєднання двох речень (див. уроки 8, 7 та 14, 7). Частка けど часто вживається у розмовному мовленні.

⑧ その カレーライス[は]　おいしい？	Цей рис із каррі смачний?
…うん、辛(から)いけど、 おいしい。	– Так, гострий, але смачний.
⑨ 相撲(すもう)の チケット［が］ あるけど いっしょに 行(い)かない？	У мене є квитки на сумо. Не підеш зі мною?
…いいね。	– Буду радий.

Урок 21

I. Нові слова та вирази

おもいます　I	思います	думати, вважати
いいます　I	言います	говорити, сказати
たります　II	足ります	вистачати
かちます　I	勝ちます	перемагати
まけます　II	負けます	програвати
あります　I		проводитися, відбуватися
［おまつりが～］	［お祭りが～］	[відбудеться свято]
やくに たちます I	役に 立ちます	бути корисним, стати у пригоді
むだ［な］		даремний, непотрібний
ふべん［な］	不便［な］	незручний
おなじ	同じ	однаковий, такий самий
すごい		чудово, класно, оце так! (вираження подиву, захоплення)
しゅしょう	首相	прем'єр-міністр
だいとうりょう	大統領	президент
せいじ	政治	політика
ニュース		новини
スピーチ		промова (～を　します виголошувати промову)
しあい	試合	матч, змагання
アルバイト		підробіток, робота (позаштатна, погодинна) (～を　します підробляти, працювати погодинно)
いけん	意見	думка, погляд
［お］はなし	［お］話	розмова, розповідь, чиїсь слова (～を　します говорити, розповідати)
ユーモア		гумор
むだ		даремний клопіт чи витрати
デザイン		дизайн
こうつう	交通	транспорт, дорожній рух
ラッシュ		година пік

さいきん	最近	останнім часом, нещодавно
たぶん		мабуть
きっと		напевне, неодмінно
ほんとうに		справді, насправді
そんなに		не дуже, не так вже й (часто із заперечною формою)
～に ついて		про ~, стосовно ~
しかたが ありません。		Нічого не вдієш.

◊ 会話 ◊

しばらくですね。	Давно ми не бачилися.
～でも 飲(の)みませんか。	А чи не випити нам, наприклад, ~?
見(み)ないと……。	Треба подивитись.
もちろん	звичайно

カンガルー	кенгуру
キャプテン・クック	Капітан Джеймс Кук (1728–1779)

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Я думаю, завтра буде дощ.
2. Прем'єр-міністр сказав, що наступного місяця поїде до Америки.

Приклади

1. Що важливіше, робота чи родина?
   – Я думаю, що важливе і те, й інше.
2. Що ви думаєте про Японію?
   – Думаю, що в Японії ціни високі.
3. Де пан Міллер?
   – Думаю, він у залі засідань.
4. Пан Міллер знає цю новину?
   – Ні, я думаю, що швидше за все не знає, тому що він був у відрядженні.
5. Тереза вже заснула?
   – Так, думаю, що вже заснула.
6. Ви молитеся перед тим, як їсти?
   – Ні, ми не молимося, а кажемо "ітадакімас".
7. Ви висловили якусь думку на нараді?
   – Так. Сказав, що робиться багато непотрібних копій.
8. В Кіото ж проводиться свято в липні, чи не так?
   – Так, проводиться.

Діалог

Я теж так думаю

Мацумото: О, пане Сантос! Давно не бачилися.
Сантос: О, пане Мацумото! Як ваші справи?
Мацумото: Добре. Може, вип'ємо пива?
Сантос: Було б непогано.

Сантос: Сьогодні з десятої вечора буде футбольний матч між Японією та Бразилією.
Мацумото: Так, справді. Треба обов'язково подивитися.
Як ви думаєте, хто виграє?
Сантос: Звичайно, Бразилія.
Мацумото: Але ж Японія теж останнім часом стала сильнішою.
Сантос: Так, я теж так думаю, але...
А, вже треба йти додому...
Мацумото: Справді. Що ж, ходімо.

III. Довідкова інформація

役職名（やくしょくめい）　ПОСАДИ

国（くに）	країна	首相（しゅしょう）	内閣総理大臣（ないかくそうりだいじん）	прем'єр-міністр
都道府県（とどうふけん）	префектура	知事（ちじ）		губернатор
市（し）	місто	市長（しちょう）		мер
町（まち）	містечко, смт	町長（ちょうちょう）		голова смт
村（むら）	село	村長（そんちょう）		сільський голова

大学（だいがく）	університет	学長（がくちょう）	ректор
高等学校（こうとうがっこう）	старша школа	校長（こうちょう）	директор
中学校（ちゅうがっこう）	середня школа	校長（こうちょう）	директор
小学校（しょうがっこう）	молодша школа	校長（こうちょう）	директор
幼稚園（ようちえん）	дитячий садок	園長（えんちょう）	завідувач

会社（かいしゃ）	компанія
会長（かいちょう）	голова ради директорів
社長（しゃちょう）	президент
重役（じゅうやく）	директор
部長（ぶちょう）	начальник департаменту
課長（かちょう）	начальник відділу

銀行（ぎんこう）	банк
頭取（とうどり）	президент банку
支店長（してんちょう）	директор філіалу

駅（えき）	станція / вокзал
駅長（えきちょう）	начальник станції / вокзалу
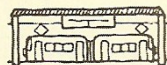
病院（びょういん）	лікарня
院長（いんちょう）	головний лікар
部長（ぶちょう）	завідувач відділенням
婦長（ふちょう）	старша медсестра
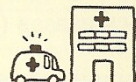
警察（けいさつ）	поліція, поліцейський відділок
署長（しょちょう）	начальник поліцейського відділку
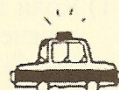
IV. Граматика

1. **проста форма** と 思います　Думаю, що…

На думки та інформацію, що передаються за допомогою дієслова おもいます, вказує частка と.

1) Коли висловлюється припущення.

① あした 雨が 降ると 思います。　Думаю, що завтра буде дощ.

② テレサちゃんは もう 寝たと 思います。Думаю, Тереза вже спить.

Коли зміст припущення заперечний, речення перед часткою と повинно бути у заперечній формі.

③ ミラーさんは この ニュースを 知っていますか。

…いいえ、 たぶん 知らないと 思います。

Пан Міллер знає цю новину?

– Ні, думаю, що швидше за все не знає.

2) Коли висловлюється чиясь думка.

④ 日本は 物価が 高いと 思います。

Я думаю, що в Японії високі ціни.

Вислів ～に ついて どう おもいますか вживають, щоб з'ясувати чиюсь думку з певного приводу, використовуючи おもいます. Частка と після どう не потрібна.

⑤ 新しい 空港に ついて どう 思いますか。

…きれいですが、ちょっと 交通が 不便だと 思います。

Що ви думаєте про новий аеропорт?

– Гарний, але до нього трохи незручно добиратися.

Згоду або незгоду з думками інших можна висловити так.

⑥ A: ファックスは 便利ですね。　A: Факс – зручна річ, чи не так?

B: わたしも そう 思います。　B: Я також так думаю.

C: わたしは そう［は］ 思いません。C: Я так не вважаю.

2. **РЕЧ** / **проста форма** } と 言います　Кажуть...

Зміст, що передається за допомогою いいます, позначається часткою と.

1) Коли точно цитується те, що хтось сказав (або говорить), як показано нижче (пряма мова).

⑦ 寝る まえに 「お休みなさい」と 言います。

Перед тим, як лягати спати, кажуть "Добраніч".

⑧ ミラーさんは 「来週 東京へ 出張します」と 言いました。

Пан Міллер сказав: "Наступного тижня поїду у відрядження до Токіо".

2) Коли передається непряма мова, перед と використовується проста форма. Час головного речення не впливає на час цитованого речення.

⑨ ミラーさんは 来週 東京へ 出張すると 言いました。

Пан Міллер сказав, що наступного тижня поїде у відрядження до Токіо.

3.

ДІЄСЛ **い-ПРИКМ**	**проста форма**	でしょう？
な - ПРИКМ **ІМ**	**проста форма** ~だ	

Коли мовець очікує, що співрозмовник знайомий з темою розмови і погодиться з твердженням мовця, у кінці речення вживається слово でしょう, що вимовляється із підвищенням тону

⑩ あした パーティーに 行(い)くでしょう？ — Ви ж ідете завтра на вечірку, правда?
…ええ、 行(い)きます。 — – Так, іду.

⑪ 北海道(ほっかいどう)は 寒(さむ)かったでしょう？ — На Хоккайдо було холодно, правда?
…いいえ、 そんなに 寒(さむ)くなかったです。 — – Ні, було не так вже й холодно.

4. **ІМ₁ (місце)** で **ІМ₂** が ありません

Коли ІМ₂ позначає такі події, як вечірки, концерти, фестивалі, інциденти, лиха тощо, あります означатиме “відбуватися”, “проводитися” або “ставатися”.

⑫ 東京(とうきょう)で 日本(にほん)と ブラジルの サッカーの 試合(しあい)が あります。
У Токіо відбудеться футбольний матч між Японією та Бразилією.

5. **ІМ (подія)** で

Коли дія відбувається в конкретній ситуації (ІМ), то ця ситуація позначається часткою で.

⑬ 会議(かいぎ)で 何(なに)か 意見(いけん)を 言(い)いましたか。
Ви висловили свою думку на зборах?

6. **ІМ** でも **ДІЄСЛ**

Частка でも вживається тоді, коли мовець пропонує кілька речей з однієї категорії (у прикладі ⑭ – напої), наводячи як приклад одну з них.

⑭ ちょっと ビールでも 飲(の)みませんか。
Чи не випити нам пива або ще чогось?

7. **ДІЄСЛ ない-форма** ないと…

Вислів формують, випускаючи слово いけません з конструкції ДІЄСЛ ない-форма ないと いけません. Конструкція ДІЄСЛ ない-форма ないと いけません схожа на конструкцію ДІЄСЛ ない-форма なければ なりません, яку було розглянуто в уроці 17 .

⑮ もう帰(かえ)らないと……。 — Мені вже треба йти.

Урок 22

I. Нові слова та вирази

きます Ⅱ	着ます	одягати (одяг на верхню частину тіла) [~ сорочку]
［シャツを～］		
はきます Ⅰ		одягати (одяг на нижню частину тіла; взуття)
［くつを～］	［靴を～］	[взувати(ся), одягати взуття]
かぶります Ⅰ		одягати, носити
［ぼうしを～］	［帽子を～］	[~ капелюх]
かけます Ⅱ		одягати, носити
［めがねを～］	［眼鏡を～］	[~ окуляри]
うまれます Ⅱ	生まれます	народжуватися
コート		пальто
スーツ		костюм
セーター		светр
ぼうし	帽子	капелюх, головний убір
めがね	眼鏡	окуляри
よく		часто
おめでとう ございます。		Вітаю! (вітання з днем народження, весіллям, Новим роком тощо)

◊ 会話 ◊

こちら	це (ввічливий еквівалент これ)
家賃（やちん）	орендна плата за квартиру
うーん。	Угу. / Ну... / Дайте подумати...
ダイニングキチン	кухня-їдальня
和室（わしつ）	кімната в японському стилі
押し入れ（おしいれ）	стінна шафа в японському стилі
布団（ふとん）	матрац для спання на підлозі та ковдра
アパート	(орендована) квартира

パリ	Париж
万里の長城（ばんりのちょうじょう）	Велика Китайська Стіна
余暇開発センター（よかかいはつセンター）	Центр дослідження дозвілля
レジャー白書（レジャーはくしょ）	“Біла книга” – урядовий звіт про діяльність у сфері дозвілля

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Це торт, який випік пан Міллер.
2. Людина, що там знаходиться – пан Міллер.
3. Я забув слова, які вивчив учора.
4. У мене немає часу сходити за покупками.

Приклади

1. Це фотографія, яку я зробив на Великій Китайській Стіні.
   – Правда? Оце так!
2. Яку з цих картин написала пані Карина?
   – Оту. На якій море.
3. Хто та людина, вдягнена в кімоно?
   – Пані Кімура.
4. Пане Ямада, де ви вперше зустрілися з вашою дружиною?
   – В Осакському замку.
5. Як вам концерт, на який ви ходили з пані Кімурою?
   – Дуже гарний.
6. Що сталося?
   – Я загубив парасольку, яку купив учора.
7. Який будинок ви хочете?
   – Я хочу будинок із великим садом.
8. Не підете сьогодні ввечері випити зі мною?
   – Вибачте. Сьогодні ввечері я домовився зустрітися з другом.

Діалог

Яка квартира вам підійде?

Агент з нерухомості:	Як вам ця? Плата за квартиру – 80 тисяч єн.
Ван:	Ну...Трохи далекувато від станції.
Агент:	Добре, а як ця? Ця зручна, бо від станції три хвилини пішки.
Ван:	Так. Кухня-їдальня та одна кімната в японському стилі... Вибачте, а що тут?
Агент:	Стінна шафа. Сюди складають матраци та ковдри.
Ван:	Зрозуміло. Цю квартиру можна подивитися сьогодні?
Агент:	Так. Підемо зараз?
Ван:	Так, будь ласка.

III. Довідкова інформація

衣服（いふく） ОДЯГ

スーツ костюм	ワンピース сукня	上着（うわぎ） піджак, жакет	ズボン／パンツ брюки ジーンズ джинси
スカート спідниця	ブラウス блуза	ワイシャツ костюмна сорочка	セーター светр
マフラー шарф 手袋（てぶくろ） рукавички	下着（したぎ） спідня білизна	くつした шкарпетки パンスト колготи	着物（きもの） кімоно 帯（おび） обі (пояс)
オーバーコート пальто レインコート плащ	ネクタイ краватка ベルト ремінь	ハイヒール туфлі на високих підборах ブーツ чоботи 運動靴（うんどうぐつ） спортивне взуття	ぞうり дзорі (японські сандалі) たび табі (японські панчохи)

IV. Граматика

1. Означення іменників

В уроках 2 та 8 ми розглянули, як ставити означення до іменника.

ミラーさんの　うち	будинок пана Міллера	(урок 2)
新(あたら)しい　うち	новий будинок	(урок 8)
きれいな　うち	красивий будинок	(урок 8)

В японській мові, незалежно від того, який вигляд має означення (окреме слово це чи речення), воно завжди стоїть перед означуваним словом. У цьому уроці ми розглянемо ще один спосіб означення іменників.

2. Означення-речення (підрядне означальне)

1) Присудок речення, що є означенням до іменника, стоїть у простій формі. У реченнях із な-прикметниками у ролі присудка ～だ змінюється на ～な. В іменникових реченнях ～だ змінюється на ～の.

① 京都(きょうと)へ { 行(い)く / 行(い)かない / 行(い)った / 行(い)かなかった } 人(ひと) Особа, що { їде / не їде / їздила / не їздила } у Кіото

背(せ)が 高(たか)くて、髪(かみ)が 黒(くろ)い 人(ひと)	висока людина з чорним волоссям
親切(しんせつ)で、きれいな 人(ひと)	добра та красива людина
65歳(さい)の 人(ひと)	людина, якій 65 років

2) Будь-який іменник первинного речення може бути означуваним словом.

② わたしは 先週(せんしゅう) 映画(えいが)を 見(み)ました。→わたしが 先週(せんしゅう) 見(み)た 映画(えいが)

Минулого тижня я бачив фільм. →фільм, який я бачив минулого тижня

③ ワンさんは 病院(びょういん)で 働(はたら)いています。→ワンさんが 働(はたら)いている 病院(びょういん)

Пан Ван працює у лікарні. →лікарня, у якій працює пан Ван

④ わたしは あした 友達(ともだち)に 会(あ)います。→わたしが あした 会(あ)う 友達(ともだち)

Завтра я зустрічаюся з другом. →друг, з яким я зустрічаюся завтра

Коли підкреслені іменники у прикладах ②, ③ і ④ є означуваним словом, то частки を, で та に, що супроводжують їх у первинному реченні, не потрібні.

3) Іменники разом із реченнями, що є означеннями до них (у прикладах нижче використовується "будинок, у якому жив пан Міллер"), можуть бути різними членами речення, тобто вживатися у будь-якій його частині.

⑤ これは ミラーさんが 住んで いた うちです。
Це будинок, у якому жив пан Міллер.

⑥ ミラーさんが 住んで いた うちは 古いです。
Будинок, у якому жив пан Міллер, старий.

⑦ ミラーさんが 住んで いた うちを 買いました。
Я купив будинок, у якому жив пан Міллер.

⑧ わたしは ミラーさんが 住んで いた うちが 好きです。
Мені подобається будинок, у якому жив пан Міллер.

⑨ ミラーさんが 住んで いた うちに 猫が いました。
У будинку, в якому жив пан Міллер, був кіт.

⑩ ミラーさんが 住んで いた うちへ 行った ことが あります。
Я був у будинку, в якому жив пан Міллер.

3. IM が

Якщо речення є означенням до іменника, то підмет у ньому позначається часткою が.

ミラーさんは ケーキを 作りました。　Пан Міллер випік торт.
↓

⑪ これは ミラーさんが 作った ケーキです。	Це торт, який випік пан Міллер.
⑫ わたしは カリナさんが かいた 絵が 好きです。	Мені подобається картина, яку намалювала пані Каріна.
⑬ ［あなたは］ 彼が 生まれた 所を 知って いますか。	Ви знаєте місце, де він народився?

4. ДІЄСЛ словникова форма 時間／約束／用事

Щоб сказати про час, потрібний на певну дію, треба поставити дієслово у словниковій формі перед じかん.

⑭ わたしは 朝ごはんを 食べる 時間が ありません。	У мене немає часу снідати.

Зміст домовленості тощо також можна передати за допомогою дієслова в словниковій формі.

⑮ わたしは 友達と 映画を 見る 約束が あります。	Я домовився з друзями подивитися фільм.
⑯ きょうは 市役所へ 行く 用事が あります。	Сьогодні мені треба піти до мерії у справах (у мене справи в мерії).

Урок 23

I. Нові слова та вирази

ききます　I	聞きます	(за) питати
［せんせいに～］	［先生に～］	[~ в учителя]
まわします　I	回します	крутити, обертати, повертати
ひきます　I	引きます	тягнути
かえます　II	変えます	змінювати
さわります　I	触ります	торкатися
［ドアに～］		[~ дверей]
でます　II	出ます	виходити
［おつりが～］	［お釣りが～］	[вийде решта]
うごきます　I	動きます	функціонувати, працювати
［とけいが～］	［時計が～］	[годинник іде]
あるきます　I	歩きます	іти пішки
［みちを～］	［道を～］	[~ по дорозі]
わたります　I	渡ります	переходити
［はしを～］	［橋を～］	[~ через міст]
きを　つけます　II	気を　つけます	бути уважним, обережним, стерегтися
［くるまに～］	［車に～］	[~ автомобіля]
ひっこしします　III	引っ越しします	переїжджати
でんきや	電気屋	магазин електротоварів
～や	～屋	магазин ~ товарів; людина, що працює в такому магазині
サイズ		розмір
おと	音	звук; гучність
きかい	機械	прилад, обладнання
つまみ		ручка (регулювання, налагодження); регулятор
こしょう	故障	несправність, аварія (～をします ламатися)
みち	道	дорога, шлях
こうさてん	交差点	перехрестя
しんごう	信号	світлофор
かど	角	ріг (вулиці), зовнішній кут
はし	橋	міст
ちゅうしゃじょう	駐車場	стоянка, парковка

23

ーめ	目	(котрий) -й (за рахунком)
［お］しょうがつ	［お］正月	Новий рік
ごちそうさま［でした］。		Дякую за те, що пригостили. (усталений вираз, репліка вдячності запрошеного в гості або до ресторану після закінчення прийому їжі або напоїв)

◊ 会話 ◊

建物（たてもの）	будівля, споруда, будинок
外国人登録証（がいこくじんとうろくしょう）	реєстраційне посвідчення іноземця

聖徳太子（しょうとくたいし）	Принц Сьотоку (574–622)
法隆寺（ほうりゅうじ）	храм у префектурі Нара, побудований принцем Сьотоку на початку VII ст.
元気茶（げんきちゃ）	вигадана марка чаю
本田駅（ほんだえき）	вигадана станція
図書館前（としょかんまえ）	вигадана автобусна зупинка

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Коли берете книги в бібліотеці, потрібна картка.
2. Якщо натиснути цю кнопку, вийде решта.

Приклади

1. Ви часто дивитеся телевізор?
   – Ну... Дивлюся, коли показують бейсбольні матчі.
2. Що ви робите, коли нічого немає в холодильнику?
   – Іду щось поїсти в ресторан поблизу.
3. Ви вимкнули кондиціонер, коли виходили із зали засідань?
   – Вибачте, забув.
4. Пане Сантосе, де ви купуєте одяг та взуття?
   – Купую, коли повертаюся на батьківщину під час літньої відпустки та на Новий рік. Це тому, що японські речі мені замалі.
5. Що це?
   – Це чай "Ґенкі". Я п'ю його, коли погано почуваюся.
6. Не прийдете до мене в гості, коли матимете вільний час?
   – Добре, дякую.
7. Ви підробляли, коли були студентом?
   – Так, іноді підробляв.
8. Щось гучність погана, правда?
   – Якщо повернути цей регулятор праворуч, стане гучніше.
9. Вибачте, де знаходиться мерія?
   – Якщо іти прямо цією дорогою, вона буде праворуч.

Діалог

Як дістатися?

Бібліотекар:	Слухаю, бібліотека Мідорі.
Карина:	Скажіть, будь ласка, як до вас дістатися?
Бібліотекар:	Сідайте на 12-й автобус на станції Хонда і вийдіть на зупинці Тосьокан-мае. Це третя зупинка.
Карина:	Третя, так?
Бібліотекар:	Так. Коли вийдете, перед вами буде парк. Бібліотека – це біла будівля у цьому парку.
Карина:	Зрозуміло. І ще, що потрібно, коли береш книги?
Бібліотекар:	Ви іноземка?
Карина:	Так.
Бібліотекар:	Тоді принесіть реєстраційне посвідчення іноземця.
Карина:	Добре. Дуже дякую.

III. Довідкова інформація

道路（どうろ）・交通（こうつう）　ДОРОГА ТА ДОРОЖНІЙ РУХ

① 歩道（ほどう）　тротуар

② 車道（しゃどう）　проїжджа частина, автомобільна дорога

③ 高速道路（こうそくどうろ）　швидкісна дорога, шосе

④ 通り（とおり）　вулиця

⑤ 交差点（こうさてん）　перехрестя

⑥ 横断歩道（おうだんほどう）　пішохідний перехід

⑦ 歩道橋（ほどうきょう）　пішохідний міст

⑧ 角（かど）　ріг

⑨ 信号（しんごう）　світлофор

⑩ 坂（さか）　схил, узвіз

⑪ 踏切（ふみきり）　шлагбаум

⑫ ガソリンスタンド бензоколонка
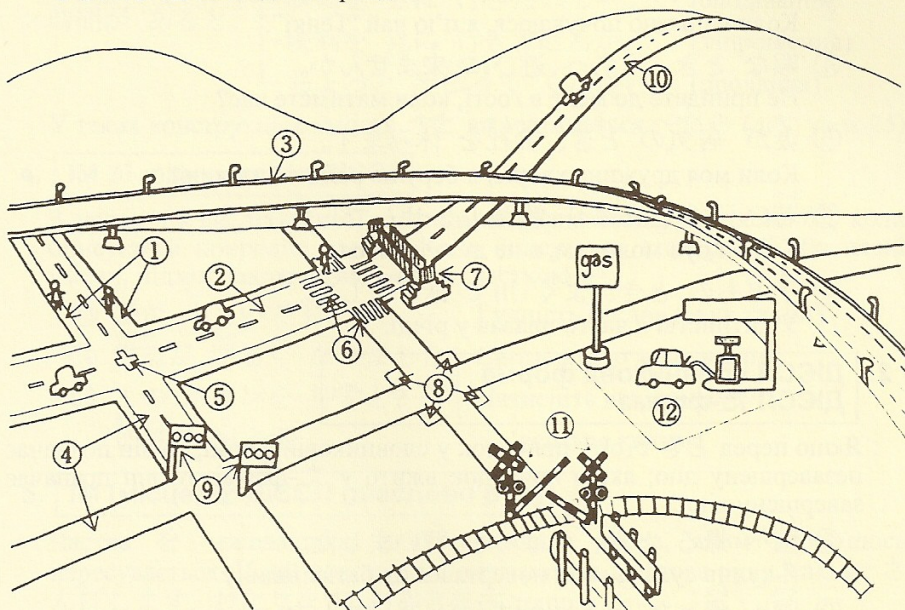
止まれ（とまれ）	進入禁止（しんにゅうきんし）	一方通行（いっぽうつうこう）	駐車禁止（ちゅうしゃきんし）	右折禁止（うせつきんし）
“рух без зупинки заборонено”	“в’їзд заборонено”	“односторонній рух”	“стоянку заборонено”	“поворот праворуч заборонений”
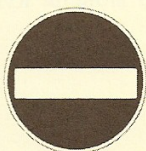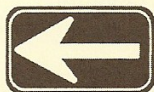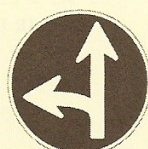
IV. Граматика

1.

ДІЄСЛ словникова форма **ДІЄСЛ ない-форма** **い-ПРИКМ** （〜い） **な-ПРИКМ** な **ІМ の**	とき、 〜	Коли …, …

Формальний іменник とき поєднує два речення і вказує на час дії, згаданої в головному реченні. Як показано у таблиці вище, форми дієслів, い-прикметників, な-прикметників та іменників, що поєднуються із とき, такі самі, як і для означення іменників.

① 図書館で 本を 借りる とき、カードが 要ります。
Коли берете книгу у бібліотеці, потрібна картка.

② 使い方が わからない とき、わたしに 聞いて ください。
Коли ви не знаєте, як цим користуватися, запитайте мене.

③ 体の 調子が 悪い とき、「元気茶」を 飲みます。
Коли я погано почуваюся, я п'ю чай "Ґенкі".

④ 暇な とき、うちへ 遊びに 来ませんか。
Не прийдете до мене в гості, коли матимете час?

⑤ 妻が 病気の とき、会社を 休みます。
Коли моя дружина хворіє, я беру на роботі вихідний.

⑥ 若い とき、あまり 勉強しませんでした。
Коли я був молодим, я не дуже вчився.

⑦ 子どもの とき、よく 川で 泳ぎました。
У дитинстві я часто плавав у річці.

2.

ДІЄСЛ словникова форма **ДІЄСЛ た-форма**	とき、〜

Якщо перед とき стоїть присудок у словниковій формі, то він позначає незавершену дію; якщо присудок вжито у た-формі, то він позначає завершену дію.

⑧ 国へ 帰る とき、かばんを 買いました。
Я купив сумку, коли повертався на батьківщину.

⑨ 国へ 帰った とき、かばんを 買いました。
Я купив сумку, коли повернувся додому (до своєї країни).

У прикладі ⑧ かえる означає, що на час, про який ідеться, дія ще не закінчилася, що мовець ще не повернувся до своєї країни, і що він купив сумку по дорозі додому (можливо, ще в Японії). У прикладі ⑨ かえった означає, що дію закінчено, і що мовець купив сумку після того, як повернувся до своєї країни.

3. ДІЄСЛ словникова форма と、～ ..., тоді (обов'язково, неминуче)

Під час описання ситуації, у якій в результаті певної дії неминуче відбудеться інша, для поєднання речень вживається と.

⑩ この ボタンを 押すと、お釣りが 出ます。 — Натисніть цю кнопку, і з'явиться решта.

⑪ これを 回すと、音が 大きく なります。 — Поверніть ось це, і звук стане гучнішим.

⑫ 右へ 曲がると、郵便局が あります。 — Поверніть праворуч, і там буде пошта.

Цією конструкцією не можна виразити волю, бажання, сподівання, запрошення або прохання.

×時間が あると、
- 映画を 見に 行きます。 (воля, бажання)
- 映画を 見に 行きたいです。 (сподівання)
- 映画を 見に 行きませんか。 (запрошення)
- ちょっと 手伝って ください。 (прохання)

У таких конструкціях замість ～と вживатиметься ～たら (див. урок 25).

4. ІМ が прикметник/ДІЄСЛ

З уроку 14 ви дізналися, що підмет позначається часткою が, коли описується природне явище. Коли описується стан речей або певні умови, підмет також позначається часткою が.

⑬ 音が 小さいです。 — Гучність погана (звук тихий).

⑭ 電気が 明るく なりました。 — Світло стало яскравішим.

⑮ この ボタンを 押すと、切符が 出ます。 — Натисніть цю кнопку, і з'явиться квиток.

5. ІМ (місце) を ДІЄСЛ (дієслово руху)

Частка を вживається, щоб позначити місце, яким хтось/щось пересувається. У цій конструкції вживаються дієслова руху, такі як さんぽします, わたります, あるきます тощо.

⑯ 公園を 散歩します。 — Я гуляю парком (урок 13).

⑰ 道を 渡ります。 — Я переходжу дорогу.

⑱ 交差点を 右へ 曲がります。 — Я повертаю праворуч на перехресті.

Урок 24

I. Нові слова та вирази

くれます Ⅱ		давати (мені)
つれて いきます Ⅰ	連れて 行きます	брати (кого-небудь) з собою
つれて きます Ⅲ	連れて 来ます	приводити (кого-небудь)
おくります Ⅰ ［ひとを～］	送ります ［人を～］	проводжати [~ людину]
しょうかいします Ⅲ	紹介します	знайомити (із кимось), представляти (когось)
あんないします Ⅲ	案内します	ознайомлювати (із чимось), показувати (дорогу)
せつめいします Ⅲ	説明します	пояснювати
いれます Ⅱ ［コーヒーを～］	入れます	приготувати та налити, заварити [~ каву]
おじいさん／おじいちゃん		дідусь, літній чоловік
おばあさん／おばあちゃん		бабуся, літня жінка
じゅんび	準備	приготування（～します готувати(ся))
いみ	意味	значення, сенс
［お］かし	［お］菓子	солодощі, тістечка, цукерки; снеки
ぜんぶ	全部	все (не вживається до людей)
じぶんで	自分で	сам; самостійно

◊ 会話 ◊

ほかに	крім того
ワゴン車（しゃ）	мікроавтобус
［お］弁当（べんとう）	бенто (готова їжа в коробці)

母（はは）の日（ひ）	День матері

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Пані Сато подарувала (дала) мені різдвяну листівку.
2. Я позичив книгу пані Кімурі.
3. Я дізнався телефонний номер лікарні від пана Ямади.
4. Мама прислала мені светр.

Приклади

1. Таро, ти любиш бабусю?
   – Так, люблю. Бабуся завжди дає мені солодощі.
2. Яке смачне вино!
   – Так, мені його подарувала пані Сато. Це французьке вино.
3. Таро, що ти зробиш для мами на День матері?
   – Зіграю для неї на піаніно.
4. Пане Міллер, ви самі приготували всі страви для вчорашньої вечірки?
   – Ні, мені допоміг пан Ван.
5. Ви приїхали на поїзді?
   – Ні. Пан Ямада підвіз мене на машині.

Діалог

Ви мені не допоможете?

Карина: Пане Ван, ви завтра переїжджаєте, так?
Давайте я прийду вам допомогти.
Ван: Дякую.
Ну тоді, якщо ваша ласка, прошу прийти десь о дев'ятій.
Карина: Хто ще прийде допомогти?
Ван: Прийдуть пан Ямада та пан Міллер.
Карина: А що з машиною?
Ван: Пан Ямада позичить мені мікроавтобус. (Я візьму мікроавтобус у пана Ямади.)
Карина: А як з обідом?
Ван: Еее...
Карина: Може, я принесу бенто?
Ван: Гаразд. Буду вдячний.
Карина: Ну, тоді до завтра.

III. Довідкова інформація

贈答(ぞうとう)の習慣(しゅうかん)　ЗВИЧАЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З ОБМІНОМ ПОДАРУНКАМИ

お年玉(としだま)	невеликий грошовий подарунок, який батьки чи родичі дарують дітям на Новий рік
入学祝(にゅうがくいわ)い	подарунок з нагоди вступу до навчального закладу
卒業祝(そつぎょういわ)い	подарунок з нагоди закінчення навчального закладу (гроші, канцтовари, книжки тощо)
結婚祝(けっこんいわ)い	весільний подарунок (гроші, предмети домашнього вжитку тощо)
出産祝(しゅっさんいわ)い	подарунок з нагоди народження дитини (одяг та інші речі для малюка, іграшки тощо)
お中元(ちゅうげん)(липень чи серпень) お歳暮(せいぼ) (грудень)	подарунок людині, якій ви чимось зобов'язані, наприклад, лікарю, викладачу, начальнику (продукти харчування тощо)
お香典(こうでん)	гроші для родини померлого
お見舞(みま)い	подарунок хворому під час відвідування (квіти, фрукти тощо)

熨斗袋(のしぶくろ)　Спеціальні конверти для грошових подарунків
Існує кілька видів конвертів для грошових подарунків.
Треба вибирати конверт, що відповідає ситуації.
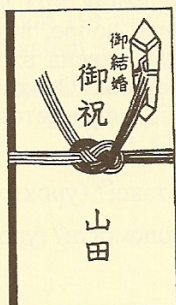
для грошового подарунка на весілля (з червоно-білою чи золотою і сріблястою стрічками)
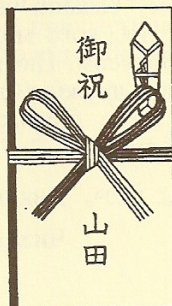
для грошових подарунків на інші випадки (з червоно-білою чи золотою і сріблястою стрічками)
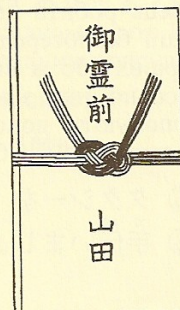
для грошей на похорон (з чорно-білою стрічкою)

IV. Граматика

1. くれます

В уроці 7 ви дізналися, що あげます означає “давати”. Це дієслово не може вживатися тоді, коли хтось дає щось мовцю, або комусь із родини мовця тощо（×さとうさんは わたしに クリスマスカードを あげました）. У такому разі вживатиметься くれます.

① わたしは 佐藤(さとう)さんに 花(はな)を あげました。

Я подарував квіти пані Сато.

② 佐藤(さとう)さんは わたしに クリスマスカードを くれました。

Пані Сато подарувала мені різдвяну листівку.

③ 佐藤(さとう)さんは 妹(いもうと)に お菓子(かし)を くれました。

Пані Сато дала моїй молодшій сестрі цукерки.

2. ДІЄСЛ て-форма { あげます / もらいます / くれます }

Дієслова あげます, もらいます та くれます також вживаються для позначення того, для кого виконується дія (напрямку дії). Ці слова позначають, хто виконує дію і для кого, також виражаючи прихильність і вдячність діячеві. У таких випадках дія позначатиметься дієсловом у て- формі.

1) ДІЄСЛ て-форма あげます

ДІЄСЛ て-форма あげます вживається, щоб показати, що хтось виконує дію для іншого з почуття прихильності до нього та для його користі.

④ わたしは 木村(きむら)さんに 本(ほん)を 貸(か)して あげました。

Я позичив пані Кімурі книгу.

Коли мовець виконує дію для співрозмовника, виникає враження, що мовець робить послугу. Тому бажано уникати вживання цієї конструкції безпосередньо щодо тих, кого мовець не знає добре, а також старших або ж вищих за статусом. Цю конструкцію можна вживати стосовно тих, з ким у мовця дружні, близькі стосунки. Отже, коли пропонують допомогу не дуже близькій людині, використовують конструкцію ДІЄСЛ ます-форма ましょうか (урок 14, 6).

⑤ タクシーを 呼(よ)びましょうか。 Викликати вам таксі? (урок 14)

⑥ 手伝(てつだ)いましょうか。 Чи можу я вам допомогти? (урок 14)

2) **ДІЄСЛ て-форма もらいます**

⑦ わたしは 山田さんに 図書館の 電話番号を 教えて もらいました。
Пан Ямада (люб'язно) повідомив мені телефон бібліотеки.
(Я дізнався номер телефону бібліотеки у пана Ямади.)

Ця конструкція передає вдячність тих, для кого виконали ту чи іншу дію.

3) **ДІЄСЛ て-форма くれます**

⑧ 母は［わたしに］セーターを 送って くれました。
Моя мати прислала мені светр.

Як і конструкція ДІЄСЛ て-форма もらいます, ця конструкція передає вдячність тих, для кого виконали ту чи іншу дію. Різниця полягає у тому, що у випадку ДІЄСЛ て-форма もらいます підметом речення є той, хто отримує дію, тоді як у реченнях із конструкцією ДІЄСЛ て-форма くれます підметом речення є виконавець дії. У такий спосіб звертається увага на те, що діяч виконує дію з власної ініціативи. У такому разі мовець часто є тим, для кого ця дія виконується, і тоді слова わたしに зазвичай випускаються.

3. **ІМ (особа) が ДІЄСЛ**

⑨ すてきな ネクタイですね。　Гарна краватка.
…ええ、佐藤さんが くれました。– Так, це пані Сато подарувала.

Мовець пропонує нову тему, говорячи すてきな ネクタイですね. У відповідь на це співрозмовник надає певну нову інформацію на цю тему, тобто［このネクタイは］さとうさんが くれました. Підмет речення, в якому подається нова інформація, позначається часткою が.

4. **Питальне слово が ДІЄСЛ**

Раніше вже зазначалося, що коли до підмета ставиться питання, він позначається часткою が у реченнях з дієсловами あります／います (урок 10) та у реченнях із прикметниковим присудком (урок 12). Це правило діє і для питань до підметів речень з дієслівним присудком.

⑩ だれが 手伝いに 行きますか。　Хто піде допомогти?
…カリナさんが 行きます。　– Піде пані Карина.

Урок 25

I. Нові слова та вирази

かんがえます Ⅱ	考えます	думати, міркувати; вважати
つきます Ⅰ	着きます	прибувати
［えきに～］	［駅に～］	[~ на станцію]
りゅうがくします Ⅲ	留学します	навчатися за кордоном
とります Ⅰ	取ります	рости, ставати старшим
［としを～］	［年を～］	
いなか	田舎	сільська місцевість; (рідне) село
たいしかん	大使館	посольство
グループ		група
チャンス		шанс
おく	億	сто мільйонів
もし［～たら］		якщо ~
いくら［～ても］		скільки б не ~; навіть якщо ~

25

◊ 会話 ◊

転勤	переведення по службі（～します переходити працювати в інший офіс)
こと	справа; питання（～の こと питання про; про)
一杯飲みましょう。	Вип’ємо по чарці.
［いろいろ］ お世話に なりました。	Дякую за вашу турботу. / Ви багато для мене зробили.
頑張ります Ⅰ	старанно (що-небудь) робити, докладати всіх зусиль.
どうぞ お元気で。	Бажаю вам усього найкращого (перед довгою розлукою).

II. Переклад

Граматичні конструкції

1. Якщо буде дощ, я нікуди не піду.
2. Я піду, навіть якщо буде дощ.

Приклади

1. Якби у вас було 100 мільйонів єн, що б ви хотіли зробити?
   – Я б хотів створити фірму, яка займається виготовленням програмного забезпечення.
2. Що ви будете робити, якщо друг не прийде у призначену годину?
   – Відразу піду додому.
3. У тому новому взуттєвому магазині багато гарного взуття.
   – Правда? Якщо воно дешеве, я б купив.
4. Звіт потрібно здати до завтра?
   – Ні, якщо не вийде, здайте в п'ятницю.
5. Ви вже придумали, яке ім'я дати дитині?
   – Так, якщо буде хлопчик, то Хікару.
   Якщо буде дівчинка, то Ая.
6. Після закінчення університету одразу будете працювати?
   – Ні, десь рік хочу поподорожувати різними країнами.
7. Вчителю, я не розумію значення цього слова.
   – Ви подивилися у словнику?
   Так. Але хоч і подивився, все одно не розумію.
8. Японці люблять групові подорожі, чи не так?
   – Так, тому що це дешево.
   Як би дешево це не було, мені не подобаються групові подорожі.

Діалог

Ви дуже багато для мене зробили

Ямада: Вітаю з переведенням.
Міллер: Дякую.
Кімура: Коли ви поїдете до Токіо, ми будемо сумувати за вами. Навіть поїхавши в Токіо, не забувайте, будь ласка, про Осаку.
Міллер: Звичайно. Пані Кімура, якщо матимете вільний час, приїжджайте до Токіо в гості.
Сантос: Ви також телефонуйте, коли будете в Осаці, пане Міллер. Сходимо кудись випити.
Міллер: Так, обов'язково.
Друзі, ви справді дуже багато для мене зробили.
Сато: Бережіть себе і тримайтеся!!!
Міллер: Так, зроблю все від мене залежне. Ви також бережіть себе.

III. Довідкова інформація
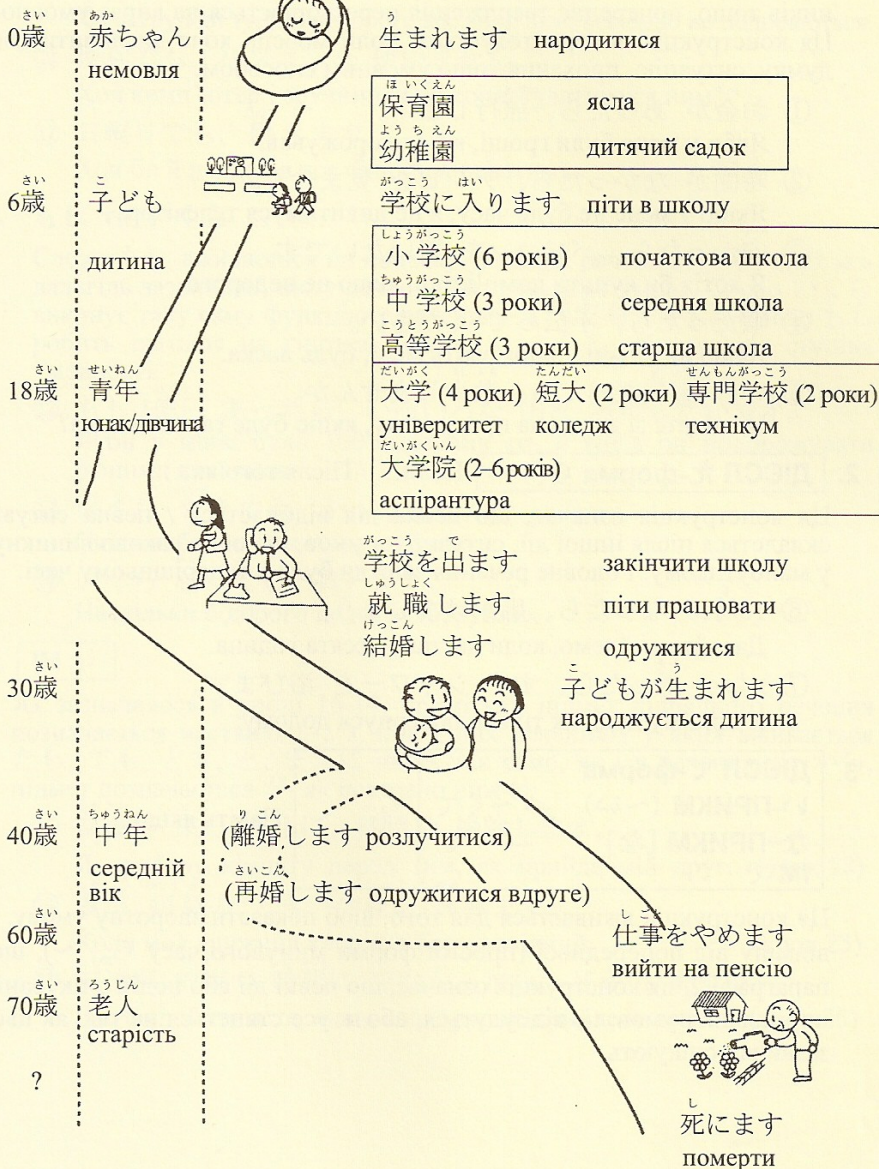
Середня тривалість життя японців
чоловіки 79,00
жінки 85,81
(за даними Міністерства суспільства, благоустрою та праці станом на 2006 р.)

IV. Граматика

1. **Проста форма минулого часу** ら、～ Якщо…

Якщо ら додається до простої форми минулого часу дієслів, прикметників тощо, попереднє твердження перетворюється на вираз умовності. Ця конструкція використовується, коли мовець хоче висловити свою думку, ситуацію, прохання тощо умовним способом.

① お金が あったら、旅行します。
Якби у мене були гроші, я б подорожував.

② 時間が なかったら、テレビを 見ません。
Якщо у мене не буде часу, я не дивитимуся телевізор.

③ 安かったら、パソコンを 買いたいです。
Я хотів би купити комп’ютер, якщо це недорого.

④ 暇だったら、手伝って ください。
Якщо ви вільні, допоможіть мені, будь ласка.

⑤ いい 天気だったら、散歩しませんか。
Не підете зі мною на прогулянку, якщо буде гарна погода?

2. **ДІЄСЛ た-форма** ら、～ Коли… / Після того як…

Ця конструкція означає, що певна дія відбудеться / певна ситуація складеться після іншої дії, ситуації чи умов, що обов’язково виникнуть у майбутньому. Головне речення завжди буде у теперішньому часі.

⑥ 10時に なったら、出かけましょう。
Давайте вийдемо, коли настане десята година.

⑦うちへ 帰ったら、すぐ シャワーを 浴びます。
Я прийму душ, як тільки повернуся додому.

3.

ДІЄСЛ て-форма
い-ПРИКМ （～~~い~~） → ～くて
な-ПРИКМ ［~~な~~］ → ～で
ІМ で
} も、～ Навіть якщо ...

Ця конструкція вживається для того, щоб показати зворотну умову. На відміну від попередньої (простої форми минулого часу ら、～), що у параграфі 2, ця конструкція означає, що певні дії або події, очікувані за нормальних умов, не відбудуться, або ж усе станеться не так, як цього зазвичай очікують.

⑧ 雨が 降っても、洗濯します。

Навіть якщо буде дощ, я все одно пратиму.

⑨ 安くても、わたしは グループ旅行が 嫌いです。

Хоча групові тури й недорогі, але вони мені все одно не подобаються.

⑩ 便利でも、パソコンを 使いません。

Хоч комп'ютер і зручний, я не користуватимуся ним.

⑪ 日曜日でも、働きます。

Хоч би й неділя, я все одно працюватиму.

4. もし та いくら

Слово もし вживається на початку умовних речень із 〜ら, щоб заздалегідь зазначити, що у реченні фігуруватиме умова. Слово いくら виконує таку саму функцію у реченнях із 〜ても（でも）. Слово もし робить наголос на гіпотезі мовця, а いくら підкреслює ступінь умовності.

⑫ もし 1億円 あったら、いろいろな 国を 旅行したいです。

Якби у мене було 100 мільйонів єн, я хотів би подорожувати різними країнами

⑬ いくら 考えても、わかりません。

Скільки б я не думав, не розумію.

⑭ いくら 高くても、買います。

Наскільки б дорого це не було, куплю.

5. IM が

Як зазначалося в уроці 16 (4, примітка), підмет підрядного речення позначається часткою が. У підрядних реченнях, у яких вживається たら, ても, とき, と, まえに тощо, так само, як і в реченнях із から, підмет позначається が, як показано нижче.

⑮ 友達が 来る まえに、部屋を 掃除します。

Я приберу кімнату перед тим, як прийде мій друг. (урок 18)

⑯ 妻が 病気の とき、会社を 休みます。

Коли моя дружина хворіє, я беру вихідний. (урок 23)

⑰ 友達が 約束の 時間に 来なかったら、どう しますか。

Що ви робитимете, якщо ваш друг не прийде вчасно? (урок 25)

Узагальнення

I. Частки (під літерами A, B, C… узагальнені випадки використання)

1. ［は］

A: 1) Я Майк Міллер. (Урок 1)
2) Я прокидаюся о шостій годині ранку. (4)
3) Сакура гарна. (8)

B: 1) Котра година зараз у Нью-Йорку? (4)
2) У неділю їздили з другом до Нари. (6)
3) Токійський Діснейленд розташований у префектурі Тіба. (10)
4) Матеріали вишліть факсом. (17)

2. ［も］

A: 1) Марія також бразилійка. (1)
2) І ці речі також, будь ласка. (11)
3) Мені подобається і те, й інше. (12)
4) Я багато разів сідала на дієту. (19)

B: 1) Я нікуди не їздив. (5)
2) Я нічого не їв. (6)
3) Нікого не було. (10)

3. ［の］

A: 1) То пан Міллер, працівник IMC. (1)
2) Це – книга про комп'ютери. (2)
3) Це – моя парасолька. (2)
4) Це – японська машина. (3)
5) Ви займалися вчора ввечері? (4)
6) Як ваші заняття японською мовою? (8)
7) На столі лежить (стоїть) фотокартка. (10)
8) Скажіть, будь ласка, як читається цей ієрогліф. (14)
9) Я приїхав з Індонезії, з Бандунґа. (16)

B: 1) Цей портфель належить пані Сато. (2)
2) Де зроблений цей фотоапарат?
– У Японії. (3)

C: У вас немає трошки більшого розміру? (14)

4. ［を］

A: 1) Я п'ю сік. (6)
2) Я подорожуватиму тиждень. (11)
3) О другій годині я піду зустрічати дитину. (13)

B: 1) Вчора я взяв вихідний. (11)

2) Кожного ранку я виходжу з дому о восьмій годині. (13)

3) Я сходжу з поїзда в Кіото. (16)

C: 1) Кожного ранку я гуляю парком. (13)

2) Перейдіть вулицю, будь ласка, на тому світлофорі. (23)

3) Якщо іти тією дорогою прямо, то буде вокзал. (23)

5. [が]

A: 1) Мені подобається італійська кухня. (9)

2) Пан Міллер добре готує. (9)

3) Я трошки розумію японську. (9)

4) У вас є дрібні гроші? (9)

5) У мене двоє дітей. (11)

6) Я хочу комп'ютер. (13)

7) Ви вмієте кататися на лижах? (18)

8) Мені потрібен магнітофон. (20)

B: 1) Там стоїть (знаходиться) чоловік. (10)

2) На столі стоїть фотокартка. (10)

3) Наступного місяця в Кіото відбудеться свято. (21)

C: 1) У Токіо багато людей. (12)

2) Пан Сантос високого зросту. (16)

3) У мене болить горло. (17)

D: 1) Чим швидше, автобусом чи поїздом?
– Поїздом швидше. (12)

2) Серед усіх видів спорту бейсбол найцікавіший. (12)

E: 1) Іде дощ. (14)

2) Якщо торкнетеся тут, піде вода. (23)

3) Звук тихий. (23)

F: 1) Після того, як закінчиться концерт, піду їсти. (16)

2) Якщо друг не прийде у призначену годину, то що ви будете робити? (25)

3) Коли дружина хворіє, я беру вихідний. (23)

4) Котру з картин намалювала Карина? (22)

G: 1) Пані Сато подарувала (мені) вино. (24)

2) Хто заплатив (за вас)? (24)

6. [に]

A: 1) Я встаю о шостій годині ранку. (4)

2) Я приїхав в Японію 25 березня. (5)

B: 1) Я подарував пані Кімурі квіти. (7)

2) Домашнім та друзям підпишу різдвяні листівки. (7)

C: 1) Я отримала подарунок від пана Сантоса. (7)
2) Я позичив книгу у колеги. (7)

D: 1) На столі лежить (стоїть) фотокартка. (10)
2) Моя родина в Нью-Йорку. (10)
3) Марія живе в Осаці. (15)

E: 1) Завтра я зустрічаюся з другом. (6)
2) Ви вже звикли до життя в Японії? (8)
3) Зайдімо в те кафе. (13)
4) Сідайте тут, будь ласка. (15)
5) Від станції Умеда їду поїздом. (16)
6) Тут напишіть, будь ласка, ім'я. (14)
7) Якщо торкнетеся тут, піде вода. (23)

F: Раз на тиждень я граю в теніс. (11)

G: 1) Я приїхав до Японії вивчати економіку. (13)
2) Я поїду в Кіото милуватися квітучою сакурою. (13)

H: Терезі виповнилося десять років. (19)

7. [へ]

1) Я поїду з другом у Кіото. (5)
2) Я поїду до Франції вивчати кулінарію. (13)
3) На тому світлофорі поверніть, будь ласка, праворуч. (14)

8. [で]

A: 1) Я (по) їду додому на таксі. (5)
2) Я висилаю (вишлю) матеріали факсом. (7)
3) Ви пишете звіти японською? (7)

B: 1) Я купую (куплю) газети на станції. (6)
2) У липні в Кіото проводиться свято. (21)

C: З усіх пір року я найбільше люблю літо. (12)

9. [と]

A: 1) Я приїхав до Японії з родиною. (5)
2) Пані Сато в залі засідань розмовляє з начальником департаменту. (14)

B: 1) Вихідні – субота та неділя. (4)
2) Книжковий магазин розташований між квітковим магазином та супермаркетом. (10)
3) Що цікавіше, футбол чи бейсбол? (12)

C: 1) Я думаю, що завтра буде дощ. (21)
2) Прем'єр-міністр повідомив, що наступного місяця поїде до Америки. (21)

10. [や]

У коробці (лежать) старі листи, фотокартки та інші дрібниці. (10)

11. ［から］［まで］

A: 1) Я працюю з дев'ятої до п'ятої (години). (4)
2) Банк відчинений з дев'ятої до третьої. (4)
3) Учора я працював до десятої. (4)

B: 1) Соус чилі на другій полиці знизу. (10)
2) Від моєї країни до Японії на літаку чотири години. (11)
3) Давайте, я вас зустріну на станції. (Зустріти вас на вокзалі?) (14)

12. ［までに］

Треба повернути книжки до суботи. (17)

13. ［より］

Китай більший за Японію. (12)

14. ［でも］

Чи не випити нам по келиху пива абощо? (21)

15. ［か］

A: 1) Пан Сантос бразилієць? (1)
2) Це механічний олівець чи ручка? (2)
3) Може, подивимося фільм разом? (6)

B: Вибачте, будь ласка. Де розташований магазин "Юнюя"?
– Магазин "Юнюя"? У тому будинку. (10)

C: Ця парасолька ваша?
– Ні, (не моя, а) пана Шмідта.
Зрозуміло. (2)

16. ［ね］

1) І вчора я займався до дванадцятої.
– Важко вам доводиться. (4)
2) Яка гарна ложечка. (7)
3) М-м, 871-6813.
– 871-6813, так? (4)
4) Он там чоловік, бачите. Хто він? (10)

17. ［よ］

Цей поїзд іде до станції Косіен?
– Ні. Наступний "звичайний" іде. (5)

II. Використання граматичних форм дієслова

1. [ます-форма]

ます-форма ませんか	Не вип'єте зі мною чаю?	(Урок 6)
ます-форма ましょう	Зустріньмося о п'ятій.	(6)
ます-форма たいです	Я хочу купити фотоапарат.	(13)
ます-форма に いきます	Я іду (піду) подивитися кіно.	(13)
ます-форма ましょうか	Викликати таксі?	(14)

2. [て-форма]

て-форма ください	Вибачте, дозвольте взяти вашу ручку.	(14)
て-форма います	Пані Сато зараз розмовляє з паном Міллером.	(14)
	Марія живе в Осаці.	(15)
て-форма も いいです	Можна курити?	(15)
て-форма は いけません	У музеї не можна фотографувати.	(15)
て-форма から、～	Після закінчення роботи я іду плавати	(16)
て-форма、て-форма、～	Вранці я бігаю, приймаю душ та їду на роботу.	(16)
て-форма あげます	Я позичу пану Міллеру компакт-диск.	(24)
て-форма もらいます	Пані Сато взяла мене в Осакський замок.	(24)
て-форма くれます	Пан Ямада відвіз мене на машині.	(24)

3. [ない-форма]

ない-форма ないで ください	Не фотографуйте тут, будь ласка.	(17)
ない-форма なければ なりません	Необхідно пред'явити паспорт.	(17)
ない-форма なくても いいです	Взуття можна не знімати.	(17)

4. [словникова форма]

словникова форма ことが できます	Я вмію грати на фортепіано.	(18)
словникова форма ことです	Моє хобі – дивитися кіно.	(18)
словникова форма まえに、～	Перед сном я читаю книги.	(18)
словникова форма と、～	Якщо повернути праворуч, буде поштове відділення.	(23)

5. [た-форма]

た-форма ことが あります	Я бував на Хоккайдо.	(19)
た-форма り、た-форма り します	У вихідні граю в теніс, гуляю.	(19)

6. ［проста форма］

проста форма とおもいます	Думаю, пан Міллер вже пішов додому.	(21)
	Мені здається, що в Японії ціни високі.	(21)
	Я вважаю, що родина – це найголовніше.	(21)
проста форма といいます	Брат сказав, що повернеться до десятої.	(21)
дієсл / い-ПРИКМ } проста форма; な-ПРИКМ / ІМ } проста форма ～だ } でしょう?	Ти ж ідеш завтра на вечірку, так?	(21)
	Ранковий час пік це жахливо, правда?	(21)
	Комп'ютер зручний, чи не так?	(21)
	Він же американець?	(21)
проста форма дієслова ІМ	Це торт, який я приготувала.	(22)

7. проста форма дієслова / い-ПРИКМ / な-ПРИКМ な / ІМ の } とき、～

Коли читаю газету, вдягаю окуляри.	(23)
Коли хочеться спати, п'ю каву.	(23)
У вільний час дивлюся відео.	(23)
У дощ їду на таксі.	(23)

8. проста форма минулого часу ら、～

Якби я мав комп'ютер, було б зручно.	(25)
Якщо комп'ютер буде дешевий, куплю.	(25)
Якщо він простий у використанні, то куплю.	(25)
Якщо буде гарна погода, то погуляємо.	(25)

9. て-форма дієслова / い-ПРИКМ ～くて / な-ПРИКМ で / ІМ で } も、～

Хоч і дивився у словнику, але значення не розумію.	(25)
Хоча і дешево, комп'ютер купувати не буду.	(25)
Навіть якщо не любиш, треба їсти.	(25)
Він навіть у неділю працює.	(25)

III. Прислівники і вислови, що виконують роль прислівників

1.	みんな	Викладачі-іноземці – усі американці.	(Урок 11)
	ぜんぶ	Я зробив усе домашнє завдання.	(24)
	たくさん	У мене багато роботи.	(9)
	とても	У Пекіні дуже холодно.	(8)
	よく	Пан Ван добре розуміє англійську мову.	(9)
	だいたい	Тереза більш-менш розуміє хіраґану.	(9)
	すこし	Марія трохи знає катакану.	(9)
	ちょっと	Трошки відпочиньмо.	(6)
	もうすこし	А немає трохи меншого розміру?	(14)
	もう	Зробіть, будь ласка, ще одну копію.	(14)
	ずっと	У Токіо значно більше людей, ніж у Нью-Йорку.	(12)
	いちばん	Серед японських страв мені найбільше подобається темпура.	(12)
		Зошити лежать на найвищій полиці тієї шафи.	(10)
2.	いつも	Я завжди обідаю в університетській їдальні.	(6)
	ときどき	Я інколи їм у ресторані.	(6)
	よく	Пан Міллер часто буває у кав'ярні.	(22)
	はじめて	Вчора я вперше їв сусі.	(12)
	また	Приходьте знову завтра.	(14)
	もう いちど	Ще раз, будь ласка.	(II)
3.	いま	Зараз друга година десять хвилин.	(4)
	すぐ	Відразу надішліть звіт.	(14)
	もう	Вже купив квиток на експрес Сінкансен.	(7)
		Вже восьма година, так?	(8)
	まだ	Ви вже пообідали? – Ще ні.	(7)
	これから	Збираюся пообідати.	(7)
	そろそろ	Час (збиратися) додому.	(8)
	あとで	Прийду ще раз пізніше.	(14)
	まず	Спочатку натисніть цю кнопку.	(16)
	つぎに	Потім вставте картку.	(16)
	さいきん	Останнім часом Японія стала сильнішою у футболі.	(21)
4.	じぶんで	Усі страви для вечірки я приготував сам.	(24)
	ひとりで	Піду до лікарні сам.	(5)
	みんなで	Завтра всі разом їдемо (їдуть) до Кіото.	(20)
	いっしょに	Не вип'єте зі мною пива?	(6)
	べつべつに	Будь ласка, порахуйте окремо.	(13)
	ぜんぶで	Разом 500 єн.	(11)

ほかに	Хто ще піде допомогати?	(24)
はやく	Я піду додому рано.	(9)
ゆっくり	Будь ласка, говоріть повільно.	(14)
	Сьогодні добре (спокійно) відпочиньте.	(17)
だんだん	Відтепер поступово ставатиме все спекотніше.	(19)
まっすぐ	Будь ласка, ідіть/ їдьте прямо.	(14)

5.

あまり	Цей словник не дуже хороший.	(8)
ぜんぜん	Я зовсім не розумію індонезійської мови.	(9)
なかなか	В Японії не так просто побачити коней.	(18)
いちども	Я жодного разу не їв сусі.	(19)
ぜひ	Неодмінно хотілося б поїхати на Хоккайдо.	(18)
たぶん	Думаю, що пан Мілер скоріше за все не знає (про це).	(21)
きっと	Думаю, що завтра неодмінно буде хороша погода.	(21)
もし	Якби у мене було 100 мільйонів єн, я б хотів створити фірму.	(25)
いくら	Групові подорожі мені не подобаються, які б дешеві вони не були.	(25)

6.

とくに	У тому фільмі особливо сподобався батько!	(15)
じつは	Правду кажучи, я на дієті.	(19)
ほんとうに	Думаю, що в Японії продукти справді дорогі.	(21)
もちろん	Думаю, що Бразилія, звичайно ж, виграє матч.	(21)

IV. Способи поєднання слів та речень

1.	そして	Токійське метро чисте. І до того ж зручне.	(Урок 8)
	～で	Нара – тихе та красиве місто.	(16)
	～くて	Цей комп'ютер легкий і (тому) зручний.	(16)
	それから	Будь ласка, ось це експрес-поштою. І цю посилку також, будь ласка.	(11)
	～たり	У вихідні я граю в теніс, ходжу на прогулянки тощо.	(19)
	～が	Вибачте, дозвольте взяти вашу ручку.	(14)
2.	それから	Я займався японською. Потім дивився фільм.	(6)
	～てから	Після того, як закінчився концерт, ми поїли в ресторані.	(16)
	～て、～て	Вранці я бігаю, приймаю душ і йду на роботу.	(16)
	～まえに	Перед сном я пишу щоденник.	(18)
	～とき	Коли берете книги в бібліотеці, потрібна картка.	(23)
3.	から	Оскільки у мене немає часу, я нікуди не піду.	(9)
	ですから	Сьогодні у дружини день народження. Тому треба раніше піти додому.	(17)
4.	～が	"Сім самураїв" – старий, але дуже цікавий фільм.	(8)
	でも	Подорож була цікава. Але я втомився.	(12)
	～けど	Цей рис із каррі хоч і гострий, але смачний.	(20)
	しかし	Танці корисні для здоров'я, тому відзавтра я займатимуся щодня. – Однак надмірні заняття шкідливі для здоров'я.	(19)
5.	じゃ	Це італійське вино. – Добре, дайте (це) будь ласка. (Тоді я його візьму.)	(3)
	～と	Якщо натиснути цю кнопку, вийде решта.	(23)
	～たら	Якщо буде дощ, я нікуди не піду.	(25)
6.	～ても	Я піду, навіть якщо буде дощ.	(25)

ДОДАТКИ

I. Числівники

0	ゼロ、れい	100	ひゃく
1	いち	200	にひゃく
2	に	300	さんびゃく
3	さん	400	よんひゃく
4	よん、し	500	ごひゃく
5	ご	600	ろっぴゃく
6	ろく	700	ななひゃく
7	なな、しち	800	はっぴゃく
8	はち	900	きゅうひゃく
9	きゅう、く		
10	じゅう	1,000	せん
11	じゅういち	2,000	にせん
12	じゅうに	3,000	さんぜん
13	じゅうさん	4,000	よんせん
14	じゅうよん、じゅうし	5,000	ごせん
15	じゅうご	6,000	ろくせん
16	じゅうろく	7,000	ななせん
17	じゅうなな、じゅうしち	8,000	はっせん
18	じゅうはち	9,000	きゅうせん
19	じゅうきゅう、じゅうく		
20	にじゅう	10,000	いちまん
30	さんじゅう	100,000	じゅうまん
40	よんじゅう	1,000,000	ひゃくまん
50	ごじゅう	10,000,000	せんまん
60	ろくじゅう	100,000,000	いちおく
70	ななじゅう、しちじゅう		
80	はちじゅう	17.5	じゅうななてんご
90	きゅうじゅう	0.83	れいてんはちさん
		½	にぶんの　いち
		¾	よんぶんの　さん

II. Вирази, пов'язані з часом

день	ранок	вечір
おととい позавчора	おとといの　あさ позавчора вранці	おとといの　ばん позавчора ввечері
きのう вчора	きのうの　あさ вчора вранці	きのうの　ばん вчора ввечері
きょう сьогодні	けさ сьогодні вранці (цього ранку)	こんばん сьогодні ввечері (цього вечора)
あした завтра	あしたの　あさ завтра вранці	あしたの　ばん завтра ввечері
あさって післязавтра	あさっての　あさ післязавтра вранці	あさっての　ばん післязавтра ввечері
まいにち щодня	まいあさ кожного ранку	まいばん щовечора

тиждень	місяць	рік
せんせんしゅう （にしゅうかんまえ） позаминулий тиждень	せんせんげつ （にかげつまえ） позаминулий місяць	おととし позаминулий рік
せんしゅう минулий тиждень	せんげつ минулий місяць	きょねん минулий рік
こんしゅう цей тиждень	こんげつ цей місяць	ことし цей рік
らいしゅう наступний тиждень	らいげつ наступний місяць	らいねん наступний рік
さらいしゅう через один тиждень	さらいげつ через один місяць	さらいねん через один рік
まいしゅう щотижня	まいつき щомісяця	まいとし、まいねん щороку

Час

годин –時		хвилин –分	
1	いちじ	1	いっぷん
2	にじ	2	にふん
3	さんじ	3	さんぷん
4	よじ	4	よんぷん
5	ごじ	5	ごふん
6	ろくじ	6	ろっぷん
7	しちじ	7	ななふん、しちふん
8	はちじ	8	はっぷん
9	くじ	9	きゅうふん
10	じゅうじ	10	じゅっぷん、じっぷん
11	じゅういちじ	15	じゅうごふん
12	じゅうにじ	30	さんじゅっぷん、さんじっぷん、はん
?	なんじ	?	なんぷん

дні тижня –曜日	
にちようび	неділя
げつようび	понеділок
かようび	вівторок
すいようび	середа
もくようび	четвер
きんようび	п'ятниця
どようび	субота
なんようび	який день

дата					
місяць –月		число –日			
1	いちがつ	1	ついたち	17	じゅうしちにち
2	にがつ	2	ふつか	18	じゅうはちにち
3	さんがつ	3	みっか	19	じゅうくにち
4	しがつ	4	よっか	20	はつか
5	ごがつ	5	いつか	21	にじゅういちにち
6	ろくがつ	6	むいか	22	にじゅうににち
7	しちがつ	7	なのか	23	にじゅうさんにち
8	はちがつ	8	ようか	24	にじゅうよっか
9	くがつ	9	ここのか	25	にじゅうごにち
10	じゅうがつ	10	とおか	26	にじゅうろくにち
11	じゅういちがつ	11	じゅういちにち	27	にじゅうしちにち
12	じゅうにがつ	12	じゅうににち	28	にじゅうはちにち
?	なんがつ	13	じゅうさんにち	29	にじゅうくにち
		14	じゅうよっか	30	さんじゅうにち
		15	じゅうごにち	31	さんじゅういちにち
		16	じゅうろくにち	?	なんにち
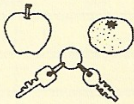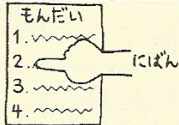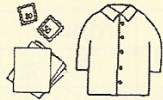
III. Тривалість часу

тривалість		
	-годин –時間	-хвилин –分
1	いちじかん	いっぷん
2	にじかん	にふん
3	さんじかん	さんぷん
4	よじかん	よんぷん
5	ごじかん	ごふん
6	ろくじかん	ろっぷん
7	ななじかん、しちじかん	ななふん、しちふん
8	はちじかん	はっぷん
9	くじかん	きゅうふん
10	じゅうじかん	じゅっぷん、じっぷん
?	なんじかん	なんぷん
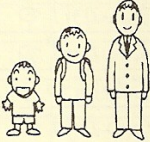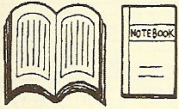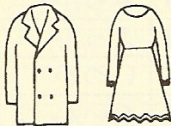
періоди				
-днів –日		-тижнів –週間	-місяців –か月	-років –年
1	いちにち	いっしゅうかん	いっかげつ	いちねん
2	ふつか	にしゅうかん	にかげつ	にねん
3	みっか	さんしゅうかん	さんかげつ	さんねん
4	よっか	よんしゅうかん	よんかげつ	よねん
5	いつか	ごしゅうかん	ごかげつ	ごねん
6	むいか	ろくしゅうかん	ろっかげつ はんとし	ろくねん
7	なのか	ななしゅうかん しちしゅうかん	ななかげつ しちかげつ	ななねん しちねん
8	ようか	はっしゅうかん	はちかげつ はっかげつ	はちねん
9	ここのか	きゅうしゅうかん	きゅうかげつ	きゅうねん
10	とおか	じゅっしゅうかん じっしゅうかん	じゅっかげつ じっかげつ	じゅうねん
?	なんにち	なんしゅうかん	なんかげつ	なんねん
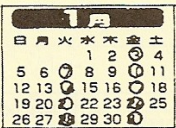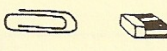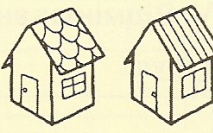
IV. Лічильні суфікси
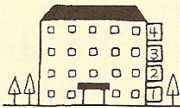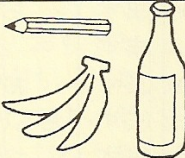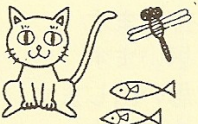
	дрібні предмети	люди –人	порядковий номер –番	пласкі й тонкі предмети –枚
1	ひとつ	ひとり	いちばん	いちまい
2	ふたつ	ふたり	にばん	にまい
3	みっつ	さんにん	さんばん	さんまい
4	よっつ	よにん	よんばん	よんまい
5	いつつ	ごにん	ごばん	ごまい
6	むっつ	ろくにん	ろくばん	ろくまい
7	ななつ	ななにん、しちにん	ななばん	ななまい
8	やっつ	はちにん	はちばん	はちまい
9	ここのつ	きゅうにん	きゅうばん	きゅうまい
10	とお	じゅうにん	じゅうばん	じゅうまい
?	いくつ	なんにん	なんばん	なんまい

	механізми та засоби пересування –台	вік –歳	книги, зошити –冊	одяг –着
1	いちだい	いっさい	いっさつ	いっちゃく
2	にだい	にさい	にさつ	にちゃく
3	さんだい	さんさい	さんさつ	さんちゃく
4	よんだい	よんさい	よんさつ	よんちゃく
5	ごだい	ごさい	ごさつ	ごちゃく
6	ろくだい	ろくさい	ろくさつ	ろくちゃく
7	ななだい	ななさい	ななさつ	ななちゃく
8	はちだい	はっさい	はっさつ	はっちゃく
9	きゅうだい	きゅうさい	きゅうさつ	きゅうちゃく
10	じゅうだい	じゅっさい	じゅっさつ	じゅっちゃく
		じっさい	じっさつ	じっちゃく
?	なんだい	なんさい	なんさつ	なんちゃく

	кількість разів –回	дрібні предмети –個	парні предмети (взуття, шкарпетки) –足	будівлі та споруди –軒
1	いっかい	いっこ	いっそく	いっけん
2	にかい	にこ	にそく	にけん
3	さんかい	さんこ	さんぞく	さんげん
4	よんかい	よんこ	よんそく	よんけん
5	ごかい	ごこ	ごそく	ごけん
6	ろっかい	ろっこ	ろくそく	ろっけん
7	ななかい	ななこ	ななそく	ななけん
8	はっかい	はっこ	はっそく	はっけん
9	きゅうかい	きゅうこ	きゅうそく	きゅうけん
10	じゅっかい	じゅっこ	じゅっそく	じゅっけん
	じっかい	じっこ	じっそく	じっけん
?	なんかい	なんこ	なんぞく	なんげん

	поверхи –階	вузькі та довгі предмети –本	посуд (чашки, стакани) –杯	дрібні тварини –匹
1	いっかい	いっぽん	いっぱい	いっぴき
2	にかい	にほん	にはい	にひき
3	さんがい	さんぼん	さんばい	さんびき
4	よんかい	よんほん	よんはい	よんひき
5	ごかい	ごほん	ごはい	ごひき
6	ろっかい	ろっぽん	ろっぱい	ろっぴき
7	ななかい	ななほん	ななはい	ななひき
8	はっかい	はっぽん	はっぱい	はっぴき
9	きゅうかい	きゅうほん	きゅうはい	きゅうひき
10	じゅっかい	じゅっぽん	じゅっぱい	じゅっぴき
	じっかい	じっぽん	じっぱい	じっぴき
?	なんがい	なんぼん	なんばい	なんびき

V. Відмінювання дієслів

I група

	ます-форма		て-форма	словникова форма
会います［ともだちに～］	あい	ます	あって	あう
遊びます	あそび	ます	あそんで	あそぶ
洗います	あらい	ます	あらって	あらう
あります	あり	ます	あって	ある
あります	あり	ます	あって	ある
あります［おまつりが～］	あり	ます	あって	ある
歩きます［みちを～］	あるき	ます	あるいて	あるく
言います	いい	ます	いって	いう
行きます	いき	ます	いって	いく
急ぎます	いそぎ	ます	いそいで	いそぐ
要ります［ビザが～］	いり	ます	いって	いる
動きます［とけいが～］	うごき	ます	うごいて	うごく
歌います	うたい	ます	うたって	うたう
売ります	うり	ます	うって	うる
置きます	おき	ます	おいて	おく
送ります	おくり	ます	おくって	おくる
送ります［ひとを～］	おくり	ます	おくって	おくる
押します	おし	ます	おして	おす
思います	おもい	ます	おもって	おもう
思い出します	おもいだし	ます	おもいだして	おもいだす
泳ぎます	およぎ	ます	およいで	およぐ
終わります	おわり	ます	おわって	おわる
買います	かい	ます	かって	かう
返します	かえし	ます	かえして	かえす
帰ります	かえり	ます	かえって	かえる
かかります	かかり	ます	かかって	かかる
書きます	かき	ます	かいて	かく
貸します	かし	ます	かして	かす
勝ちます	かち	ます	かって	かつ
かぶります［ぼうしを～］	かぶり	ます	かぶって	かぶる

ない-форма		た-форма	значення	урок
あわ	ない	あった	зустрічати [друга]	6
あそば	ない	あそんだ	розважатися, грати	13
あらわ	ない	あらった	мити, прати	18
—	ない	あった	мати (щось), у когось (є)	9
—	ない	あった	бути, знаходитися (для неістот)	10
—	ない	あった	бути, проводитися [свято]	21
あるか	ない	あるいた	іти [по дорозі], ходити пішки	23
いわ	ない	いった	говорити, казати	21
いか	ない	いった	іти	5
いそが	ない	いそいだ	поспішати	14
いら	ない	いった	бути потрібним [віза]	20
うごか	ない	うごいた	працювати [годинник], функціонувати	23
うたわ	ない	うたった	співати	18
うら	ない	うった	продавати	15
おか	ない	おいた	класти, ставити	15
おくら	ない	おくった	відсилати (факс, посилку, вантаж)	7
おくら	ない	おくった	проводжати [людину]	24
おさ	ない	おした	натискати, штовхати, стискати	16
おもわ	ない	おもった	думати, вважати	21
おもいださ	ない	おもいだした	згадувати, згадати	15
およが	ない	およいだ	плавати	13
おわら	ない	おわった	закінчуватися	4
かわ	ない	かった	купувати	6
かえさ	ない	かえした	повертати, віддавати	17
かえら	ない	かえった	іти додому, повертатися	5
かから	ない	かかった	бути потрібним (про час або гроші)	11
かか	ない	かいた	писати, малювати	6
かさ	ない	かした	позичати (кому-небудь)	7
かた	ない	かった	вигравати, перемагати	21
かぶら	ない	かぶった	вдягати [капелюх]	22

	ます-форма		て-форма	словникова форма
聞きます	きき	ます	きいて	きく
聞きます[せんせいに～]	きき	ます	きいて	きく
切ります	きり	ます	きって	きる
消します	けし	ます	けして	けす
触ります［ドアに～］	さわり	ます	さわって	さわる
知ります	しり	ます	しって	しる
吸います[たばこを～]	すい	ます	すって	すう
住みます	すみ	ます	すんで	すむ
座ります	すわり	ます	すわって	すわる
立ちます	たち	ます	たって	たつ
出します[てがみを～]	だし	ます	だして	だす
出します	だし	ます	だして	だす
出します［レポートを～］	だし	ます	だして	だす
使います	つかい	ます	つかって	つかう
着きます[えきに～]	つき	ます	ついて	つく
作ります、造ります	つくり	ます	つくって	つくる
連れて行きます	つれていき	ます	つれていって	つれていく
手伝います	てつだい	ます	てつだって	てつだう
泊まります［ホテルに～］	とまり	ます	とまって	とまる
取ります	とり	ます	とって	とる
撮ります［しゃしんを～］	とり	ます	とって	とる
取ります[としを～]	とり	ます	とって	とる
直します	なおし	ます	なおして	なおす
なくします	なくし	ます	なくして	なくす
習います	ならい	ます	ならって	ならう
なります	なり	ます	なって	なる
脱ぎます	ぬぎ	ます	ぬいで	ぬぐ
登ります[やまに～]	のぼり	ます	のぼって	のぼる
飲みます	のみ	ます	のんで	のむ
飲みます[くすりを～]	のみ	ます	のんで	のむ

ない-форма		て-форма	значення	урок
きか	ない	きいた	слухати, чути	6
きか	ない	きいた	питати [викладача]	23
きら	ない	きった	різати, нарізати	7
けさ	ない	けした	вимикати, гасити	14
さわら	ない	さわった	торкатися, доторкатися [дверей]	23
しら	ない	しった	знати, дізнатися	15
すわ	ない	すった	палити [цигарки]	6
すま	ない	すんだ	жити, поселятися, мешкати	15
すわら	ない	すわった	сидіти, сідати	15
たた	ない	たった	стояти, вставати	15
ださ	ない	だした	відправляти [листа]	13
ださ	ない	だした	діставати, виймати (речі з портфеля), висувати, знімати гроші (з рахунка)	16
ださ	ない	だした	подавати, пред'являти [звіт]	17
つかわ	ない	つかった	використовувати	15
つか	ない	ついた	прибувати, приходити [на станцію]	25
つくら	ない	つくった	виготовляти (речі, товари), готувати (страви), будувати	15
つれていか	ない	つれていった	брати з собою (когось)	24
てつだわ	ない	てつだった	допомагати (з роботою)	14
とまら	ない	とまった	зупинятися [в готелі]	19
とら	ない	とった	брати, взяти, отримувати, передавати (сіль тощо)	14
とら	ない	とった	знімати, робити [фото]	6
とら	ない	とった	старішати	25
なおさ	ない	なおした	виправляти, ремонтувати	20
なくさ	ない	なくした	(за)губити	17
ならわ	ない	ならった	вивчати	7
なら	ない	なった	ставати (великим, доктором), наступати (про пори року)	19
ぬが	ない	ぬいだ	роздягатися, знімати (одяг, взуття)	17
のぼら	ない	のぼった	підніматися [на гору]	19
のま	ない	のんだ	пити, ковтати	6
のま	ない	のんだ	пити, приймати [ліки]	17

	ます-форма		て-форма	словникова форма
乗ります［でんしゃに～］	のり	ます	のって	のる
入ります［きっさてんに～］	はいり	ます	はいって	はいる
入ります［だいがくに～］	はいり	ます	はいって	はいる
入ります［おふろに～］	はいり	ます	はいって	はいる
はきます［くつを～］	はき	ます	はいて	はく
働きます	はたらき	ます	はたらいて	はたらく
弾きます	ひき	ます	ひいて	ひく
引きます	ひき	ます	ひいて	ひく
降ります［あめが～］	ふり	ます	ふって	ふる
払います	はらい	ます	はらって	はらう
話します	はなし	ます	はなして	はなす
曲がります［みぎへ～］	まがり	ます	まがって	まがる
待ちます	まち	ます	まって	まつ
回します	まわし	ます	まわして	まわす
持ちます	もち	ます	もって	もつ
持って行きます	もっていき	ます	もっていって	もっていく
もらいます	もらい	ます	もらって	もらう
役に立ちます	やくにたち	ます	やくにたって	やくにたつ
休みます	やすみ	ます	やすんで	やすむ
休みます［かいしゃを～］	やすみ	ます	やすんで	やすむ
呼びます	よび	ます	よんで	よぶ
読みます	よみ	ます	よんで	よむ
わかります	わかり	ます	わかって	わかる
渡ります［はしを～］	わたり	ます	わたって	わたる

ない-форма		て-форма	значення	урок
のら	ない	のった	їхати, сідати [на поїзд]	16
はいら	ない	はいった	входити, увійти [до кав’ярні]	13
はいら	ない	はいった	вступати, вступити [до університету] (та інших навчальних закладів)	16
はいら	ない	はいった	приймати [ванну]	17
はか	ない	はいた	одягати [взуття], а також одяг на нижню частину тіла	22
はたらか	ない	はたらいた	працювати	4
ひか	ない	ひいた	грати (на струнних та клавішних музичних інструментах)	18
ひか	ない	ひいた	тягнути	23
ふら	ない	ふった	випадати (про опади) [дощ іде]	14
はらわ	ない	はらった	платити (гроші)	17
はなさ	ない	はなした	говорити, розмовляти	14
まがら	ない	まがった	повертати [праворуч]	14
また	ない	まった	чекати	14
まわさ	ない	まわした	повертати, крутити (кермо, ручку тощо)	23
もた	ない	もった	тримати	14
もっていか	ない	もっていった	нести, відносити	17
もらわ	ない	もらった	отримувати	7
やくにたた	ない	やくにたった	стати у нагоді, бути корисним	21
やすま	ない	やすんだ	відпочивати, пропускати (урок)	4
やすま	ない	やすんだ	брати відпустку, вихідний [на роботі]	11
よば	ない	よんだ	кликати, викликати таксі	14
よま	ない	よんだ	читати	6
わから	ない	わかった	розуміти, знати	9
わたら	ない	わたった	переходити [міст]	23

II група

	ます-форма		て-форма	словникова форма
開けます	あけ	ます	あけて	あける
あげます	あげ	ます	あげて	あげる
集めます	あつめ	ます	あつめて	あつめる
浴びます[シャワーを～]	あび	ます	あびて	あびる
います	い	ます	いて	いる
います［こどもが～]	い	ます	いて	いる
います［にほんに～]	い	ます	いて	いる
入れます	いれ	ます	いれて	いれる
いれます［コーヒー～]	いれ	ます	いれて	いれる
生まれます	うまれ	ます	うまれて	うまれる
起きます	おき	ます	おきて	おきる
教えます	おしえ	ます	おしえて	おしえる
教えます［じゅうしょを～]	おしえ	ます	おしえて	おしえる
覚えます	おぼえ	ます	おぼえて	おぼえる
降ります［でんしゃを～]	おり	ます	おりて	おりる
換えます	かえ	ます	かえて	かえる
変えます	かえ	ます	かえて	かえる
かけます［でんわを～]	かけ	ます	かけて	かける
かけます［めがねを～]	かけ	ます	かけて	かける
借ります	かり	ます	かりて	かりる
考えます	かんがえ	ます	かんがえて	かんがえる
気をつけます［くるまに～]	き をつけ	ます	き をつけて	きをつける
着ます［シャツを～]	き	ます	きて	きる
くれます	くれ	ます	くれて	くれる
閉めます	しめ	ます	しめて	しめる
調べます	しらべ	ます	しらべて	しらべる
捨てます	すて	ます	すてて	すてる
食べます	たべ	ます	たべて	たべる
足ります	たり	ます	たりて	たりる
疲れます	つかれ	ます	つかれて	つかれる

ない-форма		た-форма	значення	урок
あけ	ない	あけた	відчиняти (двері, вікно тощо)	14
あげ	ない	あげた	давати, віддавати, дарувати	7
あつめ	ない	あつめた	збирати, колекціонувати	18
あび	ない	あびた	приймати [душ]	16
い	ない	いた	бути, знаходитися (для живих істот)	10
い	ない	いた	є [дитина]	11
い	ない	いた	перебувати [в Японії]	11
いれ	ない	いれた	вкладати, вставляти, опускати	16
いれ	ない	いれた	приготувати і налити [каву]	24
うまれ	ない	うまれた	народжуватися	22
おき	ない	おきた	вставати, прокидатися	4
おしえ	ない	おしえた	пояснювати, викладати, навчати	7
おしえ	ない	おしえた	говорити, повідомляти [адресу]	14
おぼえ	ない	おぼえた	пам'ятати, запам'ятовувати	17
おり	ない	おりた	сходити, виходити [з потяга]	16
かえ	ない	かえた	міняти, обмінювати	18
かえ	ない	かえた	міняти, змінювати	23
かけ	ない	かけた	дзвонити [по телефону]	7
かけ	ない	かけた	одягати [окуляри]	22
かり	ない	かりた	брати в борг, напрокат	7
かんがえ	ない	かんがえた	думати, вважати	25
き をつけ	ない	き をつけた	бути пильним, обережним	23
き	ない	きた	надягати [сорочку] (та інший одяг на верхню частину тіла)	22
くれ	ない	くれた	давати (мені)	24
しめ	ない	しめた	зачиняти (двері, вікно тощо)	14
しらべ	ない	しらべた	дізнаватися, з'ясовувати, перевіряти	20
すて	ない	すてた	викидати	18
たべ	ない	たべた	їсти	6
たり	ない	たりた	бути достатнім, вистачати	21
つかれ	ない	つかれた	стомлюватися	13

	ます-форма		て-форма	словникова форма
つけます	つけ	ます	つけて	つける
出かけます	でかけ	ます	でかけて	でかける
できます	でき	ます	できて	できる
出ます[きっさてんを～]	で	ます	でて	でる
出ます[だいがくを～]	で	ます	でて	でる
出ます[おつりが～]	で	ます	でて	でる
止めます	とめ	ます	とめて	とめる
寝ます	ね	ます	ねて	ねる
乗り換えます	のりかえ	ます	のりかえて	のりかえる
始めます	はじめ	ます	はじめて	はじめる
負けます	まけ	ます	まけて	まける
見せます	みせ	ます	みせて	みせる
見ます	み	ます	みて	みる
迎えます	むかえ	ます	むかえて	むかえる
やめます [かいしゃを～]	やめ	ます	やめて	やめる
忘れます	わすれ	ます	わすれて	わすれる

ない-форма		た-форма	значення	урок
つけ	ない	つけた	вмикати, запалювати	14
でかけ	ない	でかけた	виходити, відправлятися (з дому)	17
でき	ない	できた	могти, бути в змозі, вміти	18
で	ない	でた	виходити [з кав'ярні]	13
で	ない	でた	закінчувати [університет]	16
で	ない	でた	виходити, з'являтися [решта]	23
とめ	ない	とめた	зупиняти, зупинити (машину)	14
ね	ない	ねた	(лягати) спати	4
のりかえ	ない	のりかえた	робити пересадку	16
はじめ	ない	はじめた	починати	14
まけ	ない	まけた	програвати, терпіти поразку	21
みせ	ない	みせた	показувати (паспорт, фотографії)	14
み	ない	みた	дивитися, бачити	6
むかえ	ない	むかえた	зустрічати, приймати, вітати	13
やめ	ない	やめた	кидати, припиняти [роботу в компанії]; звільнятися	16
わすれ	ない	わすれた	забувати	17

III група

	ます-форма		て-форма	словникова форма
案内します	あんないし	ます	あんないして	あんないする
運転します	うんてんし	ます	うんてんして	うんてんする
買い物します	かいものし	ます	かいものして	かいものする
来ます	き	ます	きて	くる
結婚します	けっこんし	ます	けっこんして	けっこんする
見学します	けんがくし	ます	けんがくして	けんがくする
研究します	けんきゅうし	ます	けんきゅうして	けんきゅうする
コピーします	コピーし	ます	コピーして	コピーする
散歩します [こうえんを～]	さんぽし	ます	さんぽして	さんぽする
残業します	ざんぎょうし	ます	ざんぎょうして	ざんぎょうする
します	し	ます	して	する
修理します	しゅうりし	ます	しゅうりして	しゅうりする
出張します	しゅっちょうし	ます	しゅっちょうして	しゅっちょうする
紹介します	しょうかいし	ます	しょうかいして	しょうかいする
食事します	しょくじし	ます	しょくじして	しょくじする
心配します	しんぱいし	ます	しんぱいして	しんぱいする
説明します	せつめいし	ます	せつめいして	せつめいする
洗濯します	せんたくし	ます	せんたくして	せんたくする
掃除します	そうじし	ます	そうじして	そうじする
連れて来ます	つれてき	ます	つれてきて	つれてくる
電話します	でんわし	ます	でんわして	でんわする
引っ越しします	ひっこしし	ます	ひっこしして	ひっこしする
勉強します	べんきょうし	ます	べんきょうして	べんきょうする
持って来ます	もってき	ます	もってきて	もってくる
予約します	よやくし	ます	よやくして	よやくする
留学します	りゅうがくし	ます	りゅうがくして	りゅうがくする
練習します	れんしゅうし	ます	れんしゅうして	れんしゅうする

ない-форма		た-форма	значення	урок
あんないし	ない	あんないした	показувати, ознайомлювати	24
うんてんし	ない	うんてんした	водити (автомобіль тощо)	18
かいものし	ない	かいものした	робити покупки	13
こ	ない	きた	приходити	5
けっこんし	ない	けっこんした	одружуватися, виходити заміж	13
けんがくし	ない	けんがくした	відвідувати, оглядати	18
けんきゅうし	ない	けんきゅうした	вивчати, досліджувати	15
コピーし	ない	コピーした	робити копії	14
さんぽし	ない	さんぽした	прогулюватись, гуляти [у парку]	13
ざんぎょうし	ない	ざんぎょうした	працювати понаднормово	17
し	ない	した	робити	6
しゅうりし	ない	しゅうりした	ремонтувати	20
しゅっちょうし	ない	しゅっちょうした	їхати у відрядження, бути у відрядженні	17
しょうかいし	ない	しょうかいした	представляти, знайомити	24
しょくじし	ない	しょくじした	їсти, приймати їжу	13
しんぱいし	ない	しんぱいした	хвилюватися, тривожитися	17
せつめいし	ない	せつめいした	пояснювати	24
せんたくし	ない	せんたくした	прати (одяг, білизну)	19
そうじし	ない	そうじした	прибирати (кімнату)	19
つれてこ	ない	つれてきた	приводити з собою	24
でんわし	ない	でんわした	дзвонити, телефонувати	20
ひっこしし	ない	ひっこしした	переїжджати	23
べんきょうし	ない	べんきょうした	займатися	4
もってこ	ない	もってきた	приносити	17
よやくし	ない	よやくした	замовляти, бронювати	18
りゅうがくし	ない	りゅうがくした	вчитися за кордоном	25
れんしゅうし	ない	れんしゅうした	займатися, тренуватися	19

- **Translation**

Mr. *Bukriienko Andrii*
National Taras Shevchenko University of Kyiv

Ms. *Ivahnenko Maria*
National Taras Shevchenko University of Kyiv

Ms. *Naugolna Maria*
Kyiv National Linguistic University

Ms. *Stolyarenko Margarita*
National Taras Shevchenko University of Kyiv

- **Consultation**

Mr. *Egawa Hiroyuki*
National Taras Shevchenko University of Kyiv

Mr. *Fedoryshyn Myron*
Lviv Polytechnic National University

Ms. *Pokrovska Olga*
Kyiv National Linguistic University

Mr. *Shitanda So*
Ivan Franko National University of Lviv

- **Edition assistance**

Ms. *Tarasova Katerina*
Ukraine-Japan Center Project

Ms. *Yakubenko Lyudmyla*
Ukraine-Japan Center Project

- **Edition**

Ms. *Morito Noriko*
Ukraine-Japan Center Project

Ms. *Petrovska Natalia*
Ukraine-Japan Center Project

- **Illustration**

Ms. *Tanabe Kiyomi*

- **Cover Design**

Mr. *Pavel Savin*

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Minna no Nihongo I
みんなの日本語
初級Ｉ翻訳・文法解説ウクライナ語版

Minna no Nihongo (Японська для всіх)
Початковий рівень I
Переклад і граматичний коментар українською мовою

Редактор *Оксана Чернигевич*
Коректор *Наталія Колтун*
Технічний редактор *Лілія Саламін*
Комп'ютерне верстання *Ірини Жировецької*
Ілюстрації *К. Танабе*
Обкладинка *Павла Савіна*

Здано у видавництво 10.12.2008. Підписано до друку 26.01.2009.
Формат 70×100/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 17,1. Обл.-вид. арк. 6,7.
Наклад 500 прим. Зам. 90017.

Видавництво Національного університету "Львівська політехніка"
Реєстраційне свідоцтво серії ДК № 751 від 27.12.2001 р.

Поліграфічний центр Видавництва
Національного університету "Львівська політехніка"

вул. Ф. Колесси, 2, Львів, 79000

Українсько-Японський Центр
Тел./факс: (38-044)241-68-66
(38-044)236-69-79

Minna no Nihongo (Японська для всіх), початковий рівень I.

М 62 **Переклад і граматичний коментар українською мовою** / За ред. Х. Еґави, О. Покровської, М. Федоришина, С. Шітанди: Підручник. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. – 212 с.

ISBN 978-966-553-741-0

Українська версія поурочного словника, перекладу конструкцій та граматичного коментаря до поширеного в Японії та у багатьох країнах світу підручника японської мови для початківців "Minna no Nihongo" *(Японська для всіх). Він охоплює основи фонетики та письма, нормативну* граматику і так званий лексичний мінімум японської мови і покликаний забезпечити формування розмовних навичок у найтиповіших ситуаціях спілкування, а також вмінь читання та письма.

Підручник можна використовувати як для занять з викладачем, так і для самостійного вивчення мови.

ББК 81(5Я) Я73

Minna no Nihongo